

Κωπριν Άρδρα Πραμνίνης
Εξυγερτα Νεωμάδος

Μαϊνιμ' ηούσα
Αϊγάρα και Πλάτα
1980



Κωπύριος Αρσένιος Φραγκογιάννης
Εδύζορβιτ Νεωκλάδος

Μερίανι Κορβα
Αντίγωνα Κεϊνικήατα
1980



ΤΙΤΛΟΣ
Λαϊκή Μούσα, Διάφορα ποιήματα 1980

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
Γεώργιος Ανδρέα Φραγκούλης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΔΙΟΡΘΩΣΗ
Όλγα Παλαμήδη

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΥΛΗΣ
Μίμης Κούρτης

LAYOUT - DESIGN
Myrtilo, Λένα Παντοπούλου

COPYRIGHT© 2019
γιά τήν Ελληνική γλώσσα και γιά όλο τον κόσμο:
Θωμάς Δημητρίου Φραγκούλης Θωμαής και
Πολιτιστικός Σύλλογος Εγκλουβής

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ
Αθήνα, Ιούλιος 2019

ISBN 978-960-5.....



Βατάτζη 55, 114 73 Αθήνα | ΤΗΛ.: 210 64 31 108
ocelotos@ocelotos.gr | www.ocelotos.gr

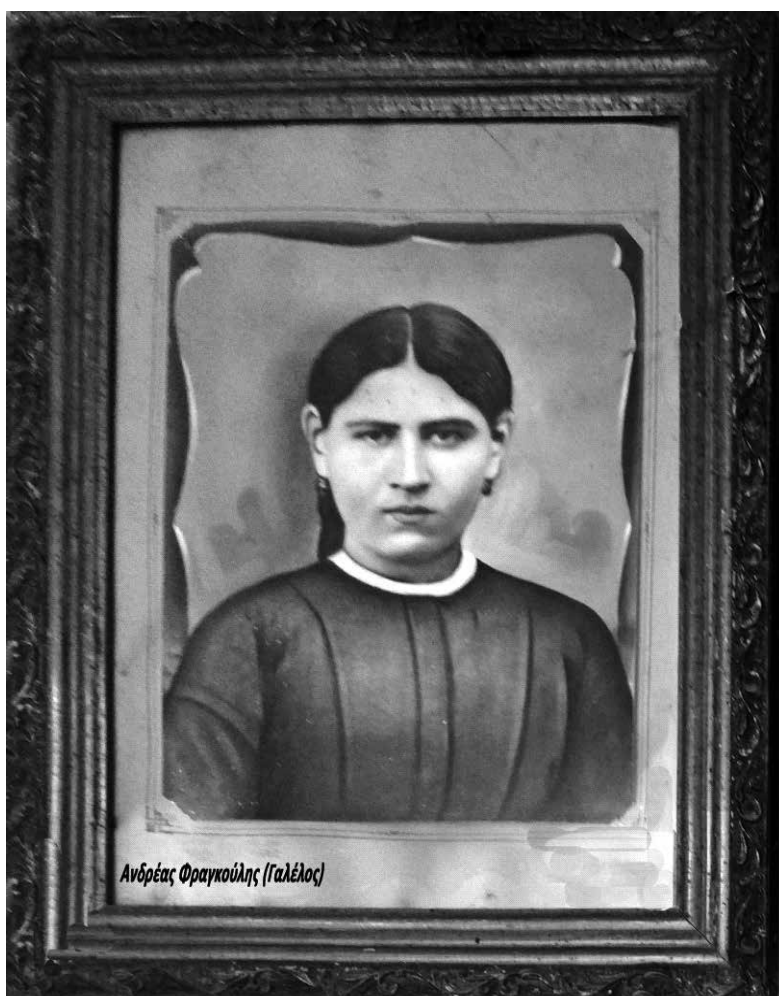
Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) καθώς και από τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται η καθ' οιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και γενικώς αναπαραγωγή, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου χωρίς τη γραπτή άδεια του δικαιούχου συγγραφέα ή του Πολιτιστικού Συλλόγου Εγκλουβής.



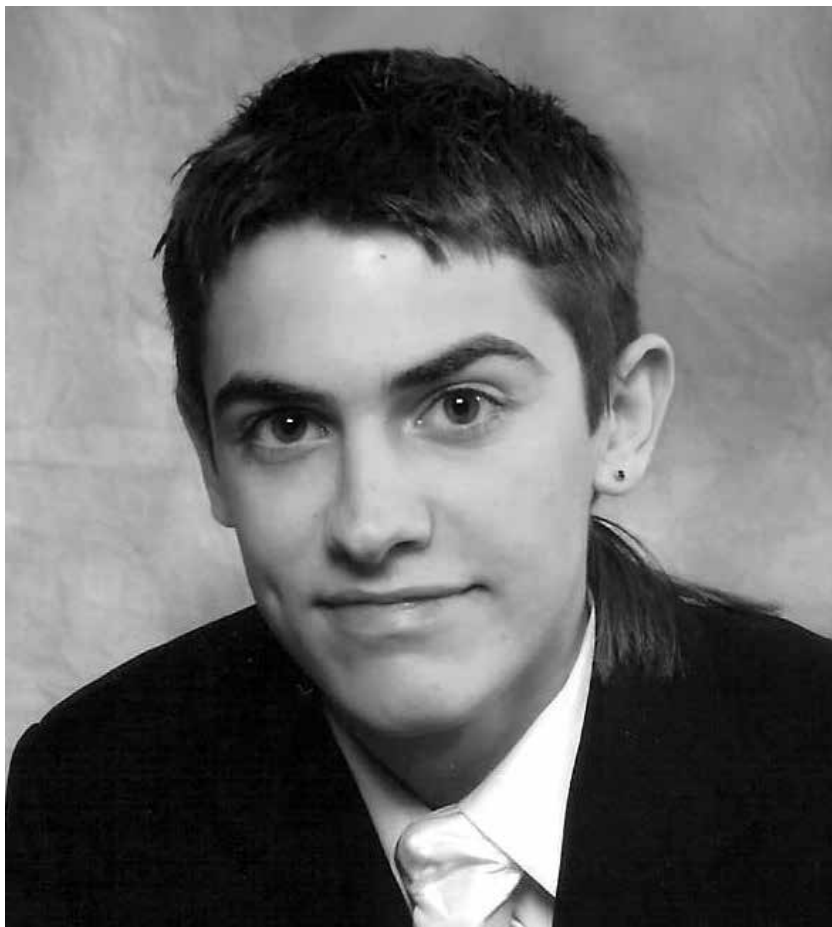
*Γεώργιος Φραγκούλης (1902-1986),
Κωνσταντίνα Κοντογιώργη (1907-1993),
Μαγδαληνή, Αμαλία, Ανδρέας, Βασίλω,
Νικολέτα, Λαμπρινή, Δημήτριος*

Σε αυτούς που χάσαμε νωρίς

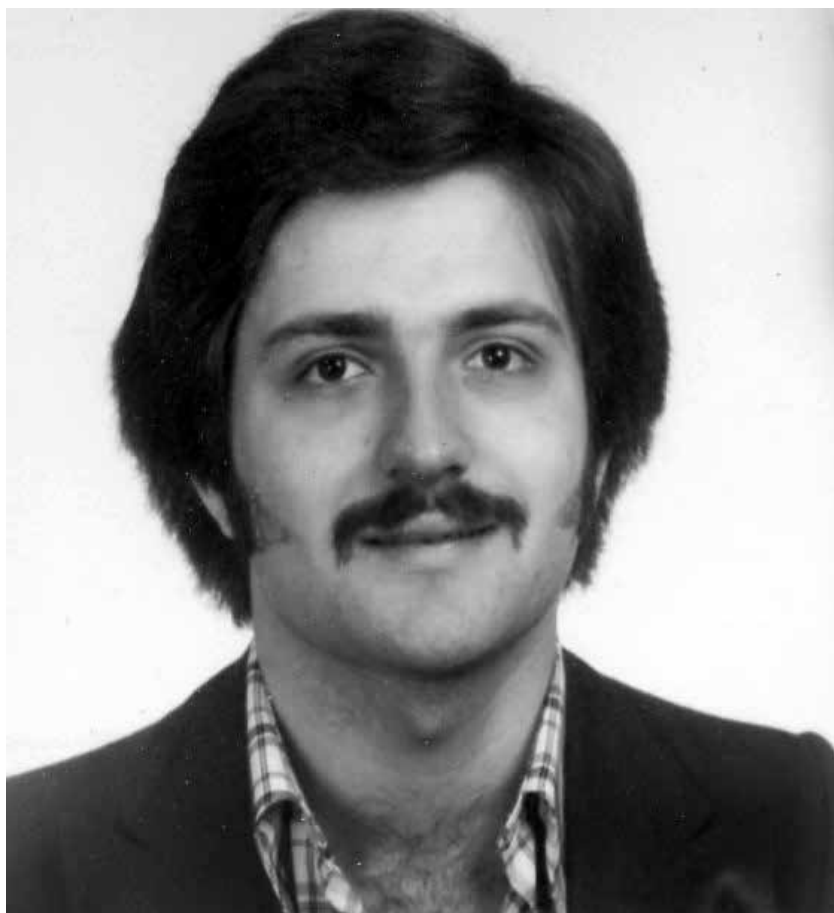
*Λάμπρω Ανδρέα Φραγκούλη
1899-6 Ιανουαρίου 1926*



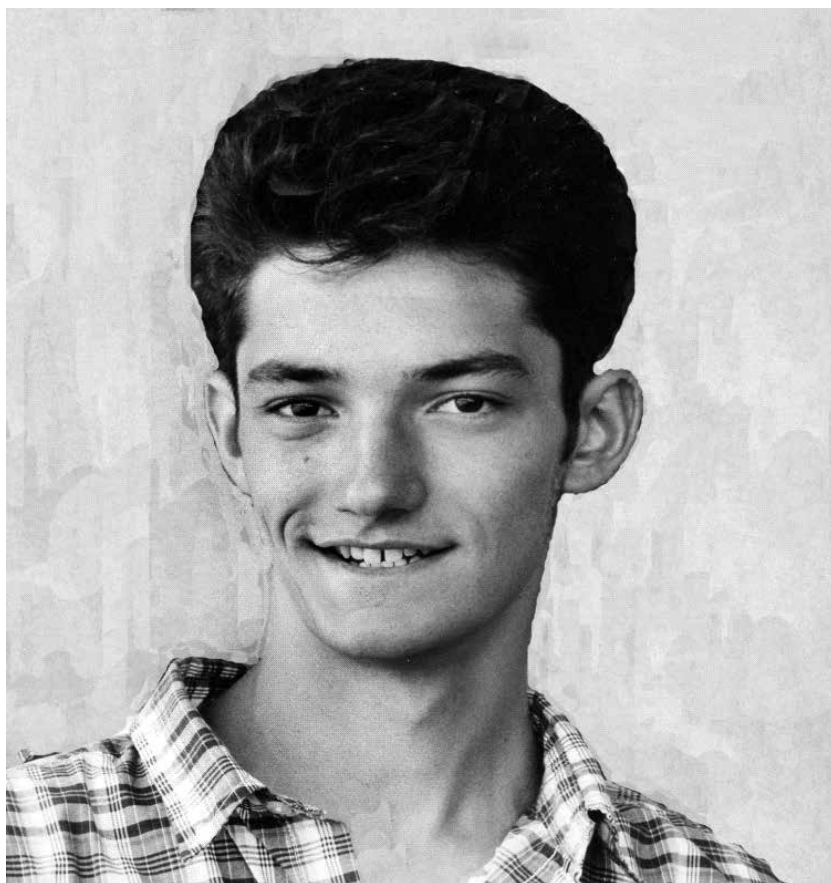
Κωνσταντίνος Μπακόπουλος
22 Σεπτεμβρίου 1989-10 Ιανουαρίου 2007



*Σπύρος Δημητρίου Φραγκούλης Θωμαΐς
9 Ιουνίου 1958-30 Αυγούστου 1983*



*Σπύρος Θωμά Φραγκούλης Θωμαΐς
16 Απριλίου 1985-1 Απριλίου 2009*



Until That Day

Days are gone
Nights are dark
Getting darker.
Looking for movement
Looking for life.
Silent breathing
Loneliness
Death all around.

There is No Light
There is No Life
In the tunnel to
Nowhere.
Just Silent breathing
Loneliness
Death all around

But...
I see You.
I see Familiar Faces.
I see light
Happiness
Just four feet
Bellow the Ground.

Θωμάς Φραγκούλης Θωμαής

*Χαιρετισμός του ΔΣ του Πολιτιστικού Συλλόγου Εγκλουβής
και του ΔΣ του Συλλόγου των Απανταχού Εγκλουβησιάνων
«Ο Προφήτης Ηλίας»*

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Εγκλουβής, με έδρα την Εγκλουβή, και ο Σύλλογος των Απανταχού Εγκλουβησιάνων «Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ», με έδρα την Αθήνα, Μενάνδρου 39, εκφράζουν τις ευχαριστίες τους στον συγχωριανό μας Φραγκούλη Θωμά (Θωμαή), που ασχολείται και ερευνά την ιστορία του χωριού μας. Με στοργή επιμελήθηκε και το αρχείο του αξέχαστου συγχωριανού μας Γεωργίου Φραγκούλη (Γαλέλου), επί χρόνια γραμματέα του χωριού μας, λαϊκού ποιητή-ευθυμογράφου. Το υλικό του αρχείου παραχωρήθηκε από τον συγχωριανό μας Ανδρέα Γ. Φραγκούλη (Γαλέλο, υιό του Γεωργίου), τον οποίο επίσης ευχαριστούμε. Ο Θωμάς το οργάνωσε και το αποτύπωσε στο βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας, με τίτλο «ΛΑΪΚΗ ΜΟΥΣΑ».

Αντί προλόγου

Αυτόφωτο αστέρι

Στον μπάμπια Γιώργο Φραγκούλη (Γαλέλο)

Σε χαλεπούς για την πατρίδα μας καιρούς
στην Εγκλουβή γεννήθηκε ένα αστέρι.
Ήταν το δεύτερο παιδί από ένα ολόκληρο ασκέρι.
Μυαλό ξουράφι, σαν αλετριού γενί,
σπούδασε στου σχολειού τις έξι τάξεις.
Ψυχογραφούσε τον καιρό και τις ψυχές,
προτού προλάβεις τη ματιά του να κοιτάξεις.
Γεωργός και κτηνοτρόφος και γονιός,
με οχτώ παιδιά η ζωή είναι ωραία.
Με το μυαλό το κοφτερό και με τη γνώση του,
πήρε πτυχίο γραμματέα.
Μα πάνω απ' όλα μέσα στο λεπτό σκάριαζε
ποιήματα μεγάλα και στιχάκια.
Όλα μιλούν για πόνο, αρρώστια, ξενιτιά, για έρωτες,
για μοναξιά, της μάνας τα φαρμάκια.
Φόρος βαρύς αυτός της ξενιτιάς, τρεις κόρες,
τρία αδέρφια τού είχε πάρει.
Όμως και του χωριού ο μαρασμός
του χλόμιαζε τον ήλιο, το φεγγάρι.
Όταν της μόδας τα καπρίτσια φέρανε
και φόρεσε η γυναίκα μίνι φούστα,
ποτέ ο νους του δεν το χώρεσε,
διαολόστελνε τα νιόφερτα τα γούστα.
Σαν παντογνώστης φωτεινός και αυτοδίδακτος,
σου έλεγε ποιήματα και χίλιες ιστορίες.
Κι όταν γαλήνια τον κόσμο αποχαιρέτησε,
άφησε πίσω του αλήθειες και σοφίες.

Μίμης Κούρτης

Ο Τίτλος του Βιβλίου

Στις 14 Σεπτεμβρίου του 1980 ο Γεώργιος Α. Φραγκούλης Γαλέλος έστειλε τα ποιήματά του σε κάποιον Γιώργο να τα δημοσιεύσει, ή πιθανότερα να τα κάνει βιβλίο. Βιβλίο δεν γράφτηκε, και απ' ό,τι ξέρω από τον Ανδρέα Φραγκούλη Γαλέλο, τον υιό του μπάρμπα Γιώργη, τα ποιήματα δεν επεστράφησαν. Δεν γνωρίζω πόση από τη δουλειά του χάθηκε, στο μπαούλο όμως βρήκα πολλά χειρόγραφα ποιήματα. Μερικά είναι γραμμένα δυο ή τρεις φορές. Άλλα είναι τα ίδια, με διαφορετικό τίτλο. Κάποια είναι σχεδόν τα ίδια, με μικρές διαφορές. Τα γραμμένα σε τετράδια είναι ατελείωτα, πολλά χωρίς τίτλο, ενώ αρκετά δεν είναι καθαρογραμμένα.

Βιβλίο δεν εγράφη, αλλά η επιθυμία του ήταν ο τίτλος του να είναι:

*Λαϊκή μούσα
Διάφορα ποιήματα
1980*

Σημείωμα του Θωμά Φραγκούλη (Θωμαή)

«**Ο** Ιωάννης εγέννησεν τον Ιωάννην, ο οποίος έλαβεν σύζυγον την Μαριώ, είχαν δε αδελφό ονόματι Φίλιππον, ο οποίος ενυμφεύθη στο Καλαμίτσι σώγαμπρος και εγέννησεν τον Κόκολον...» Και συνεχίζει: «Εις τα αρχεία της οικογενείας ευρέθησαν ένα Συμβόλαιο από το 1719 ως προικοσύμφωνον κάποιας Διαμάντως που επήγεν εις την Οικογένειαν Μπαλέρτα και η οποία έπαιρνε ένα κτήμα στην θέση Πλατανία». Αυτά και πολλά άλλα γράφει ο μπάρμπα Γιώργος Φραγκούλης (Γαλέλος) στο «Μερικά οικογενειακά σημειώματα – Κατά παράδοσιν, σε ένα σχολικό τετράδιο, το οποίο μου είπε ο ξάδελφος και φίλος μου Ανδρέας Φραγκούλης ότι το βρήκε στο μπαούλο (που αποτελεί αρχείο της οικογενείας) του πατέρα του, Γιώργου Ανδρέα Φραγκούλη (Γαλέλου).

Τον Μάιο του 2015, με μολύβι, χαρτί και τη φωτογραφική μηχανή στα χέρια, ανέβηκα προς τα Γαλελάτα. Στο υπόγειο του σπιτιού του Ανδρέα βρήκα το παλιό και ερειπωμένο μπαούλο. Ένα μπαούλο γεμάτο φωτογραφίες, γράμματα, συμβόλαια, ανέκδοτα ποιήματα και πολλές άλλες προσωπικές σημειώσεις. Τα επόμενα δύο πρωινά πήρα ξανά την ανηφόρα για τα Γαλελάτα. Το μπαούλο με περίμενε. Τράβηξα φωτογραφίες, διάβασα ποιήματα κι ένιωσα τις λύπες και τις χαρές του χωριού, ώσπου στο τέλος νόμιζα ότι ήμουν στο χωριό τα χρόνια του θείου μου.

Πολλά ιστορικά στοιχεία και πληροφορίες χάθηκαν για πάντα με τις καταστροφές των Γερμανών, καθώς και την εποχή του Εμφυλίου. Επίσης, οι γέροι –οι σοφοί του χωριού– πεθαίνοντας πήραν μαζί τους τις γνώσεις τους για το χωριό, για τα σόγια, για τα ήθη και τα έθιμα των Εγκλουβησιάνων.

Ελπίζω οι νεότερες γενιές του χωριού να ενδιαφερθούν για την ιστορία μας και να αναζητήσουν τις ρίζες των προγόνων τους. Ίσως αυτό που ζητούν να βρίσκεται σε κάποιο μπαούλο στο υπόγειο του σπιτιού τους.

Θωμάς Φραγκούλης (Θωμαής)

Η ζωή του Γεωργίου Ανδρέα Φραγκούλη (Γαλέλου)

Μέσα στο διάβα της ζωής φυτρώσαν κάποιες αδυναμίες που σκορπάν τον πόνο πλατιά. Ξενιτιά, έρωτας, ερημιά, θάλασσα, αρρώστια, πίκρα, Μάνα. Γι' αυτό γράψαμε λίγες λέξεις για να ταις αφιερώσομε στα παιδιά μας που 'ναι στην ξενιτιά. Αυστραλία 27, Γερμανία 20, Καράβια 11, Ην. Πολιτεία 12, Καναδάς 7, Αργεντινή 11, Βραζιλία 2, Ρωσία 1, Ελβετία 1, εσωτερικόν μεταπολεμικώς 255.

Η ξενιτιά σήμερα παρά ποτέ έγινε αισθητή γιατί είναι γενική και στο χωριό μένουν μόνο οι γερόντοι.

*Γεώργιος Αν. Φραγκούλης
τέως Γραμματέας Κοινότητας
Εγκλουβής Λευκάδας*

Αυτά γράφει ο μπάρμπα Γιώργος Φραγκούλης, επί τριάντα χρόνια γραμματέας του χωριού, δίνοντάς μας μια μεγάλη συλλογή ποιημάτων.

Γεννήθηκε στην Εγκλουβή στις 29 Μαρτίου του 1902. Πατέρας του ήταν ο Ανδρέας Φραγκούλης του Αναστασίου (1864-1923), από την Εγκλουβή, και μητέρα του η Χριστίνα Αχειμάστου (1868-1951) του ποτέ Σιμού από Νικολή. Ήταν το δεύτερο παιδί του Ανδρέα και της Χριστίνας, αλλά το πρώτο από τέσσερα αγόρια. Η Λάμπρω (1899-1926), η μεγαλύτερη αδελφή του, παντρεύτηκε τον Αποστόλη Φραγκούλη (Κοκογιάννη), μα απεβίωσε δύο χρόνια αργότερα, στις 6 Ιανουαρίου του 1926, ημέρα των Φώτων, από λιχοσύνη. Τα τρία μικρότερα αδέρφια του, ο Επαμεινώνδας (1904), ο Πέτρος (1906) και ο Κώστας (1909), μετανάστευσαν στην Αργεντινή και έτσι ο Γιώργος έμεινε μόνος στο χωριό.

Τέλειωσε τις έξι τάξεις του δημοτικού στο σχολείο της Εγκλουβής και μέχρι το 1934 ασχολήθηκε με τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Το 1934 διορίστηκε Γραμματέας της Κοινότητας Εγκλουβής και υπηρέτησε μέχρι το 1965, που παραιτήθηκε. Το

1959 διορίστηκε απογραφεύς του πληθυσμού. Το 1949, κατόπιν αποφάσεως του Μητροπολίτου Λευκάδας, διορίστηκε Επίτροπος στον ιερό ναό της Κοιμήσεως Θεοτόκου (Παναγίας). Κατά καιρούς υπηρέτησε ως γραμματέας των συλλόγων της Αγροτικής Ενώσεως και του Αγροτικού Συνδέσμου, ενώ το 1949 εξελέγη αντιπρόσωπος Τ.Α.Ο.Λ. Λευκάδας.

Παντρεύτηκε την Κωνσταντίνα Κοντογιώργη του Θεμιστοκλή και της Γιάννας και απέκτησαν οκτώ παιδιά: τη Μαγδαληνή (25/8/1930), την Αμαλία (15/10/1931), την Κονδύλω (22/12/1932-25/12/1932), τον Ανδρέα (7/7/1934), τη Βασίλω (1/5/1935), τη Νικολέτα (1/9/1940), τη Λαμπρινή (10/11/1944) και τον Δημήτρη (1/7/1946). Τα παιδιά τους ξεχώρισαν στο χωριό για τον χαρακτήρα, τις ηθικές τους αρχές, την εξυπνάδα και τη δραστηριότητά τους. Ήταν ευτυχής πατέρας.

Τα λίγα γράμματα που έμαθε, τα καλλιέργησε στο μέγιστο δυνατό και έγινε λαϊκός ποιητής. Τα ποιήματά του δεν εκφράζουν μόνο σάτιρα, αλλά πολιτισμό και μόρφωση, όχι μονάχα της εποχής εκείνης, μα και της σημερινής.

Το 1964, πρωτοεμφανίζεται η μίνι φούστα και τα επόμενα δύο χρόνια σημειώνει παγκόσμιο ρεκόρ ύψους. Το γεγονός δεν περνά απαρατήρητο από τον μπάρμπα Γιώργο και μια σειρά *Μίνι* ποιημάτων ακολουθεί.

Στις 17 Οκτωβρίου της ίδιας χρονιάς διαβάζει στο *Βήμα* το άρθρο «Οδηγός για γέροντες». Πρόκειται για το βιβλίο *Η δουλειά και ο κόπος της από την ζωή μου* του Ευάγγελου Παπαστράτου (Αθήνα, 1964). Στα 82 του χρόνια, ο κύριος Παπαστράτος γράφει:

«Κύριοι γέροι, δεν είστε γέροι παρά όταν εσείς αποφασίσετε να γεράσετε...» Και συνεχίζει: «... η ιδέα ότι όταν πάψει να εργάζεται, τότε θα μπορέσει να χαρεί επιτέλους την ζωή του είναι απατηλή. Ο άνθρωπος είναι από τις μηχανές που πρέπει να βρίσκονται σε λειτουργία για να βαστάξουν, όταν σταματήσουν, δεν ξεκουράζονται, δεν οικονομούν δυνάμεις, σκουριάζουν και καταστρέφονται... Με την παράδοση της σκυτάλης από χέρι σε χέρι θα προχωρήσει το έθνος μας πιο γρήγορα, για να συντομέψει την πορεία που χρειάζεται ακόμη να κάνει, ώστε να βρεθούν οι

Έλληνες στην πρώτη γραμμή του καλλιεργημένου ηθικά και πνευματικά κόσμου».

Ακολουθεί μια σειρά ανέκδοτων ποιημάτων αφιερωμένων στον κύριο Παπαστράτο και στην αναβολή της συντάξεώς του.

Στην ποιητική συλλογή «Ο Γάμος» αποδοκιμάζει το έθιμο της προικός και αναφέρεται στον γάμο ως το αισχρότερο είδος εμπορίου.

Μελετώντας τα ποιήματα του μπάρμπα Γιώργη, διαπιστώνουμε ότι είναι εμπνευσμένα από τη φύση, τις χαρές και τα προβλήματα της εποχής, είναι αφιερωμένα στον έρωτα, στην πίκρα της φτώχειας, της αρρώστιας, του θανάτου, της ξενιτιάς και της ερημιάς του χωριού.

Ο Μπάρμπα Γιώργος πέθανε στις 20 Αυγούστου 1986 και ετάφη στην Εγκλουβή. Άφησε όμως πίσω του ένα μπαούλο γεμάτο αναμνήσεις, ποιήματα, ιστορία. Μια εργασία που θα κρατήσει τη μνήμη του αιωνία.

Ποιήματα

Της Ξενιτιάς ο Πόνος¹

Ποια πένα είναι δυνατή να γράψει για τα ξένα
για τα ντέρτια πο' χουν στην καρδιά παιδιά ξενιτεμένα
αναστενάζουν τα θεριά και τα βουνά μουγκρίζουν
και τα μάρμαρα απ' την ξενιτιά ως και αυτά ραγίζουν.
Μανάδες χάνουν τα παιδιά κι αντρόγυνα χωρίζουν,
πόσες καρδιές μαραίνονται, σέπονται και μαυρίζουν.
Ν' ανοίγανε οι Κόλασες να βγουν οι κολασμένοι
να ιδούν πως ζουν χειρότερα όλοι οι ξενιτεμένοι.
Μέσα στα εργοστάσια εργάζονται συνέχεια
βαριά κατάρα ρίχνουνε όλοι για την ανέχεια.
Κλάψτε, πουλιά γλυκόλαλα, και αηδόνια πονεμένα
για όλα εκείνα τα παιδιά που 'ναι ξενιτεμένα.
Και τα κλαριά τα πράσινα κι αυτά θα μαραθούνε
της ξενιτιάς τον στεναγμό κάποτε σαν ακούνε.
Μα κι αν αρρώστια φοβερή καμιά φορά προβάλλει
αυτό είναι το χειρότερο, το πιο μεγάλο χάλι.
Ποια μάνα θα παρασταθεί τον ξένο στο κρεβάτι
να κάτσει στο προσκέφαλο, να τον φιλεί στο μάτι;
Η μάνα είναι μακριά, κλαίει και μαραζώνει
και την καρδιά της την τρυγούν οι πιο μεγάλοι πόνοι.
Όποιος δεν ξενιτεύτηκε, εκείνος δε γνωρίζει
το τι τραβάει ο ξένος μας στα ξένα που γυρίζει.
Και αν ρωτήσεις κάποτε έναν ξενιτεμένο
θα σου πει πως τρώει το ψωμί στο δάκρυ βουτημένο.
Να 'ρχόταν κάποτε καιρός η ξενιτιά να κλείσει
και ο καθένας μες στο σπίτι του παντοτινά να ζήσει.

*Γεώργιος Φραγκούλης
Εγκλουβή*

1 1971. Δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθ. 285/1972 φύλλον της εφημερίδας Έρευνα Λευκάδος.

Ο συγγραφέας κύριος Σπύρος Βρεττός, στο πλαίσιο των γιορτών λόγου και τέχνης του 1980, έριξε φως και έδωσε πνοή στους «Περιθωριακούς» λαϊκούς ποιητές του νησιού. Στην ομιλία αυτή αναφέρθηκαν και τα ονόματα δύο Εγκλουβησιάνων ποιητών, του Γεωργίου Α. Φραγκούλη και του Δημητρίου Π. Στεριώτη. Για τον Γεώργιο Φραγκούλη ανέφερε ότι εκείνο που διακρίνεται στα ποιήματά του είναι το παράπονο του ποιητή για τον μισεμό των νέων και για το ερήμωμα των χωριών. Διάβασε κατόπιν το ποίημα «Ο Θρήνος της Αγροτιάς» (Εγκλουβή, Σεπ.-Οκτ. 1980, Αριθ. Φύλλου 7). «Ο Θρήνος της Αγροτιάς» είναι το δεύτερο στη χειρόγραφη ταξινόμηση των ποιημάτων του μπάρμπα Γιώργη.

Ο Θρήνος της Αγροτιάς²

Ανοίξτε μάρμαρα και πλάκες ραγιστείτε
και το κακό που γίνεται καλά αφουγκραστείτε.
Μαραίνεται η αγροτιά, μαραίνεται και λιώνει
φεύγουν τα νιάτα της και τούτη μαραζώνει.
Φύγαν παιδιά και κοπελιές, εμείναν οι γερόντοι
που 'χουν στο στόμα τους μονάχα ένα δόντι.
Μέσα σε στράτες σέρνονται σαν άδικη κατάρα,
μεγάλος είναι ο καημός, είναι σωστή τρομάρα.
Μέσα σε δρόμους πέφτουνε, βρίσκονται πεθαμένοι
μαύρος, πικρός ο στεναγμός δεν έχει ξαναγένει.
Έρμα τα σπίτια μείνανε, αμπέλια, κεντρομάδες,
τα νιάτα μάς αφήνουνε, πάνε για παράδες.
Φεύγουν τ' αντρόγυνα κι αφήνουν τα παιδιά τους,
γυρίζουνε σαν ορφανά, μαραίνεται η καρδιά τους.
Αχ, ποιος θα τρέξει για γιατρό αν τύχει κι αρρωστήσουν
πού είν' οι γονείς να κάτσουνε να τα παρηγορήσουν;
Φεύγουν κορίτσια ανύπαντρα, πάνε να καζαντίσουν
ποιος ξέρει απ' όλα αυτά, ποια θα καλοκαρδίσουν.
Τα νιάτα αφήνουν το χωριό και κάθονται και κλαίνε
μαύρο βαρύ ανάθεμα ρίχνουν σε όσους φταίνε.

2 Δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθ. 34/1966 Δελτίον Κινήσεως Τ.Α.Ο.Α. Λευκάδος.



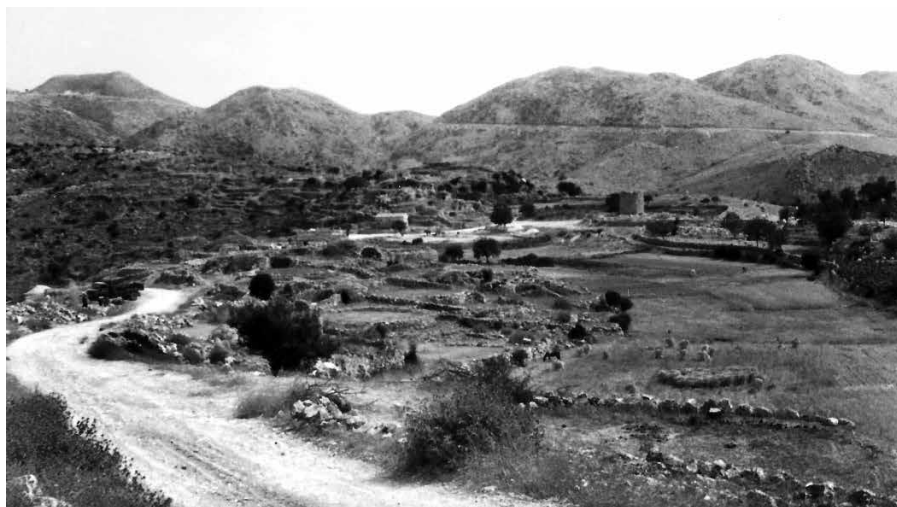
Πειραιάς, 1964

(Όταν έφευγε η Γιαννούλα Κοντογεώργη Κακαρέλη για Αυστραλία)

Ο Αποχωρισμός του Ξενιτεμένου

Ήτανε Μάης όμορφος με τόση ποικιλία
ξενιτεμένη κίνησε να πάει στην Αυστραλία.
Ήρθε η ώρα η στερνή για να αποχαιρετήσει
και το φτωχό της το χωριό για πάντα να τ' αφήσει.
Μα ποιος είναι μαρμάρινος τώρα να μη δακρύσει
τα δάκρυα απ' τα μάτια μας ετρέχανε σα βρύση.
Θρήνος και συγκίνηση για την ξενιτεμένη
τόσα δε θα γινότανε αν ήταν πεθαμένη.
Είναι πολλοί που φεύγουνε, πώς τάχα θα γυρίσουν
πόσες μανάδες με καημό θα τ' αποχαιρετήσουν.
Μα οι μανάδες ήσυχα σιγά σιγά πεθαίνουν
κι απ' τα παιδιά τους τίποτα όσο και αν περιμένουν.
Πεθαίνουν με παράπονο και με σκληρό τον πόνο
παιδιά δεν ξαναβλέπουνε κι αυτό τους μένει μόνο.
Μανάδες που τα πάθανε αυτές μονάχα ξέρουν
πως τα παιδιά τους δύσκολα μπορούν να ματαφέρουν.
Είχανε γράψει κάποτε ωραίο μοιρολόγι
της ξενιτιάς τα βάσανα ήταν χρυσοί οι λόγοι.
«Παρηγοριά 'χει ο θάνατος και υπομονή ο χάρος,
μα ο ζωντανός ο χωρισμός υπομονή δεν έχει».

Εγκλουβή, Μάιος 1970



Η Ερημιά

Βρέθηκα ένα σούρουπο ψηλά στον Άι Δονάτο
η ερημιά βασίλευε ως πέρα κει στο Νάτο.
Δεν κελαηδούσαν πέρδικες στα κοντινά Ραχούλια
μέσα στον ανεμόμυλο θρηνούσαν νυχτοπούλια.
Τα νιάτα όλα φύγανε, πάνε στην πολιτεία
και στο χωριό έμειναν μόνον τα γηρατεία.
Μέσα στο σπίτι έμειναν μονάχα δυο νομάτοι,
δυο γεροντάκια βρίσκονται με βουρκωμένο μάτι.
Τα παλιά τα χρόνια φκιάναμε τα ρούχα με την ντουλούπα
και από φαγί τη βγάναμε πάντοτε με μια σούπα.
Σήμερα, όμως, φαίνεται πως έχει παραγίνει,
νιες, γριές γυρίζουνε στο δρόμο με το μίνι.
Και αν τους πεις και τίποτα, σου λένε είναι μόδα,
η άνοιξη με τα πουλιά και ο Απρίλης με τα ρόδα.

Μάιος 1961

Η Μάνα

Τραγούδια τόσα είπαμε για τη γλυκιά τη μάνα,
μυρίζει σαν αμάραντο και σαν τη μαντζουράνα.
Όπου κι αν πας κι όπου σταθείς, μανούλα θα φωνάζεις
και στο βαρύ τον πόνο σου μάνα θ' αναστενάζεις.
Μια μάνα είχε μια φορά πανώργιο παλικάρι,
ήτανε μοναχογιός σαν γήλιος, σαν φεγγάρι.
Ήρθε καιρός και μπλέχτηκε με μια καλή κοπέλα,
τόσο που την αγάπησε κοντά να του 'ρθει τρέλα.
Μα δεν ήθελε τη μάνα του να κάνει πεθερά
και κάποιο ηλιοβασίλεμα του λέγει με χαρά:
«Αν θέλεις, παλικάρι μου, εγώ να σ' αγαπήσω
θα πά' μου φέρεις την καρδιά της μάνας σου να ψήσω».
Ήτανε τώρα το παιδί απ' τον έρωτα θολωμένος,
τη μάνα του την έσφαξε, αχ, ο δυστυχισμένος.
Κι εκεί όπως επήγαινε στην τσούπρα για να πάει,
κάπου εκεί εγλίστησε και την καρδιά πετάει.
Άκουσε τώρα μια φωνή να λέγει σιγανά:
«Για πες μου, μη χτύπησες, παιδί μου, πουθενά;»
Αρχίζει τότε η καρδιά μόνη της να χτυπιέται,
το παλικάρι στάθηκε κι ευθύς αναρωτιέται.
Αχ, καλά το είπε ο Ρισπέν, ο ποιητής ο Γάλλος,
ο πόνος της μανούλας είναι πολύ μεγάλος.
Τρέχει, φεύγει γρήγορα τώρα το παλικάρι
κι ένα μαχαίρι τράβηξε που είχε στο ζωνάρι.
Σχίζει της κόρης την καρδιά, την έκοψε στα δύο,
αυτή δεν ήταν άνθρωπος, παρ' άγριο θηρίο.

Εγκλουβή, 6/12/1969

Ο Συνταξιούχος

Συνταξιούχε Γέροντα, πώς τρέχεις στη θερίδα,
τώρα που δεν σου 'μεινε στον κόσμο άλλη Ελπίδα.
Και να πώς εγενήκαμε όλοι καλοί γερόντοι,
που έχουμε στο στόμα μας μονάχα ένα δόντι.
Τρέχουμε για τη σύνταξη σαν φύβγανε τα νιάτα,
στα εγγόνια παίρνουμε κάμποση τσοκολάτα.
Θέλουμε να μας κάνουνε κι αυτίνα το χατίρι,
να μας φέρνουνε καμιά φορά νερό μες στο ποτήρι.
Παίρνουμε τη σύνταξη και τα περνάμε φίνα
το καφενείο πιάνουμε και παίζουμε Κοντσίνα.

Εγκλουβή, Ιανουάριος 1965

Το Παράπονο του Συνταξιούχου

Το κράτος έδωσε αύξηση 11% στους συνταξιούχους για το χρόνο 1980, μα όμως πήραμε τη σύνταξη του Αυγούστου και την αύξηση 11% δεν [την] πήραμε εμείς οι κοιν. συνταξιούχοι, γιατί δεν υπήρχαν υπάλληλοι να ξεκαθαρίσουν τα χαρτιά. Και μεις ρωτάμε με τη σειρά μας: Δεν υπάρχει κανένας αρμόδιος να διαλύσει αυτόν τον οργανισμόν αφού πέρασαν οκτώ μήνες και να μας πληρώνει το Δημόσιο Ταμείο; Πρόκειται να γίνει το Κράτος μας μέρος της Ε.Ο.Κ. Άραγε υπάρχουν και εκεί συνταξιούχοι να μην παίρνουν την αύξηση οκτώ μήνες; Εγώ υπηρέτησα 30 χρόνια στην Κοινότητα με 1.050 άτομα πληθυσμό, η σύνταξή μου είναι 2.600, δεν γνωρίζω αν υπάρχουν άλλοι συνταξιούχοι να παίρνουν 50, 70 ή 80.000 το μήνα. Περιμένουμε να γίνει διαβάθμιση. Πότε άραγε υπάρχει και εις τα κράτη της Ε.Ο.Κ. τέτοια περίπτωση; Ασφαλώς ΟΧΙ.

Εγκλουβή, 15/8/1980

Συνταξιούχος τέως Γραμματεύς Κοινότητας



Στις 24 Ιουλίου του 1971 ο Γεώργιος Α. Φραγκούλης έγραψε τα ποιήματα «Τα Χελιδόνια» και «Η Πραγματικότητα». Στο μπαούλο βρήκα αντίτυπά τους, τα οποία αν και έχουν διαφορετικό τίτλο, είναι το ίδιο ποίημα. Μιλάει για τον ξενιτεμένο που έφυγε και ξέχασε το χωριό, όλους και τη μάνα του για πάντα.

Η Πραγματικότητα (Τα Χελιδόνια)

Ήτανε Μάης όμορφος, λουλούδια δροσιμένα,
δυο χελιδόνια φάνηκαν, έρχονταν απ' τα ξένα.
Σε μια ταράτσα γύριζαν καλή φωλιά να φκιάσουν
χώμα και φύλλα φέρνανε καλά να τη σκαριάσουν.
Τη χτίσαν και τη φτιάσανε με κόπο και ιδρώτα
και μέσα εκεί εβγάνανε τ' αυγάκια τους τα πρώτα.
Πέρασε λίγος καιρός και βγήκανε πουλάκια
το στόμα τους ανοίγανε πέντε χελιδονάκια.
Λαχτάρες τράβαγε πολλές η δόλια τους η μάνα,
γιατί μια γάτα γύριζε να κάνει καμιά γάνα.

Και τα πουλάκια ήτανε, όπως τα περδίκια
κι η μάνα τους με τη σειρά τούς έδινε σκουλήκια.
Ένα πρωί Παρασκευής, το μήνα Αλωνάρη
τα μικρούλακια φύγανε, δεν πήραμε χαμπάρι.
Και να μία οικογένεια που έζησε μαζί μας,
αμέσως διαλύθηκε, όπως και η δική μας.
Έχασε η μάνα τα πουλιά και τα πουλιά τη μάνα,
σαν να χτύπησε λυπητερά της Εκκλησίας καμπάνα.
Και τώρα έμεινε η φωλιά μαύρη και αραχνιασμένη,
τα χελιδόνια νοσταλγεί κι όλο τα περιμένει.
Ζωντανό είναι το παράδειγμα μ' αυτά τα χελιδόνια,
έτσι όλοι καταντήσανε εδώ και λίγα χρόνια.
Μικρά σαν ήταν τα πουλιά ανοίγανε το στόμα
τα τάγιζε η μάνα τους σκουλήκια από το χώμα.
Όταν εμεγάλωσαν, πέταξαν στον αγέρα
κι ούτε ξαναθυμήθηκαν τη δόλια τους μητέρα.

24/7/1971

Η Γυναίκα

Ο αιώνιος ο πόλεμος με νύφη και πεθερά
και τώρα θα τα γράψουμε όλα με τη σειρά.
Αυτό που κάνει η πεθερά, της νύφης δεν αρέσει
γι' αυτό τραβάει τον άνδρα της, τον πιάνει απ' τη μέση.
Και η πεθερά που πείσμωνσε, τον πιάνει από το ποδάρι,
γιατί αυτή τον έβγαλε στον κόσμο παλικάρι.
Μα η μάνα, όμως, φαίνεται πως τίποτα δεν κάνει,
γιατί ο άνδρας φαίνεται πως τρέχει στο φουστάνι.
Για τη γυναίκα γράψανε πολλά και είπαν καμπόσα,
άγγελο και διάβολο και ακόμη άλλα τόσα.
Όλα τα πάντα αλλάξανε στου κόσμου την πορεία
ένα μονάχα δεν άλλαξε, μας λέγει η Ιστορία.

Οι σχέσεις των δύο φύλλων δεν πρόκειται να αλλάξουν,
όσα κι αν πουν οι άρρνες, όσα και να βελάξουν.
Ο Σωκράτης φώναζε, όχι εμπιστοσύνη στις γυναίκες τα λόγια,
κι ο Λουδοβίκος ασυμβίβαστες τις είπε με δυο λόγια.
Ο Σαίξπηρ με τ' άλογα μοιάζουνε και θεριεύουν,
που όσο πολύ στολίζονται, τόσο πολύ χορεύουν.
Ο Αριστοτέλης, πως ο άνδρας είναι καλύτερος απ' τη φύση,
μας λέγει, απ' τη γυναίκα, χωρίς να συζητήσει.
Ο Βολταίρος, τα πλούτη τη γυναίκα κάνουν αλαζονική
και η ομορφιά την κάνει άξεστη και η ασχήμια μισητή.
Βίσμαρα, εκείνος που καυχιέται τη γυναίκα πως γνωρίζει
φαίνεται πως γρήγορα παράφρονas μυρίζει.
Τώρα αs ακούσουμε και τον Ασκληπιάδη,
του Πλάστου καλλιτέχνιδes ταιs λέγει ως το βράδυ.
Ο Γκαίτε, πως οι γυναίκες είναι άστατες, σ' αυτό μην απορείτε
έναν άνδρα σταθερόν σας ζητάνε για να βρείτε.
Βολταίρος, δεν έγινε άδικα περήφανη η Ιθάκη,
αφού υπήρχεν εκεί μια γυναίκα από μεράκι.
Ο Σαμφόρ, ο Θεός αφού έπλασε τη γυναίκα, το νόμισε για λάθος,
σταμάτησε τα πλάσματα από φόβο και από πάθος.
Ο Θεός μεs στον παράδεισο έβαλε τον Αδάμ,
μα η Εύα όμως τα 'κανε όλα γης Μαδιάμ.
Και μια ματιά θα ρίξουνε μεs στην πολιτική,
ποιες γυναίκες βρίσκονται και κυβερνούν εκεί.
Γκόλντα Μέιρ, στο Ισραήλ πρωθυπουργός
και στου Ισραήλ το κράτος είναι δημιουργός.
Ίντιρα Γκάντι, πρωθυπουργός στην Ινδία,
κάτω κει στο Πακιστάν το κάμαν αηδία.

Εγκλουβή, Μάιος 1972



Το Πανηγύρι

Στον Αγ' Ηλιά στην Εγκλουβή γίνεται πανηγύρι
σφάζουν αρνάκια τρυφερά και μπύρα στο ποτήρι.
Λαμπάδες φέρνουν τάματα και λίτρες το λιβάνι
και τα κορίτσια του χωριού βγήκανε στο σιργιάνι.

Έχει κοπέλες λεβεντιά και τσίφτες παλικάρια
έχει και πολλές γριές που πάνε με μουλάρια.
Έχει και όργανα καλά, σαντούρια και κλαρίνα
και πανηγυιώτες έρχονται μέσα από την Αθήνα.

Κορίτσια μπαίνουν στο χορό, όπου φοράνε μίνι
όλος ο κόσμος καίγεται, τίποτα δε θα μείνει.
Χορεύουνε Σελίμπη στο νύχι με την πένα
τα χαίρεται η μάνα τους, χαρά την που τα γέννα.

Τρία καλά είναι στον ντουσιά, χορεύει κάποια άλλη
ούζο και μπύρα έφυγε, δεν έμεινε μπουκάλι.
Να 'σαν τα νιάτα δυο φορές, χορέψανε και δυο γριές
χορεύουνε και δυο γερόντοι που δεν έχουν ένα δόντι.

Τα πανηγύρια γίνονται για να χαρούνε όλοι,
να φεύγουνε οι στεναγμοί από χωριό και πόλη.

Ιούλιος 1971

Η Πρωτομαγιά

Πέρασαν χρόνια δύσκολα στης Κόιτσας τα μέρη,
πόσα κακά γενήκανε ένας θεός το ξέρει.
Μα πρόβαλ' η πρωτομαγιά το φετινό το χρόνο
και σκόρπισε στη συντροφιά το χαμογέλιο μόνο.
Μες στην παρέα μπλέχτηκε κι ο Τάσος με τον Φώτη,
μα πάντα θα θυμόμαστε αυτόν τον Πατριώτη.
Και η Ουρανή δεν πίστευε τέτοια χαρά να γίνει
και σκόρπισε στη συντροφιά την τόση καλοσύνη.
Εστρώθη το τραπέζι μας κατάχαμα στο χώμα
και το κατσίκι το ψητό εγιόμιζε το στόμα.
'Όχι σερβίτσ' αρχοντικά, περούνια και μαχαίρια,
μα κι όλα μας τα φαγητά τα τρώμε με τα χέρια.
Γλέντησε, κόσμε και ντουνιά, και χόρτασε τη φύση,
στην άλλη την πρωτομαγιά θα ιδούμε ποιος θα ζήσει.
Πιες απ' το κρύο το νερό, μάσε καλά λουλούδια,
και βάλε το γραμμόφωνο να πει και δυο τραγούδια.
Μαστροβαγγέλη, πρόβαλε και πες καμιά κοντούρα,
να διώξεις απ' τη συντροφιά του κόσμου τη σκοτούρα.
Και συ, ρε Κώστα, πάρε μας καμιά φωτογραφία,
συμπλήρωσε το μάστορα με τα πολλά τ' αστεία.

Κόιτσα, 1/5/51



Ασώματος

Εβγήκα στον Ασώματο κοντά στον Αλωνάρη,
και γνώρισα το πράσινο με μια περίσσια χάρη.
Η αγράμπελη φτερούγιζε με τα λουλούδια τ' άσπρα,
και η ευωδιά της έφθανε εκεί ψηλά που είν' τ' άστρα.
Το σπάρτο πέρα φούντωνε με κίτρινη τσεμπέρα,
και ήτανε πανόραμα όλος ο τόπος πέρα.
Μα το ρουπάκι πράσινο μαζί με το πουρνάρι,
σταις ρεματιές εστόλιζε ωσάν το κεχριμπάρι.
Πάνε τ' αμπέλια, φύγανε με τα γλυκά κρασά μας
και τώρα λόγκους βλέπουμε όθε κι αν μπω μπροστά μας.
Για ξύπνησε, Βαγγελαρά, και πρόβαλε στ' αλώνι,
να ιδείς που τώρα φθάσανε οι τελευταίοι χρόνοι.
Πρόβαλε, Αριστόδημε, και φέρε και τον Πάνο,
και βγάτε τώρα μια στιγμή στον κόσμο τον απάνω.
Παπά Γερμανός επρόβαλε και με τον Παπαντώνη
και βλέπανε το πράσινο, κι ακούγαν το τριζόνι.
Ζούγκλα όλα έγιναν, περνάρια κι άγρια βάτα,
ζούνε στους λόγκους τα θεριά, άσκημα τα μαντάτα.
Ξύπνησε, Δαμιανέ, να ιδείς και να θαυμάσεις
και μέσα δω στο πράσινο λουλούδια για να μάσεις.

Ιούλιος 1976



Οι Τσοπάνηδες

Εύπνησε, γέρο Γιαννακά, και πρόβαλε στη Σέλα
να ιδείς πώς καταντήσαμε, φοβούμαι θα 'χεις τρέλα.
Ο Λιροκώστας χάθηκε μαζί με τον Λιακατά,
να ιδούν στον τόπο μείνανε κοπάδια λιγιστά.
Λεωνιδαίοι χάθηκαν, στους φούρνους δεν προβαίνουν
στον κάτω κόσμο πήγανε, καθόλου δεν μας κρένουν.
Έβγα, Μπουρδέλη, για να ιδείς μαζί με τον Μουσκόντα
πως στο βουνί δεν έμεινε ούτε μια γίδα σουτά.
Ο Γιαμαρέλος πέθανε, δεν βγαίνει στην Κλασμένη,
η ερημιά μάς πλάκωσε, μα έχει παραγένει.
Και συ, ρε Χρήστο, πρόβαλε ψηλά στα Μαρκοπλάτα,
να σμιξείς με τον Πετρολή, να πείτε τα μαντάτα.
Τώρα ο Ρίκος έρχεται πίσω απ' τη Ρεβέλα,
στου Κάκαρη επλάκωσε, τα φέρνει Κονταρέλα.
Και μένει ο Τιμόθεος μαζί με τον Γαβρίλη
και ο Γιώργης Μήλαρης να τρων κάνα σταφύλι.
Ο Ρομποτάς στο Ρετενάτο μαζί με τον Θωμά,
όλο μαζί γυρίζουνε, μα άλλος πουθενά.

Ο Τσάρας τώρα στάνεψε μαζί με τον Τσοβάνη
κι ακόμα πιο ψηλότερα βλέπω τον Καραγιάννη.
Και τον Μανάτσο ύστερα, πιο πέρα τον Γληγόρη
όλοι αυτοί γυρίζουνε στις Κόιτσας τα όρη.
Ο Περδικάρης βρίσκεται στις Βαυκερής τα μέρη
και όλοι τους χαρούμενοι ετούτο το καλοκαίρι.

Ιούλιος 1976

Ο Τζιτζικας

Όταν λαλεί ο τζιτζικας και σιγοτραγουδάει,
συ για πες μου, άνθρωπε, ο νους σου πού το πάει;
Για τίποτα δεν τον γνοιάζει, όταν βρέχει όμως κουρνιαάζει.
Τίποτα δεν εζήτησε ο δόλιος από κανέναν,
«Είναι όλα ψέματα αυτά που λεν για μένα».
Πως στο μυρμήκι ζήτησε να του δώσει για να φάγει
και το χειμώνα θέλησε στο σπίτι του να πάγει.
Το χειμώνα ο δύστυχος πεθαίνει,
ούτε γυρεύει τίποτα και κανενός δεν κρένει.
Αυτά είναι τα φορτώματα που κάνει η Κοινωνία,
επαίτη με φωνάζουνε και μου ρχεται μανία.
Γιατί τραγουδάω αμέριμνα πάνω στα κυπαρίσσια,
γι' αυτό και σένα, μύρμηκα, σε έπιασε η λύσσα.
Εσύ γυρίζεις σέρνοντας με ανοικτό το στόμα,
και όταν ρίξει μια βροχή, το βγάζεις απ' το χώμα.
Τι σε νοιάζει εσένανε εγώ αν τραγουδάω,
ή αν είμαι νηστικός ή δεν έχω για να φάω.
Έτσι το κάνουν και οι άνθρωποι που 'ναι ξενογονιασμένοι,
θέλουν να μάθουν τι γίνεται σ' όλη την οικουμένη.
Εγώ τη βγάνω πάντοτε με γλυκά τραγούδια,
δεν με μέλει τι κάνουνε οι άνθρωποι και τα ζούδια.
Δεν γυρεύω εγώ παράδεισο, στην κόλαση ας πάω,

τσι, τσι, τσι, τσι, πάντοτε εγώ θα τσαμπουνάω.
Δεν με μέλει εμένα για Δευτέρα Παρουσία,
το τραγούδι μες στην ερημιά μου δίνει την αξία.
Μου αρέσουν τα λουλούδια, μου αρέσουν και οι κρίνοι,
ούτε με νοιάζει πού το παν τα κορίτσια μας το μίνι.
Χρήματα δεν μου χρειάζονταν, ούτε και βιβλιάρια,
ούτε παίζω στα χαρτιά, ούτε και στα ζάρια.
Δεν με μέλει τίποτε, ωσάν τον Διογένη,
να λιάζομαι στον ήλιο και ό,τι γένει, ας γένει.
Ποια είναι η βασίλισσα, ποιες είναι υπουργίνες,
ούτε και ποιες ευρίσκονται κει πέρα σταις Αθήναις.
Έτσι αν κάνετε όλοι σας σε τούτο τον πλανήτη,
ποτέ δεν θα 'ταν πόλεμοι, ολότελα και μπίτι.
Και αυτό σας συμβουλεύω όλοι να αποφασίσετε,
μαζί εδώ με μένα να 'ρθείτε, να τραγουδήσετε.
Και σεις, γυναίκες όμορφες, που βρίσκεστε σε χάλι,
πάρτε να τραγουδήσετε με μια φωνή μεγάλη:
Τα πάντα είναι ψεύτικα, το βλέπετε μπροστά σας,
όλοι αλλάξετε μυαλά, ελάτε στα λογικά σας.

Αύγουστος 1960

Το Παράπονο της Κεντρομάδας

Ήμουν μια αγριλίδα από τόπο αλαργινό,
μ' έφεραν και με φύτεψαν σε τούτο το χωριό.
Και σε λίγα χρόνια κάποιοι με κεντρώσαν,
κεντρομαδούλα όμορφη πολλοί με καμαρώσαν.
Το λάδι μου το έδιναν να ζήσουν οι φτωχοί,
γιατί όλοι θα πεθαίναν τότε στην Κατοχή.
Σε όσους δεν έδωσα λάδι, όλοι τους εφουσκώσαν,
πολλά παιδάκια πέθαναν, στο χώμα τα πλακώσαν.
Μα, όμως, όπως πάντοτε είναι αχαριστία,
έτσι και γω το έπαθα χωρίς καμιά αιτία.
Οι αφέντες μου εφύγανε και παν στην πολιτεία,

και μένα με παράτησαν με όλη την κακία.
Ούτε πια με σκάψανε, ούτε και με κλαδέψαν,
και οι καλοί μου οι καρποί από αυτά ερέψαν.
Βάτα και σπάρτα φούντωσαν, κανένας δεν τα βγάνει,
και η ελιά μας πολύ γρήγορα κοντεύει να πεθάνει.
Τι να σου κάνω, άνθρωπε, εγώ τα φταίω όλα,
αν δεν σου 'δυνα το λάδι μου, δεν μου 'δινες τη φόλα.
Αν όμως καμιά σύρραξη στο δρόμο απαντήσεις,
τότε θα 'ρθείς στη ρίζα μου το δάκρυ σου να χύσεις.

1976

Το Σχολείο μας

Το δικό μας το Σχολείο που 'ν' εδώ στην Εγκλουβή,
και ο κάθε μαθητής του με το δέκα θε να βγει.

Έχουμε πολλά λουλούδια και ωραίο αυλιακό,
τριαντάφυλλα και κρίνα και καλό βασιλικό.

Χαιρόμαστε που έχουμε το δάσκαλο τον Στάθη,
που γυρεύει με το ζόρι γράμματα να μας μάθει.

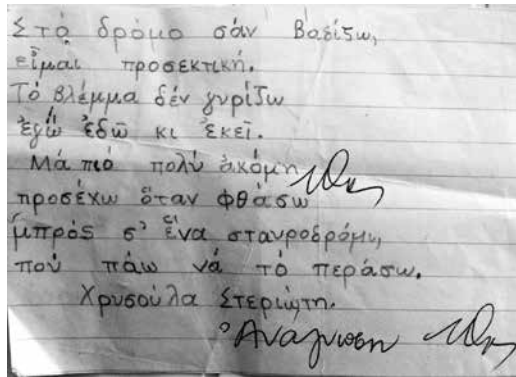
Και η δασκάλα η Μαρία, που πολύ την αγαπούμε,
έχει πολλά χαρίσματα που δεν πρέπει να τα πούμε.

Ένα είναι άσχημο, που 'ναι λίγοι μαθητάδες,
εδώ και λίγα χρόνια φοιτούσαν εκατοντάδες.

Το χωριό μας το ωραίο τώρα έχει ερημώσει,
ο κοσμάκης έχει φύγει, ίσως και το μετανιώσει.

*Μάιος 1976,
Η Μαθήτρια*

Στο μπαούλο του μάρμα Γιώργη



Στὸ δρόμο σὰν βασις,
εἶμαι προσεκτικὴ.
Τὸ βλέμμα δὲν γυρίσω
ἐγὼ ἐδῶ κι ἐκεῖ.
Μὰ πὸ πολὺ ἀκόμη
προσέχω ὅταν φθάσω
μπρὸς σ' ἓνα σταυροδρόμι,
ποὺ πάω νὰ τὸ περάσω.
Χρυσούλα Στεριώτη.
° Αναγνωστὴ

Για το Χαμό του Νίκου

Κλάψτε, λουλούδια του Μαγιού, κλάψτε για το χαμό του,
για το κακό που γίνεται μέσα στ' αρχοντικό του.
Κλάψτε, δεντράκια τρυφερά, που είσθε ανθισμένα,
για κείνον που σας πρόσεχε, στα μάτια ένα ένα.
Που έβγαινε εις το βουνό, για να σας χαιρετήσει,
όπου σας μέριαζε σιγά σιγά για να μη σας πατήσει.
Κλάψτε, πουλιά ζευγαρωτά, πουλιά χρωματισμένα,
για κείνον που σας γνώρισε ξεχωριστά καθένα.
Κλάψτε και εσείς κεντρήματα, καινούργιογεννημένα
γι' αυτόν που σας εχάιδευε, με μάτια δακρυσμένα.

Κλάψτε, ραχούλια και βουνά, κι εσείς βαθιά λαγκάδια,
για εκείνον όπου έπεσε γλήγορα στα σκοτάδια.
Ποτέ του δεν ηθέλησε κανέναν να πικράνει,
με τα παιδάκια τ' άρεσε παιγνίδια για να κάνει.
Μες στην καρδιά του έκρυβε αγάπη, καλοσύνη,
και η ψυχή του άνθιζε σαν να 'ταν άσπροι κρίνοι.

Ποτέ μας δεν θα κλάψουμε, ούτε θα λυπηθούμε
μα πάντοτε στον τάφο σου εμείς θα τραγουδούμε.

Τέτοιες ψυχές δεν κλαίγονται, που στέκονται αιώνια,
παραμένουνε σαν σύμβολα μες στα πολλά τα χρόνια.
Στέκονται και φωτίζουνε σαν ήλιοι, σαν φεγγάρια,
εκείνοι που γνωρίσανε την αλήθεια την καθάρια.
Θα στέκεται περήφανα σ' ανατολή και δύση,
και θα 'ναι πάντα έτοιμος, πάλι να τραγουδήσει.
Θα λέει τραγούδι όμορφο, θα 'ναι πολύ ωραίο,
ίσως το πει καλύτερα κι από τον Ναζωραίο.
Αγάπη, βροντοφώνησε, αγάπη, καλοσύνη,
γι' αυτό θα ζήσει πάντοτε κι αθάνατος θα μείνει.

Θεριστική βοήθ³

Μια και ο λόγος γίνεται σήμερα για χαλάζι,
δου στίχους θα σας γράψουμε, να φύγει το μαράζι.
Αύγουστος ήταν καθαρός με όλο του το γούστο,
και ο αγρότης πίστευε πως θα 'χει πολύ μούστο.
Πίστευε σε όνειρα γλυκά, μα είχε κακή μοίρα,
και τον χτύπησε βαριά της νύχτας η πλημμύρα.
Πάνε τ' αμπέλια, ρήμαξαν απ' τη θεομανία,
κι οι δυστυχισμένοι αγρότες μας βρίσκονται σ' αγωνία.
Αναφορές εστάλησαν σε όλα τα σημεία,
μήπως και έρτουν πιο πολλοί στ' αγρότη την κηδεία.
Χαλάει ο περονόσπορος, χαλάει το χαλάζι,
και ο δύστυχος αγρότης μας κλαίει κι αναστενάζει.
Επήγε και χρεώθηκε θειάφι, χαλκό, θεοχαλκίνη,
και τώρα να πώς βράζεται στου πόνου το καμίνι.
Η τράπεζα θέλει λεπτά και ο μπακάλης κλαίει,
κι από σήμερα την πίστωση θα σταματήσει, λέει.
Κι αφού μας εκατέστρεψε θεριστική βοή,
σαν πια δουλειά να κάνουμε που να 'ναι πιο καλή;
Κι ο καθένας μας ας πάρει και από ένα καροτσίνι,

³ Δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθ. 20/1959 φύλλον Δελτίον Κινήσεως Τ.Α.Ο.Α. Λευκάδος.

καθρέπτες, τσατσάρες, ψιλικά, να παίρνει και να δίνει.
Γράψε κι εσύ, δελτίο μου, που ο σκοπός σου είναι μόνος,
σε σένα να αραδιάζεται της αγροτιάς ο πόνος.
Πιάσε την πένα σου σφικτά να μάθει το Τ.Α.Ο.Λ.,
πως οι αγρότες σήμερα πάνε κατά διαόλου.

Ο.Τ.Ε.

Πήρανε τα μηχανήματα,
για να κοινομήσουν χρήματα.
Έφθασαν πολλά ασκέρια,
με προσκέφαλα ματέρια.
Και αφού εκολατσίσανε,
αμέσως ξεκινήσανε.
Φτάνοντας στον Αϊ-Νικόλα,
εκεί τα παρατήσαν όλα.
Και μ' όλη την παλικαριά,
πήγανε τη μια στρατιά.
Τους εβγήκε όμως το λάδι,
κι οι μισοί φύγανε το βράδυ.
Την άλλη μέρα αμπονόρα,
και οι άλλοι πήραν φόρα.
Το μυριστήκανε οι Γκλοβησάνοι,
από δεκάρες ήταν χαρμάνι.
Κι αρχίσανε να συμφωνάνε
πώς τα σίδερα θα πάνε.
Για του Καλποφλίπου το χατίρι,
κάνει ο Τσόλας πανηγύρι.
Τι τα θέλεις συ, γαμπρέ του Πασπαλιάρη,
να πιαστείς με το ραντάρι;
Πώς δε ρώταγες τον Τσάρα,
να μη διαβάσεις την τρομάρα;
Να 'ρτεις μέσ' απ' την Εξάθεια,
να τραβήσεις τόσα πάθια.
Στην Εγκλουβή δεν ματάρχεσαι ποτέ,

όσο θα θυμάσαι το μηχάνημα του Ο.Τ.Ε.
Φίλοι, το νομίζατε όλοι σας για μανούρια,
και ότι στον Ο.Τ.Ε. μεράζοννε κουλούρια.
Δεν είναι μανούρια πεσωμένα στο πηγάδι,
ούτε και ακρίδες για να κάνετε σημάδι.
Κι άλλα πολλά θα λέγαμε με δίχως δυσκολία,
και θα σας το στείλουμε με τον φίλο μας Ηλία.

Ο Γυρισμός Α΄

Θα γυρίσω στο χωριό μου,
που 'χω αφήσει μια καρδιά,
περιμένει με λαχτάρα,
να 'ρθω από την ξενιτιά.

Φεύγω από την Αυστραλία,
να γυρίσω στην αγάπη,
για να βρω τα λουλουδάκια,
και στον κήπο το σινάπι.

Θα γυρίσω στην αγάπη,
δεν θέλω άλλο χρήμα,
να βρίσκομαι στην ξενιτιά,
είναι μεγάλο κρίμα.

Ο Γυρισμός Β΄

Θα γυρίσω, σας το είπα,
το επιθύμησε η καρδιά μου.
Έχω τόση νοσταλγία
να τρέξω για τ' αρνιά μου.

Πώς τα φίλαγα ωραία
στο χωριό τα πρόβατά μου.
Θα γυρίσω και θα τρέξω,
εκεί σιμά στα μανδριά μου.

Θα γυρίσω, θα γυρίσω,
για να τα νυχτοβοσκήσω.
Το εργοστάσιο θ' αφήσω,
χρήμα θα περιφρονήσω.

Ο Γυρισμός Γ'

Θα γυρίσω στην Πατρίδα,
την επόνεσα πολύ.
Η δική μου η Πατρίδα
είν' απ' όλες πιο καλή.

Θα γυρίσω στην Αθήνα,
κει σιμά στον Παρθενώνα,
που θαυμάζει όλος ο κόσμος,
μέσ' απ' τα παλιά τα χρόνια.

Εκεί θα ζήσω, στην Αθήνα,
γιατί πολύ πονώ.
Θα γυρίσω για να βλέπω
το γαλάζιο ουρανό.

Ο Γυρισμός Δ'

Εσείς, γλυκόλαλα πουλιά,
κι αηδόνια παινεμένα,
τραγουδήστε για το γυρισμό,
εσείς αντί για μένα.

Θα γυρίσω στην Πατρίδα
με συγκίνηση μεγάλη,
με χαρούμενη καρδιά,
στης μαμάς μου την αγκάλη.

Θα γυρίσω στη μανούλα μου,
που 'χει τρανή λαχτάρα,
και στην πικρή την ξενιτιά,
ρίχνω βαριά κατάρα.

Ο Γυρισμός Ε΄

Πότε θε να 'ρθει ένας καιρός,
να πλησιάσει ο γυρισμός.
Ο γυρισμός έχει αξία,
σαν Δευτέρα Παρουσία.

Ο ξένος επιθύμησε,
στο σπίτι να γυρίσει,
το κατώφλι απ' την πόρτα του,
με πόνο να πατήσει.

Και η γριά μανούλα του,
γλυκά θα τον φιλήσει,
αφού ο ξένος γύρισε,
τώρα ας ξεψυχήσει.



«Το Τελευταίο Μοιρολόγι» είναι ίσως ένα από τα καλύτερα, αν όχι το καλύτερο ποίημα του Γεωργίου Φραγκούλη (Γαλέλου). Είναι ένα ποίημα το οποίο το άρχισε, το σταμάτησε και τελικά το τελείωσε έπειτα από μεγάλο χρονικό διάστημα.

Το Τελευταίο Μοιρολόγι

Σ' αυτόν τον κόσμο τον πλατύ, με ταις πολλαίς ταις δάφναις,
θε να ῥτει μέρα τρομερή, να σκεπαστεί μ' αράχνες.
Και θα σβηστούν τ' αστέρια του από τον ουρανό του,
και στρίγκλες θα τον κλάψουνε μες στον ξαφανισμό του.
Τα πάντα θα μαυρίσουνε, τα πάντα θα χαθούνε,
δεν θα υπάρχουν άνθρωποι τον πόνο τους να πούνε.

Σαν το κακό που γίνεται σ' αυτόνε τον πλανήτη,
μήπως μας φανέρωσαν κάνα παλιό κομήτη;
Αναστενάζουν τα θεριά και τα βουνά μουγκρίζουν,
κι όπου υπάρχουν άνθρωποι, αρχίζουν να δακρύζουν.
Τ' αστέρια εμαυρίσανε και το φεγγάρι πέφτει
κι ο ήλιος κομματιάζεται σαν τον παλιό καθρέπτη.

Οι θάλασσες μεριάζουνε μέσα σε λίγο χρόνο,
σκορπίζοντας μες στο νερό, σπαραγμό και πόνο.
Ανοίξανε οι κόλασες να βγουν οι κολασμένοι,
και μέσα στον Παράδεισο στέκονται σα χαμένοι.
Κάποιος καινούργιος πόλεμος πρόκειται για ν' αρχίσει,
και μέσα εις το διάβα του τίποτα δεν θ' αφήσει.

Κλάψτε, μανάδες για παιδιά, κλάψτε μοιρολογίστρες,
γιατί πάλι θ' αρχίσουνε σειρήνες και σουρίστρες,
άμα θ' αρχίσει ο πόλεμος, θα ῥχει μεγάλο λίβα,
και σύντομα θα ξαπλωθεί στην πιο μικρή καλύβα.
Φωτιά και σίδερο παντού, θ' αρχίσει για να βράζει,
κάθε καρδιά ανθρώπινη θα τρέμει, θα σπαραρίζει.

Ἐσπασαν τα συμβούλια που κάνουν οι μεγάλοι,
δεν θα βρεθεί τραγουδιστής τον πόνο μας να ψάλει.
Μικροί, μεγάλοι τρέχουνε στην Κόλαση να μπούνε,
μήπως εκεί ανάπαυση μπορέσουν για να βρουνε.

Τα μάρμαρα ραγίζουνε κι οι βράχοι ανατριχιάζουν,
και τα κοράκια από ψηλά κοιτάνε και φωνάζουν.
Σ' αυτόν τον κόσμο χάθηκε και η δικαιοσύνη,
τίποτε στη θέση του δεν πρόκειται να μείνει.

Μα τι οργή που ξέσπασε στον κόσμο πέρα πέρα,
το αίμα ποτάμι χύνεται και νύχτα και ημέρα.
Όλος ο κόσμος βρίσκεται σε μεγάλη απελπισία,
και όλοι το νομίζουν για Δευτέρα Παρουσία.

Κλάψτε, πουλιά γλυκόλαλα κι αηδόνια παινεμένα,
και πάρτε το απόφαση πως είσαστε χαμένα.
Από τον κόσμο τούτονε τα πάντα θα σβησθούνε,
και τα κλαριά τα πράσινα κι αυτά θα ξεραθούνε.

Και τα λουλούδια τα πολλά που βγαίνουν στα χωράφια,
που έχουν για παρέα τους τ' αγρίμια και τα ελάφια,
κι αυτά για πάντα θα χαθούν, θα φύγουν απ' την πλάση,
γιατί ο Θεός εβάλθηκε τα πάντα να χαλάσει.

Πάψτε, αφεντάδες, την κλεψιά, πάψτε κι εσείς, τραμπούκοι,
και τρέξτε να τρυπώσετε όλοι μες στο σεντούκι.
Τρέξετε όλοι οι ζωντανοί, τον τάφο σας να φκιάστε,
και μέσα να τρυπώσετε, για πάντα να ησυχάστε.

Αυτό είναι θεία βούληση, ήτανε πεπρωμένο,
να φύγουμε απ' τον τόπο μας, τον πιο καταραμένο.
Έτσι τα φέραν οι καιροί κι οι δύσκολοι οι χρόνοι,
και όλα όσα ζήσαμε, θα γίνουμε μια σκόνη.

Κάποτε ο Νώε έφκιασε, λένε, την Κιβωτό του,
και μέσα εκεί εφύλαξε όλο το φτωχικό του.
Και άφησε μες στον ντουνιά απόγονους απ' όλα,
να κάθονται να φτιάχνουνε μπόμπες και πολυβόλα.

Αυτή την ώρα, φίλοι μου, κανένας δεν θα ζησει,
είναι ουράνια απόφαση, είναι ουράνια κρίση.
Θα βγουν καινούργιοι άνθρωποι, δίχως χολή και στόμα,
μα δεν το καταλάβαμε, όμως, εμείς ακόμα.

Ο Ξένος

Κίνησε κάποιος μια φορά να φύγει για τα ξένα,
πως θα 'βρει χρήματα πολλά, θα τα 'βρει μαζωμένα.
Πήγε σε τόπους άγνωστους, σε τόπους μακρινούς,
εκεί που μες στη γη τούς βάνουν ζωντανούς.
Τάχα δεν άκουσαν ποτέ για μεταλλορυχεία,
χιλιάδες μέτρα μες στη γη, μεγάλη δυστυχία.
Με μηχανή τούς στέλνουνε ολίγο οξυγόνο,
να λιγοστέψουν, θέλουνε, τον ιδικό του πόνο.
Τους δίνουν χρήματα πολλά, θέλουν για να πλουτίσουν,
μα αυτοί που μπαίνουν μες στη γη, πόσοι θα ξαναζήσουν;
Έχουμε παραδείγματα πως γίνονται οι εκρήξεις,
δεν το γνωρίζεις, άνθρωπε, το πώς θα καταλήξεις;
Τότε θυμάσαι το χωριό και βαριαναστενάξεις,
«Πού είσαι, μανούλα, να με ιδείς», αμέσως θα φωνάζεις.
Δουλειές, ώρες πάμπολλες, μέσα στη γαλαρία,
και να μιλήσεις δεν κουτάς, δουλειές και αγγαρεία.
Κι όταν θα γίνει έκρηξη στα έγκατα της γης,
τότε στην επιφάνεια δεν πρόκειται να βγεις.

Ιούλιος 1966

Η Κύπρος

Τι είν' το κακό που γίνεται στην Κύπρο, στο Νησί μας;
Οι βάρβαροι το πάτησαν, οι άσπονδοι εχθροί μας.
Πολλά κακά εκάνανε που δεν έχουν ξαναγίνει

και τίποτε πια όρθιο δεν έπρεπε να μείνει.
Δυο χρόνια τώρα πέρασαν που έγιναν ραγιαδες
κι ακόμα είναι οι πρόσφυγες διακόσιες χιλιάδες.
Και τώρα που ευρίσκονταν αυτοί οι Ο.Η.Ε-δες
μάλλον εθαμπωθήκανε μέσα στους φερετζέδες.
Διακόσιες χιλιάδες βρίσκονται μέσα εκεί στ' αντίσκηνα,
οι «φίλοι» μας όμως γελάνε, δεν κάνουνε αντίποινα.
Ο.Η.Ε-δες και συμβούλια, συμβούλια ασφαλείας,
ό,τι και αν λένε, στα παλιά παπούτσια της Τουρκίας.
Ό,τι και αν είπαν, έπεσαν κι αυτά εις το κενόν,
αυτά τα ίδια έκανε η Κοινωνία των Εθνών.
Πού είναι οι πολιτισμοί που πάνε στο φεγγάρι,
στην Κύπρο το τι γίνεται, δεν παίρνουνε χαμπάρι.
Νερό μες στο χαβάνι πάντοτε κοπανίζουμε
τι να γράψεις, τι να πεις αφού δεν κοκκινίζουνε.
Και σεις, καλοί μου Κύπριοι, αφού ήτανε το μοιραίο,
φωνή εν ερήμω γίνονται, ό,τι και αν τους λέω.
Όπου υπάρχει αδύνατος, πάντοτε θα χτυπιέται,
και από τους ισχυρούς το δίκιο θα καταπατιέται.
Τώρα θα σταματήσουμε, δεν γράφει πια η πένα,
γιατί όλοι το γνωρίζουμε πως είναι μπερδεμένα.

Ιούλιος 1976

*Γιατί δεν παν στην Εκκλησιά;
Γιατί δεν παίρνουν Βάγια;*

... Το πρωί των Βαΐων, 18 Απριλίου 1943 ισχυρές δυνάμεις Ιταλικές ήρθαν από Λευκάδα, καραμπινιέριδες με επικεφαλής το Λοχαγό καραμπινιέρο Κρόση, κύκλωσαν το χωριό και με το φέξιμο τής ημέρας πήγαιναν στα σπίτια που είχανε πληροφορίες ότι μετείχαν οργανωτικά στο κίνημα εναντίων των Ιταλών και κάνανε συλλήψεις. Ήλθαν και στο δικό μας σπίτι χτύπησαν τη πόρτα αφού κοιμόμασταν ακόμη. Συκοθείκαμε ανοίξαμε μπήκαν

μέσα, κάνανε έρευνα. Κατόπιν πείραν το Γεράσιμο και εμένα και μας οδήγησαν στην Καραμπιναρία εκεί που είταν Ελληνική αστυνομία και μέναν οι Ιταλοί με επικεφαλής Ενοματάρχη Προύνο ονομαζόμενο. Κατόπιν μάσανε πολλούς χωριανούς και τους συγκεντρώσανε στο αλώνι τού Νικολάου Φραγκούλη. Σκάριασαν τα πολυβόλα και τους φόβισαν ότι θα τούς σκοτώσουν αν δεν μαρτυρήσουν. Είπαν του προέδρου να βγει από την γραμμή και εκείνος ψύχραιμα τους απάντησε δεν βγαίνω εδώ και εγώ θα πεθάνω με τους χωριανούς μου. Πρόεδρος ήταν ο Φίλιππος Γ. Λογοθέτης. Μετά οι Ιταλοί τους άφησαν όλους ελεύτερους.

Κατόπιν εμάς από την Καραμπιναρία 30 περίπου μας έβαλαν στα αυτοκίνητα τους, κλούβες και μας οδήγησαν στις φυλακές Λευκάδος. Μετά από λίγες μέρες κατά τα μεσάνυχτα 12 ώρα ερχόταν με την κλούβα άνοιγαν τις φυλακές και με κατάλογο οι караμπινιέριδες έπαιρναν από 4, 5, πρώτα τους ποιο υπεύθυνους τους μετέφερναν κάτω στην πλατεία πού ήτανε η διοίκηση η Καραμπιναρία και στο κάτω μέρος υπόγειο πλακόστρωτο κάνανε τες ανακρίσεις και εκείνος που έκανε τες ανακρίσεις είτανε ο Σταθμάρχης Εγκλουβής ο Προύνος και άρχισε το ξύλο. Μας ξεγύμνωσαν κάτω στο πλακόστρωτο και με άγριο ξυλοδαρμό να μαρτυρήσουμε ποιοι την δημιούργησαν εναντίων των Ιταλών...

Τό άλλο βράδυ την ίδια ώρα ερχόταν η κλούβα και έπαιρνε άλλη ομάδα...

Σπυραντώνης Γεωργίου Θερμός (Τιλίλας)

Ο Γκρώσης και τα Βάγια

Γιατί δεν παν στην Εκκλησιά, γιατί δεν παίρνουν Βάγια;
Πρωί πρωί το φώναξε πανώργια κουκουβάγια.
Ο Γκρώσης μας εκύκλωσε με πέντε πολυβόλα,
στο έμπα, στο έβγα του χωριού, αραδιασμένα όλα.
Και όλους μας εμάζεψε στου Νικολιού τ' αλώνι,
αχ, τι αβάσταχτοι καημοί και τι μεγάλοι πόνοι.

Τα πολυβόλα σκάριασε ψηλά απ' τα κεφάλια
κι άλλοι κατάβαθοι καημοί, μεγάλωσαν τα χάλια.
Πρώτη ριπή που ρίξανε οι Καραμπινιέροι,
εκείνο ήταν σπαραγμός, αυτό ήταν μαχαίρι.
Οι γυναίκες του χωριού βγήκαν στον Πασπαλάρη,
όλες μαζί φωνάζανε σαν να 'ταν παλικάρι:
«Η να διώξετε τον Γκρόση ή κανείς δεν θα γλιτώσει».
Και τότε ένα μήνυμα κρυφό ήρθε απ' τον Κονταράτο,
τα πολυβόλα πήρανε στον πλάτανο από κάτω.
Επήραν τότε αρκετούς, τους πήγαν στη Λευκάδα,
όλοι στα βασανιστήρια μπήκανε στην αράδα.
Το τι εκεί εγίνηκε, αυτό δε μολογιέται,
καθένας ρίχνει ανάθεμα, μην κάθεστε να κλαίτε.
Αυτά ήταν τα Βάγια που περάσαμε αυτόν τον χρόνο,
που άφησαν παντοτινά στο στήθος μας τον πόνο.

Εγκλουβή, 1944

Ιταλική Κατοχή (1944)

Γιατί δεν παν στην Εκκλησιά, γιατί δεν παίρνουν Βάγια;
Από ψηλά εφώναξε πανώργια κουκουβάγια.
Ο Γκρόσης μας εκύκλωσε με πέντε πολυβόλα,
με πέντε πολυβόλα, αραδιασμένα όλα.
Και στη γραμμή μάς έβαλε, στου Νικολιού τ' αλώνι,
στου Νικολιού τ' αλώνι, αχ, τι καημοί, τι πόνοι.
Οι σφαίρες επερνούσανε ψηλά από τα κεφάλια,
ψηλά από τα κεφάλια, αχ, τι καημοί, τι χάλια.
Και οι γυναίκες του χωριού βγήκαν στον Πασπαλάρη,
στέκαν και αγναντεύανε σαν να 'σαν κακοί χάροι.
Φωνάζανε του Γκρόση και του Μουσουλίνι,
«Η φεύγετε απ' τον τόπο μας ή κανένας δεν θα μείνει».
Σαν δευτέρες Σουλιώτισσες στον τόπο του Ζαλόγγου,
σαν θεριεμένες άκουγαν τ' απόφωνο του βόγκου.
Ο Κοντοράτος έστειλε κρυφό μήνυμα στον Γκρόση

να φύγουν οι Καραμπινιέρηδες αν θέλει να γλιτώσει.
Όλοι τότε πήγανε και μπήκαν στο σχολείο,
ο Γκρώσης όμως έκανε σαν άγριο θηρίο.
Παίρνει τους νιους απ' το χωριό, τους πήγε στη Λευκάδα,
και όλους τους βασάνισε περίπου μια βδομάδα.

*Εγκλουβή, 1944,
Κυριακή των Βαΐων*

Το ποίημα είναι γραμμένο για τους Αναστάσιο Χρήστου Φραγκούλη Θωμαή και Μαρία Δερβίσογλου, οι οποίοι παντρεύτηκαν στον Πειραιά στις 25 Απριλίου του 1971.

Τάσος και Μαρία στο χορό του Ησαΐα

Σας εύχομαι να ζήσετε σαν τα ψηλά βουνά,
καλή καρδιά να έχετε εσείς παντοτινά.
Και η θεά η τύχη σας πάντοτε να γελάει,
να φκιάχνει την καρδούλα σας, ποτέ να μην πονάει.

Δεν νομίζω να προσκυνήσατε το τολμηρό το μίνι,
γιατί μέσα στο διάστημα δεν ξέρω τι θα γίνει.
Ούτε να επιλέξετε καμπάνα παντελόني,
γιατί κακώς το φέρανε οι ιδικοί σας χρόνοι.

Γυναίκα όταν βάφεται πολύ καλά στα νύχια,
τότε είναι δύσκολο αγάπη να πετύχει.
Και όταν θα έρθω κάποτε απάνω στην Αθήνα
εάν αυτά συμβαίνουνε κει, θα μας φάει η γρίνα.

Τη νύφη δεν τη γνώρισα, γι' αυτό θα σταματήσω,
θ' αφήσω για αργότερα πολύ να σατιρίσω.
Λουλουδένια να 'ναι η στράτα σας όπου κι αν γυρίσετε,
με γέλιο, με χαμόγελο, σας εύχομαι να ζήσετε.

Ο Ανδρέας ερωτεύθηκε σίδερα κι εργαλεία,
και γι' αυτό στην παντρεία μάς φέρνει δυσκολία.
Μα θα 'ρθει κάποια μέρα να τα παρατήσσει αυτά,
γιατί, ε, η ευτυχία μας δεν βρίσκεται στα λεφτά.

Εγκλουβή, 23/4/1971

Γεια Χαρά σας,

Γιώργης-Κωνσάντω

Ο Αλκιβιάδης και η Ρεγγίνα ήταν ένα ζευγάρι της Εγκλουβής, γνωστό για την αφέλεια και την καλοσύνη του. Κατεβαίνοντας μια κατηφόρα του χωριού, ο μπάρμπα Αλκιβιάδης έπεσε θύμα... τροχαίου. Σκόνταψε ο γάιδαρος και βρέθηκε στο δρόμο.

Ο Γιώργος Φραγκούλης-Γαλέλος, ένας υπέροχος άνθρωπος, παρακολουθούσε το περιστατικό και αμέσως το περιγράφει με στίχο. Είναι ένα από τα πολλά σκωπτικά στιχάκια γραμμένα – μάλλον ειπωμένα– από τον Γιώργο Φραγκούλη.

Μίμης Κούρτης

Αλκιβιάδης και Ρεγγίνα

Απάνω απ' τα Γιανακελάτα,
φέραν της Ρεγγίνας τα μαντάτα.
Πως ο Αλκιβιάδης με τη γαϊδούρα,
εχορέψαν τη μουρμούρα.
Κι τηλεφωνήσαν του Καββαδία,
να 'ρτει η Βασίλω με τη βία.

Ο Χαρίλαος και η Αγγέλω ήταν άλλο ένα χαρακτηριστικό ζευγάρι της Εγκλουβής. Η αλεστική μηχανή προσπέρασε το αλώνι του μπάρμπα Χαρίλαου, πράγμα που τον έκανε έξαλλο.

Ο Γιώργος Φραγκούλης-Γαλέλος, ένας υπέροχος άνθρωπος,

παρακολουθούσε το περιστατικό και αμέσως το περιγράφει με στίχο. Είναι ένα από τα πολλά σκωπτικά στιχάκια γραμμένα – μάλλον ειπωμένα– από τον Γιώργο Φραγκούλη.

Μίμης Κούρτης

Χαρίλαος και Αγγέλω

Ο Χαρίλαος πεισμώνει,
και ρίχνει το στάρι μες στ' αλώνι.
Κι η Αγγέλω αρπάζει τα δυκριάνια και τα καρπολόγια,
και το σκάει στα μοιρολόγια.

Παμεινώντας Τσιρίπας

Στο Βίδισμα έκλεψαν μπάλες [δέματα] αχυρένιες και ενοχοποίησαν τον μπάρμπα Παμεινώντα Κοντογιώργη [Τσιρίπα]. Ο Γιώργος Φραγκούλης-Γαλέλος δεν έχασε ευκαιρία κι έγραψε το παρακάτω δίστιχο:

Απάνω στο Βίδισμα γινήκαν αντράλες,
ο Παμινώντας ο Τσιρίπας έκλεψε ξένες μπάλες.

Μίμης Κούρτης

Το άλογο του Τσιγκριάτη ήταν πολύ επιθετικό και γι' αυτό το κρατούσαν περδικλωμένο. Κάποτε πήγε ο Σωκράτης Κοντογεώργης να πάρει το μουλάρι του και το περδικλωμένο άλογο του Τσιγκριάτη τον κυνήγησε. Ο Σωκράτης φοβήθηκε και τρέχοντας πέταξε τη σκούφια του στο άλογο. (Πληροφορίες από τον Πάνο Κούρτη Τσιγκριάτη.)

Αυθόρμητα ο μπάρμπα Γαλέλος λέει:

Το Άλογο του Τσιγκριάρη

Έχεις και τον Τσόλη τον χαμένο
τον κυνήγησε το άλογο περδικλωμένο.
Έχεις και τον Τσόλη τον μπούφο
που πέταξε στο άλογο τον σκούφο.

Ο Θοδωρής Καραμποϊκής (Μάπας) αγόρασε ένα τρίκυκλο και του έδωσε το όνομα «Μινώταυρος». Με αυτό έκανε πάσης φύσεως μεταφορές. Κάποτε ένας Νυδριώτης, με το παρατσούκλι «Καουζάρης», αγόρασε πρόβατα από την Εγκλουβή και δεν έβρισκε μέσο να τα μεταφέρει. Ο μπάρμπα Θοδωρής δέχτηκε να κάνει τη μεταφορά. Προσάρμοσε τα πλαϊνά του τρίκυκλου, όπως απαιτούσε η περίπτωση, και φόρτωσε τα πρόβατα. Τραμπαλίζονταν τα πρόβατα στους κατσικόδρομους, βογκούσε το τρίκυκλο. Σε κάποια στροφή ο Μινώταυρος δεν υπάκουσε στον οδηγό του και βρέθηκε αλλού αυτός κι αλλού τα πρόβατα. Από την ιστορία αυτή εμπνεύστηκε ο λαϊκός μας ποιητής Γιώργος Φραγκούλης (Γαλέλος) κι έγραψε το παρακάτω τετράστιχο:

Μίμης Κούρτης

Μινώταυρος

Ο Μινώταυρος του Θοδωρή,
βρέθηκε στη Βαυκερή.
Και τα πρόβατα του Καουζάρη,
φτάσανε στο Δημοσάρη.

Τώρα ο Μινώταυρος στέκεται σιωπηλός και ξεχασμένος σε ένα χωράφι, και μας θυμίζει παλιές, όμορφες ιστορίες.



Η Αρρώστια

Ποιος πόνος είναι πιο βαρύς, καθένας το γνωρίζει,
αρρώστια όταν έρχεται, πολύ μας βασανίζει.
Ποιος έχει σίδηρο καρδιά για τον άρρωστο να γράψει,
μάτια να μη δακρύνουνε, να μην μπορεί να κλάψει.
Και να 'χει πένα δυνατή και πού να βρει ταλέντο
ν' ακούσουνε οι άρρωστοι πο' χουν πολύ λεμέντο.
Της τύχης οι απόκληροι και οι εχθροί της μοίρας
από αρρώστια μαραζώνεται ένας καλός φωστήρας.
Κορίτσια απάνω στον ανθό πολλά που αρρωσταίνουν
και ζούνε κάπως ψεύτικα κι αργά σιγοπεθαίνουν.
Αυτά δεν έχουνε χαρά ούτ' έρωτα γνωρίζουν
σαν φύλλο φθινοπωρινό τα μαύρα κιτρινίζουν.
Ζούνε στα σανατόρια, γυρεύοντας ελπίδα,
μήπως ο καλός Θεός στείλει καμιά αχτίδα.
Γίνονται θαύματα πολλά σε τούτον τον πλανήτη,
πολλοί είναι που γερεύουν και γυρίζουνε στο σπίτι.
Η επιστήμη γύρευε να πάει στο φεγγάρι,
κακές αρρώστιες βρίσκονται, δεν πήρε ούτε χαμπάρι.

Ο Ηλίας το Καλό Παιδί

Ο Ηλίας το καλό παιδί, το καλό το παλικάρι,
αυτός το αποφάσισε να κάνει τον προβατάρη.

Αλλά έχει ένα ελάττωμα, όλο και βλαστημάει,
και μες σταις στράταις περπατεί και όλο τσαμπουνάει.

Μα μου υποσχέθηκε πως θα κόψει το βλαστήμι,
έστω και μια μέρα αν του κοπεί της γαϊδούρας το μπαλδίμι.

Αυτό είπαμε δεν είναι καλή φιγούρα,
να περπατεί, να βλαστημάει με μια παλιογαϊδούρα.

Μα δεν είναι αλητοπαίδι σαν τ' άλλα τα παιδιά,
που κάθονται και χάσκουνε απάνω στην πλατεία.

Η Μαγδαληνή γι' αυτό το 'χει κρυφό καμάρι
που ο Θεός της χάρισε ένα τέτοιο παλικάρι.

Οκτώβρης 1972

[Αηδόνια δεκατέσσαρα]

Αηδόνια δεκατέσσαρα θα στείλω στην αυλή σου
να κελαηδούν κάθε πρωί, να σκάσουν οι εχθροί σου.
Αν αρχινήσω να τα πω τα πάθη μου τραγούδια
η μαύρη γη θα μαραθεί, δε θα 'βγουν πια λουλούδια.
Άνθρωπος κακόριζος στον κόσμο δεν εστάθη
και τα δικά μου βάσανα κανείς να μην τα πάθει.
Ανύπαντρος σαν παντρευτεί, δεν πρέπει να χορεύει,
μόνο σακί στον ώμο του κριθάρι να γυρεύει.
Άσπρος γεννιέται ο Κόρακας και μαύρος καταντάει,
κι όπου αγαπήσει και αρνηθεί, έτσι κι αυτός να γένει.
Εσύ 'σαι μια Βασίλισσα κι όλον τον κόσμο ορίζεις

κι αν θέλεις παίρνεις ταις ψυχαίς κι αν θέλεις ταις χαρίζεις.
Εσένα πρέπει, κόρη μου, στο θρόνο να καθίζεις
με το 'να χέρι να μετράς, με τ' άλλο να δανείζεις.
Ήθελα να πέθαινα και πάλι να 'ταν ψέμα
να 'βλεπα ποιος με αγαπά και ποιος πονεί για μένα.
Και τα τραγούδια λόγια είναι, τα λεν οι παθιασμένοι,
πάσχουν να διώξουν το κακό, μα το κακό δε βγαίνει.
Καλή γυναίκα είναι αρκετή το σπίτι να αναστήσει
η ευτυχία μέσ' αυτό να τρέχει σαν τη βρύση.
Καλύτερα ο άνθρωπος να 'τανε κρύα πέτρα
παρά που έχει αίσθηση και φρόνηση και μέτρα.
Καμπαναριό πανύψηλο της εκκλησιάς στολίδι,
δίχως εσέ δε γίνεται κανένα πανηγύρι.
Να 'χα το νου του Σολωμού και του σοφού τη γνώση,
να σου 'λεγα παινέματα όσο να ξημερώσει.
Να κάνω θέλω την καρδιά πίκρα να μη λογιάσει
κι ο πόνος που την τυραγνεί, γρήγορα να περάσει.
Όλα τα πάθη έκαναν φωλιά μες στην καρδιά μου,
κι όλες τις βρύσες πέρασαν τα μαύρα δάκρυά μου.
Όλοι κακό μου θέλουνε οι πέτρες και τα ξύλα,
κι αν ακουμπήσω σε δεντρί, μαραίνονται τα φύλλα.
Όταν σε εγέννα η μάνα σου, οι εκκλησιές σημαίναν
και οι άγγελοι απ' τους ουρανούς ανεβοκατεβαίναν.
Ποιος κρίνος ωραιότατος σου 'δωσε την ασπράδα,
και ποια μηλιά, γλυκομηλιά τη ροδοκοκκινάδα;
Πόσες βαρκούλες για καιρό δεν είναι μισεμένες,
πόσες κοπέλες για προικιά δεν είναι παντρεμένες;
Σαν τι το θέλει η μάνα σου τη νύχτα το λυχνάρι,
που κείνη έχει στο σπίτι της τ' άστρο και το φεγγάρι;

Χρόνια Πολλά

Διοικητήν της 332 Α.Ε. Μονάδος Β.Σ.Τ. 900 Α.

Αντεύχομαι Χρόνια Πολλά σε όλους σας πέρα πέρα
κι ό,τι ποθεί ο καθένας σας να τα 'βρει κάποια μέρα.
Εκείνος που γεννήθηκε μέσα στην Παλαιστίνη
να σας χαρίζει πάντοτε την ποθητή Ειρήνη.
Και ο λεβέντικος στρατός που 'ναι στα σύνορά μας
που 'χει λεβέντες διαλεχτούς απ' όλα τα παιδιά μας,
πάντοτε να 'ναι καλά με τον καινούργιο χρόνο,
να μη γνωρίσει βάσανα ούτε καημό και πόνο.

Καημένε Ήλιε μου

Ήλιε μου, γιατί άργησες
να πας να βασιλέψεις;
Σε καταριέται η αγροτιά,
καημένε ήλιε μου,
κι ο ξενοδουλευτάρης.
Σε καταριέται και μια νια,
ορέ, σε καταριέται και μια νια.
Καημένε ήλιε μου,
μια μικροπαντρεμένη,
που 'χει τον άντρα άρρωστο
και θαύμα περιμένει.

Καλή σου μέρα

Καλή σου μέρα, Ανατολή
Καλή σου μέρα, Δύση
Καλή σου μέρα, μαύρη γη
με τους αποθαμένους

Καλή σου μέρα, προεστέ
που φεύγεις απ' τον κόσμο.
Να κλάψουν οι μάνες τα παιδιά
και οι αδελφές τ' αδέλφια,
κι οι χήρες οι κακότυχες
να κλάψουνε τους άνδρες.
Ανάθεμά σε, χάροντα,
κανέναν δεν λυπάσαι.

Λεβέντη μου

Λεβέντη μου, σε παρακαλώ
μια χάρη να μου κάνεις.
Έβγα στην πόρτα της εκκλησιάς,
που στέλνουν δώρα τα παιδάκια σου
και η καλή σου γυναίκα.
Κι αύριο στο τραπέζι σου
μην κάτσεις μοναχός σου.
Αχ, Λεβέντη μου,
κάλεσε νιους, κάλεσε
νιες, κάλεσε παλικάρια.

Εχτές προχτές επέρασα
της Παναγιάς το δρόμο,
και άκουσα τα βουνολάγκαδα
βαριά να αναστενάζουν.
Και κάθισα και τον ρωτώ
και του γλυκομιλώ,
και κάθομαι και τον ρωτώ:
«Τι έχεις, τάφε μ', και βογκάς
και βαριαναστενάζεις;
Μην είν' βαρύ το χώμα σου
και η πλάκα σου μεγάλη;»
«Άκουσε, μάνα, να σου πω,

την καρδούλα σου να κάψω.
Δεν είν' βαρύ το χώμα μου
και η πλάκα μου μεγάλη.
Μου πόνεσε για τον ντουνιά,
για τον απάνω κόσμο».

Ξύπνα, Μάτια μου

Για ξύπνα, μάτια μου,
και μη βαριά κοιμάσαι.
Αυτός ο ύπνος ο βαρύς
δεν είναι ψέματα,
κάνα καλό δεν κάνει.
Αυτός χαλάει τα νιάτα σου,
αυτός χαλάει την ομορφιά.
Ξύπνα, ξύπνα κι ήρθε,
κι ήρθε να σώσει και
όλα τα συγγενάδια.
Σαν ήρθαν, καλώς όρισαν.
Αχ, κακό που έπαθα,
κι ας έκανα και κόπο,
με τι ποδάρια να σταθώ
και μάτια ν' αγναντέψω.

Το αρχικό, ο μπάρμπα Γιώργης το έγραψε στις 24/8/79, στο τελευταίο του σημειωματάριο, αλλά είναι διαγραμμένο με μια γραμμή από πάνω ως κάτω.

Τη Γη να κάνω σκόνη

Βρε, Πατέρα,
κοίτα την αδικία της Γης,
πώς τη σαρώνει.
Δώσ' μου, Πατέρα,
μια μπόμπα ατομική,
τη Γη να κάνω σκόνη.

Οδυσσεύς και Πηνελόπη

Στα παλιά τα χρόνια πήρανε κάποτε την Ελένη
που ήτανε Βασίλισσα όμορφη και παντρεμένη.
Οι βασιλιάδες κίνησαν όλοι απ' την Ελλάδα,
και τον Οδυσσέα πήρανε που 'ταν απ' την Λευκάδα.
Την Πηνελόπη άφησε να φκιάνει το διασίδι,
κι εκείνος εξεκίνησε για μακρινό ταξίδι.
Πέρασαν χρόνια πάμπολλα να φθάσουνε στην Τροία,
κι είχανε βάσανα πολλά σ' αυτήν την εκστρατεία.
Αφού δεν ημπορέσανε να σπάσουνε το φρούριο,
τότε αποφασίσανε να φκιάσουνε τον Δούρειο.
Ο Οδυσσέας πρότεινε τον Δούρειο να χαρίσει,
γιατί έτσι μοναχά το φρούριο θα γκρεμίσει.

Και όταν εγύρισε ο Οδυσσέας στο κονάκι,
οι μνηστήρες φύγανε σαν να 'τανε κοράκοι.

(Συρτό)

Ο Οδυσσέας κίνησε στην Τροία για να πάει
μ' όλους τους βασιλιάδες μας εκεί και πολεμάει.
Και η Πηνελόπη έμεινε να φκιάσει το διασίδι,
και ο Οδυσσέας κίνησε για μακρινό ταξίδι.
Πέρασαν χρόνια πάμπολλα να φθάσουνε στην Τροία,
κι είχανε βάσανα πολλά σ' αυτήν την εκστρατεία.

Η Μίνι Φούστα

Το έτος 1966 η μίνι φούστα παίρνει και δίνει.

Ο Αντρέ Κουρέζ όλο με το μίνι παίζει,
μα και η Κουάντ η Μαίρη το μίνι έχει φέρει.
Το έφερε 10 πόντους ψηλά από το γόνα,
έτσι τον καταντήσαμε ετούτο τον αιώνα.
Καμιά γυναίκα σοβαρή δεν έδωξε το μίνι,
και κανένας από τους άνδρες δεν το 'χει κατακρίνει.
Υπουργοί και βουλευτές, στρατηγοί, καθηγητές,
κανένας δεν είπε στην γυναίκα του να μη φορέσει μίνι,
και αφού ήταν ελεύθερη, το φόρεσε και κείνη.
Πού είναι η σοβαρότητα στο ανδρικό το φύλο,
έχω το δικαίωμα στο διάλο να τους στείλω.
Η γυναίκα εκατάλαβε πως κι ο άντρας της το θέλει,
και τώρα αποφάσισε να μείνει καρκαμπέλι.
Στο καφενείο κάθεται με το πόδι πάνω στ' άλλο,
επιτέλους παραγίνηκε δεν πάγει μες στο διάλο.
Όλες τους με μια φωνή σού λένε είναι μόδα,
λουλούδια και γαρούφαλα και με το μίνι ρόδα.
Το μίνι φαίνεται το θέλουν και οι γριές,
με τους γερόντους όμως θα παίζουνε τζοριές.
Και γι' αυτό γρινιάζουνε πρωί και μεσημέρι,
μα οι γριές τα γράφουνε στο παλιό τους το δευτέρι.
Οι γερόντοι σκούζουνε πως στην κόλαση θα πάνε,
μα οι γριές το μίνι δεν το παρατάνε.

1966

*Τα επόμενα δύο ποιήματα είναι γραμμένα διά τον φίλο του
Φίλιππο Ευσταθίου Βανδώρο.*

Για το χαμό του Φιλήππου Βανδώρου

Κλάψτε, λουλούδια του Μαγιού, κλάψτε για το χαμό του,
για το κακό που γίνεται δω μέσα στο χωριό του.
Κλάψτε, δεντράκια τρυφερά, που είσθε ανθισμένα,
για κείνον που σας πρόσεχε στα μάτια ένα ένα.
Που έβγαινε μες στο βουνό για να σας χαιρετήσει,
όπου σας μέριαζε σιγά σιγά για να μη σας πατήσει.
Κλάψτε, πουλιά ζευγαρωτά, πουλιά χρωματισμένα,
για κείνον που σας γνώρισε ξεχωριστά καθένα.
Κλάψτε, ραχούλια και βουνά και σεις βαθιά λαγκάδια,
για κείνον όπου έπεσε γλήγορα στα σκοτάδια.
Μες στην καρδιά του έκρυβε αγάπη, καλοσύνη,
και η ψυχή του άνθιζε σαν να 'ταν άσπροι κρίνοι.
Που είναι οι επιστήμονες με τη μεγάλη γνώση,
κανένας δεν ευρέθηκε, Φλίππο, να σε γλιτώσει.
Μα όλοι τους φωνάζουνε πως πάνε στο φεγγάρι,
μα φάρμακο δεν βρήκανε ο χάρος μη σε πάρει.

Σ' αυτούς που ποτέ δεν πεθαίνουν

Τώρα που οι θρήνοι μίκρυναν και πάσαν τα μοιρολόγια,
τώρα μπροστά σου στέκομαι για να σου πω δυο λόγια.
Φίλιππε, εσύ δεν πέθανες, το λένε τ' αγγελούδια,
μα πάντοτε θα βρίσκεσαι μες στ' άγρια λουλούδια.
Αυτά που τόσο αγάπαγες, συχνά τα χαιρετούσες,
και τα μυρμηγκια μέριαζες εκεί που περπατούσες.
Ποτέ μας δεν θα κλάψουμε ούτε θα λυπηθούμε,
μα πάντοτε στον τάφο σου λουλούδια θα σκορπούμε.
Τέτοιες ψυχές δεν κλαίγονται παρ' στέκονται αιώνια,
και μένουνε σαν σύμβολα μες στα πολλά τα χρόνια.
Θα στέκεται περήφανα σ' ανατολή και δύση,

αγάπες και χαμόγελα πάλι για να σκορπίσει.
Αγάπη, βροντοφώναζε, αγάπη, καλοσύνη,
γι' αυτό θα ζήσει πάντοτε κι αθάνατος θα μείνει.
Ένα μονάχα, Φλίππο μου, μας έχει μαραζώσει,
για τα κενά που άφησες ποιος θα τ' αναπληρώσει.
Ποιος θα 'χει τη δύναμη, αγάπες να σκορπάει,
και μες στις δύσκολες στιγμές, για να μας συμπονάει.
Όλος ο κόσμος στάθηκε στο πόδι στη θανή σου,
γιατί πολ' θ' σ' αγάπαγαν όλοι οι χωριανοί σου.
Και με τα μάτια της ψυχής συ ασφαλώς τους είδες,
την ώρα όπου έφευγες να πας σ' άλλες πατρίδες.
Πού είναι οι επιστήμονες με τη μεγάλη γνώση,
κανένας δεν ευρέθηκε εσένα να γλιτώσει.
Μονάχα κοίτα, κοίταξε πώς πάνε στο φεγγάρι,
μα φάρμακο δεν βρίσκουνε για το φρικτό σκαθάρι.
Να 'ναι το χρώμα σου αλαφρύ και η μνήμη σου αιώνια,
και στους δικούς σου ο Θεός να δίνει παρηγόρια.



Φίλιππος Ευσταθίου Βανδώρος
10/7/1910-1/6/1967

Η ζωή του Φίλιππα Βανδώρου συμπίπτει με μια από τις πολυτάραχες περιόδους της ιστορίας της Ελλάδος. Γεννήθηκε στις 10 Ιουνίου του 1910 στην Εγκλουβή, και ήταν το τέταρτο παιδί ανάμεσα σε άλλα έξι αδέλφια και αδελφές. Εκεί στο χωριό πέρασε τα παιδικά του χρόνια και έβγαλε το δημοτικό σχολείο. Έβγαλε το Σχολαρχείον και το Γυμνάσιο Λευκάδος. Ήταν καλός μαθητής –πιο ώρι-

μος για την ηλικία του– και ξεχώριζε για το ήθος του και την κλίση του στον αθλητισμό. Ήταν ο καλύτερος παίχτης του χωριού και σαν δρομέας προπονούταν στον περίβολο του σχολείου πρωί πρωί, πριν αρχινήσουν τα μαθήματα. Το τέλος των γυμνασιακών του σπουδών είναι και το τέλος της μόνιμης διαμονής του στη Λευκάδα.

Με μόνο το απολυτήριο του γυμνασίου στο χέρι, εγκαταστάθηκε στην Αθήνα και άρχισε την βιοπάλη. Όλη η ζωή του στην Αθήνα είναι δεμένη με την προοδευτική σκέψη και κίνηση. Η 4η Αυγούστου τον συνέλαβε και του κατάσχεσε τα βιβλία – τον μεταχειρίστηκε σαν αντίπαλό της. Τον Οκτώβρη του 1940 κατατάσσεται σαν απλός στρατιώτης στο 24ον Σύνταγμα, τάγμα Προεσάτη, και πολεμά τους Ιταλούς επιδρομείς.

Αναδείχεται γραμματέας του Συλλόγου των Λευκαδίων και του ΕΑΜ Επτανήσων.

Τον Δεκέμβρη του 1944 συλλαμβάνεται στο γραφείο του [και] τον πάνε στην Ελ Ντάμπα, από όπου απελευθερώθηκε τον Μάιο του 1945.

Συνεχίζει την δράση του στους συλλόγους, καθώς και στο ΕΑΜ.

Τον Ιούνη του 1947 εξορίστηκε στο Μούδρο της Λήμνου και έμεινε εκεί ως τον Ιούνη του 1949. Γύρισε στην Αθήνα και συνέχισε την βιοπάλη, διωγμένος πια και από το ταπεινό δικαστικό λειτουργημα που εκτελούσε, ενώ παράλληλα συνέχιζε τις σπουδές του σαν τριτοετής φοιτητής της Νομικής Σχολής, που τέλειωσε αργότερα, το 1956, σε ηλικία 46 ετών.

Το 1952 ανέπτυξε μεγάλη δραστηριότητα σαν υποψήφιος βουλευτής Λευκάδας της Δημοκρατικής Ένωσης, με τον παλαίμαχο Ν. Κατηφόρη, και πέτυχαν αξιόλογα για την εποχή αποτελέσματα. Σε λίγο άρχισε και το δικηγορικό του επάγγελμα. Στο δικηγορικό του γραφείο ξενυχτούσαν κυνηγημένοι, παρά τους μεγάλους κινδύνους.

Το 1966 πρωτοστάτησε στην ίδρυση του συλλόγου «Των Απανταχού Εγκλουβησιάνων». Μα την ίδια χρονιά άρχισε να χτυπιέται με το θηρίο, όπως έλεγε. Τον Μάρτιο του 1967 μπήκε στο Ευαγγελισμό, όπου και απεβίωσε.

Εγκλουβή, Απρίλιος 1976

Στον Άρχοντα της Εβλήδος, Κωνσταντίνο Β΄

Στ' ανάκτορα στο Ψυχικό, τας 2 Ιουνίου,
εκεί σε πρωτολούσανε οι ακτίνες του ηλίου.
Στο έτος το Ιστορικό, στο έτος του '40,
ωσάν αστέρι πρόβαλες και κάθισες στην πάντα.
Βαπτίστηκες στ' ανάκτορα τον Ιούλιο τον μήνα,
μαζί σου τότε γλέντησε και όλη η Αθήνα.
Ανάδοχοί σου ήτανε οι ένοπλες δυνάμεις,
γι' αυτό και προορίζεσαι πολλά καλά να κάμεις.
Τα γράμματά σου τα 'μαθες σε λαϊκά σχολεία,
μαζί με τ' άλλα τα παιδιά και μ' εξαίρεση καμία.
Πολλά θα περιμένουμε όλοι μας από σένα,
προστάτη να 'χεις πάντοτε την Παναγιά Παρθένα.
Σου ευχόμαστε από καρδιάς να σταδιοδρομήσεις,
μ' αγάπη και ειλικρίνεια για να μας κυβερνήσεις.



Κωνσταντίνος Β΄

Ο Κωνσταντίνος Β΄ γεννήθηκε στην Αθήνα, στο Παλαιό Ψυχικό, στις 2 Ιουνίου του 1940. Ήταν βασιλιάς των Ελλήνων από το 1964 έως το 1967, όταν εγκατέλειψε την Ελλάδα με το αντικίνημα του Δεκεμβρίου. Το 1960 στους Ολυμπιακούς Αγώνες στη Ρώμη, ο Κωνσταντίνος με τα χρώματα της Ελλάδας κέρδισε το χρυσό μετάλλιο στην Ιστιοπλοΐα Ανδρών, στην κατηγορία Ντράγκον. Ως βασιλιάς διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στα πολιτικά γεγονότα

που οδήγησαν στην επιβολή δικτατορίας, με σημαντικότερη την εμπλοκή του στα γεγονότα της Αποστασίας, όταν και συγκρούστηκε με τον τότε πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου, οδηγώντας τον δεύτερο σε παραίτηση. Από το 1967 ζούσε αυτοεξόριστος στην Ιταλία και στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

[Μαύρο μαντάτο έφθασε...]

Για το Χαμό του Παύλου, Βασιλιά των Ελλήνων

Μαύρο μαντάτο έφθασε μέσα από την Αθήνα,
ο Βασιλιάς επέθανε ετούτονε το μήνα.
Γιατί πεθαίνεις, Βασιλιά, σταις δύσκολοις ταις ώραις,
τώρα που βρισκόμαστε σταις πιο μεγάλαις μπόρες;
Ήσουν το σύμβολο για αγάπη και ειρήνη,
και τώρα που μας άφησες, τι πρέπει για να γίνει;
Τον κόσμο σου αγάπησες, είναι τρανή αλήθεια,
μα τώρα μας έβαλες καημό μέσα στα στήθια.
Μες στα χωριά εγύριζες σαν να 'σουν διαβάτης,
γι' αυτό σε καμαρώνουμε που ήσουν καλός προστάτης.
Ποτέ σου δε χρειάστηκες τουφέκια να 'ν' κοντά σου,
και τον λαό σου πρόσεχες, όπως και τα παιδιά σου.
Σαν παλικάρι έτρεξες μέσα στην Αλβανία,
ας είν' το χώμα σου αλαφρό κι η μνήμη σου αιωνία.



Παύλος Α' (1901-1964)

Ο Παύλος, Βασιλιάς των Ελλήνων από το 1947 έως το 1964, γεννήθηκε στην Αθήνα την 1η Δεκεμβρίου του 1901 και ήταν το τέταρ-

το παιδί του Βασιλιά Κωνσταντίνου Α΄ και της Πριγκίπισσας της Πρωσίας Σοφίας. Σπούδασε στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων (1921-1922) και με τον βαθμό του σημαιοφόρου υπηρέτησε στο καταδρομικό «Έλλη». Μετά την οριστική εκθρόνιση του πατέρα του (11 Σεπτεμβρίου 1922) ορίσθηκε διάδοχος του αδελφού του Γεωργίου Β΄, αλλά λίγο αργότερα, τον Δεκέμβριο του 1923, έφυγε μαζί του για το εξωτερικό, όπου τον βρήκε η ανακήρυξη της Αβασίλευτης Δημοκρατίας (25 Μαρτίου 1924).

Στις 9 Ιανουαρίου του 1938 νυμφεύθηκε στην Αθήνα την εξαδέλφη του Πριγκίπισσα Φρειδερίκη του Αννοβέρου (1917-1981).

Ο Παύλος πέθανε στις 4:12 το απόγευμα της 6ης Μαρτίου του 1964 στο Ανάκτορο του Τατοΐου. Τρεις ώρες αργότερα, ο μοναχογιός του Κωνσταντίνος θα ορκιστεί Βασιλιάς. Θα είναι και ο τελευταίος Βασιλιάς των Ελλήνων.

<http://www.sansimera.gr/>

Στον Αριστοτέλη Ωνάση

Τι θόρυβος που γίνεται στη Νήσο τη Λευκάδα,
ο Ωνάσης έρχεται σε μια καλή φρεγάδα.
Και ο Σκορπιός είδε χαρά, είδε πολλούς εργάτες,
γιατί άρχισαν να γίνονται εκεί καινούργιες στράτες.
Μα και ποιος να μη θαυμάσει τον Τέλη τον Ωνάση,
στους εργάτες, όπως φαίνεται, δείχνει πολλή συμπόνια,
που είναι κάπως δύσκολο σε τούτα δω τα χρόνια.
Τα λουλούδια τον χαιρετάν, όταν τα καμαρώνει,
γλυκό είναι το κελάηδισμα, όταν λαλεί τ' αηδόνι.
Η Κάλλας με την φίλη της ήρθανε στην Λευκάδα,
πάρα πολύ θαυμάσανε την τόση πρασινάδα.
Ο κόσμος πολύ αγάπησε τον πλούτον του μεγιστάνα
που σκέπτεται κάθε άνθρωπο σαν το παιδί η μάνα.
Σου εύχομαι να 'χεις καρδιά πάντοτε ζαχαρένια,
και η ζωή σου να 'ναι πάντοτε γλυκιά και λουλουδένια.
Και την φτωχή την πένα μου εδώ θα σταματήσω,
γι' αυτά τα λίγα που 'γραψα συγγνώμη θα ζητήσω.



Αριστοτέλης Ωνάσης

Ο Αριστοτέλης Ωνάσης, του Σωκράτη και της Πηνελόπης, γεννήθηκε στη Σμύρνη το 1906. Το 1922 ήρθε ως πρόσφυγας στην Ελλάδα και έπειτα από λίγο μετανάστευσε στην Αργεντινή. Το 1932, σε ηλικία 26 ετών, αγόρασε το πρώτο του πλοίο. Το 1946 παντρεύτηκε την Αθηνά-Τίνα Λιβανού και απέκτησε μαζί της δύο παιδιά, τον Αλέξανδρο, που γεννήθηκε το 1948 στην Αθήνα, και τη Χριστίνα, που γεννήθηκε το 1950 στη Νέα Υόρκη.

Το 1963, ο Ωνάσης αγόρασε τον Σκορπιό, ένα μικρό, άγονο και άνυδρο νησί. Φύτεψε χιλιάδες δέντρα και φυτά, έκτισε μικρούς ξενώνες και το μεταμόρφωσε σε έναν μικρό επίγειο παράδεισο. Εκεί συνήθιζε να περνά κάποιες μέρες των διακοπών του, συντροφιά με διάσημους φίλους του, προβάλλοντας έτσι την Ελλάδα στα πέλατα της γης. Το 1957, γνώρισε τη Μαρία Κάλλας, με την οποία ανέπτυξε μια θυελλώδη ερωτική σχέση. Το 1968, παντρεύτηκε τη Ζακλίν Μπουβιέ, χήρα του δολοφονηθέντος Προέδρου των ΗΠΑ Τζον Φ. Κένεντι. Στις 24 Ιανουαρίου του 1973, ο γιος του Ωνάση Αλέξανδρος σκοτώθηκε σε αεροπορικό δυστύχημα, σε ηλικία μόλις 25 ετών. Ο πρόωρος θάνατός του επέφερε στον Αριστοτέλη Ωνάση βαρύ πλήγμα, από το οποίο δεν συνήλθε ποτέ. Πέθανε δύο χρόνια αργότερα, στις 15 Μαρτίου του 1975. Σύμφωνα με την επιθυμία του, ετάφη δίπλα στο εκκλησάκι της Παναγίτσας, στον Σκορπιό, όπου αναπαύονταν ήδη ο γιος του και η αδελφή του Άρτεμις. Εκεί ετάφη αργότερα και η Χριστίνα, η οποία πέθανε στις 19 Νοεμβρίου του 1988 στην Αργεντινή.

«Το Πολυτεχνείο» είναι ένα ποίημα του μπάρμπα Γιώργη γραμμένο στις 7 Νοέμβρη του 1981, εμπνευσμένο από την επέτειο της Εξέγερσης του Πολυτεχνείου τον Νοέμβρη του 1973.

Το Πολυτεχνείο

Τρεις περδικούλες κάθονταν μες στο Πολυτεχνείο,
είχαν τα νύχια κόκκινα και φώναζαν αντίο.
Ήταν Νοέβρης του '73, που ξεκίνησαν τα τανκς για την μονομαχία,
για να χτυπήσουν τα παιδιά που κρατούσανε βιβλία.
Εστέκονταν τα δύστυχα με μαραμένα χείλη,
κι αγνάντευαν τους βάρβαρους που γκρέμιζαν την πύλη.
Θεριεύανε τα νιάτα μας, θυμούνταν την πατρίδα,
όλοι μαζί φωνάζανε, πού είσαι, Λεωνίδα;
Κολοκοτρώνη, ξύπνησε, έλα να μας γλιτώσεις,
η χούντα μας εκύκλωσε, τρέξε για να μας σώσεις.
Ξύπνησε, Μάρκο Μπότσαρη, μέσα απ' το Μεσολόγγι,
έλα να ακούσεις απ' τα νιάτα μας, πώς βγαίνουνε οι βόγκοι.
Και συ, Γερμανέ, για πρόβαλε από την Αγία Λαύρα,
να ιδείς μανάδες δύστυχες πώς τα φορούν τα μαύρα.
Μα τέλος πάντων έφθασε και το '81
κι ο κόσμος τα ετίμησε τα νιάτα τα καημένα.
Όλος ο κόσμος έτρεξε, κατάθεσε στεφάνια,
σαν ήρωες τους τίμησε με τόση περηφάνια.
Τα δύστυχα εστέκονταν μες στου σπαθιού την κόψη,
κι όλα μαζί φωνάζανε, σε γνωρίζω από την όψη.



Η Εξέγερση του Πολυτεχνείου

Όλα ξεκίνησαν αρχές Νοέμβρη του 1973, όταν το μνημόσυνο για τον Γεώργιο Παπανδρέου μετατρέπεται σε μεγάλη διαδήλωση ενάντια στη Χούντα, που λήγει με ξυλοδαρμούς και συλλήψεις. Στις 14 Νοέμβρη, οι φοιτητές στο Πολυτεχνείο προχωρούν σε κατάληψη. Ανάμεσά τους υπάρχουν πολλοί φοιτητές της Νομικής (είχε προηγηθεί η κατάληψή της τον Φεβρουάριο), εργάτες αλλά και απλοί πολίτες. Η αστυνομία έχει έντονη παρουσία, αλλά όλο και περισσότεροι πολίτες μπαίνουν στο Πολυτεχνείο και στέκονται δίπλα στους φοιτητές. Μερικά από τα συνθήματα που ακούγονται είναι: «Ψωμί, Παιδεία, Ελευθερία», «Λαέ, σπάσε τις αλυσίδες», «Έξω αι ΗΠΑ», «Κάτω η Χούντα», «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ», «Σήμερα πεθαίνει ο Φασισμός».

Είναι 15 Νοέμβρη του 1973, ημέρα Πέμπτη, και φοιτητές προχωρούν σε καταλήψεις πανεπιστημιακών κτιρίων στη Θεσσαλονίκη και στην Πάτρα.

Την Παρασκευή 16 Νοέμβρη, ο συγκεντρωμένος λαός γύρω από το Πολυτεχνείο ξεπερνάει τις 100.000 και αυξάνεται διαρκώς. Αργά το απόγευμα ο Παπαδόπουλος δίνει εντολή στην αστυνομία να χτυπήσει. Πέφτουν δακρυγόνα, αλλά και σφαίρες χτυπών θανά-

σιμα τους άοπλους πολίτες και φοιτητές. Οικοδόμοι και εργάτες τα βάζουν με τους αστυνομικούς κρατώντας καδρόνια ή ό,τι βρουν σε οικοδομές, ανατρέπουν μεγάλα οχήματα και στήνουν οδοφράγματα στους γύρω δρόμους.

Τα μεσάνυχτα προς τις 17 Νοέμβρη, τανκς κυκλοφορούν στους δρόμους της Αθήνας. Γερανοφόρα οχήματα απομακρύνουν τα εμπόδια και διαλύουν τα μπλόκα που είχε στήσει ο κόσμος. Τα μεγάφωνα και ο ραδιοφωνικός σταθμός του Πολυτεχνείου απευθύνουν απεγνωσμένες εκκλήσεις: «Αδέλφια μας στρατιώτες! Αδέλφια μας στρατιώτες! Πώς είναι δυνατόν να πυροβολήσετε τ' αδέρφια σας; Πώς είναι δυνατόν να χυθεί ελληνικό αίμα; Αφού όλοι πιστεύουμε στη λευτεριά!» Αρχίζουν τον Εθνικό Ύμνο, το αιώνιο σύμβολο της ελευθερίας: «Σε γνωρίζω από την κόψη του σπαθιού την τρομερή, σε γνωρίζω από την όψη που με βία μετράει τη γη. Απ' τα κόκαλα βγαλμένη των Ελλήνων τα ιερά και σαν πρώτα ανδρειωμένη, χαίρε, ω χαίρε, λευτεριά!»

Όλος ο ελληνικός λαός, και προπαντός ο λαός της Αθήνας, βρίσκεται στους δρόμους, μπροστά στα τανκς! «Εδώ Πολυτεχνείο! Εδώ Πολυτεχνείο!» Το συντονιστικό των φοιτητών ζητάει διαπραγματεύσεις, μα ο δικτάτωρ ετοιμάζει επίδειξη δύναμης για παραδειγματισμό των αντιφρονούντων.

Τα τανκς και ο στρατός αποκλείουν το Πολυτεχνείο.



Στις τρεις το πρωί, ξημέρωμα Σαββάτου 17 Νοέμβρη του 1973, δίνεται εντολή και το τανκς γκρεμίζει την είσοδο του Πολυτεχνείου ισοπεδώνοντας ό,τι εμπόδιο είχαν στήσει οι φοιτητές. Στρατιώτες, αστυνομικοί, μυστικοί αστυνομικοί και οπλισμένοι παρακρατικοί εισβάλλουν στο Πολυτεχνείο.

Σύμφωνα με την επίσημη ανακοίνωση της Αστυνομίας, στις 17 Νοεμβρίου συνελήφθησαν 840 άτομα. Όμως μετά τη Μεταπολίτευση, αξιωματικοί της Αστυνομίας, ανακρινόμενοι, ανέφεραν ότι οι συλληφθέντες ξεπέρασαν τα 2.400 άτομα. Οι νεκροί επισήμως ανήλθαν σε 34. Ωστόσο, τα θύματα πρέπει να ήταν πολύ περισσότερα, διότι πολλοί, βαριά τραυματισμένοι, προκειμένου να διαφύγουν τη σύλληψη, αρνήθηκαν να διακομιστούν σε νοσοκομείο.

Η επέτειος της Εξέγερσης του Πολυτεχνείου, κάθε χρονιά στις 17 Νοέμβρη, για κάποιους είναι σχολική εορτή, για ορισμένους ευκαιρία για κομματικές δηλώσεις, μα όπως κι αν έχει, όλοι πρέπει να θυμόμαστε τις θυσίες που έγιναν και το αίμα που χύθηκε για να μπορούμε εμείς τώρα να ζούμε ελεύθεροι, να μπορούμε να εκφράζουμε τις απόψεις και τα πιστεύω μας, και να έχει Δημοκρατία η Ελλάδα.

(http://www.matia.gr/7/74/74_1_9.html) (Πίξε μια ματιά! www.matia.gr)

Το Δίστομο

Ποιος έχει πέτρινη καρδιά την πένα για να πάρει,
τι εκάνανε στο Δίστομο οι Γερμανοί κουρσάροι.
Μες στο '44, τας δέκα Ιουνίου,
απ' τη Λειβαδιά ξεκίνησαν οι λόγχες του δημίου.
Και μέσα στ' αυτοκίνητα Μανώλη, Θανάση, Γλυκερίας,
ετρέξανε στο Δίστομο να κάνουν φασαρίας.
Και οι Διστομίτες έτρεξαν για τον παπά τον Ζήση,
τι πρέπει για να κάνουμε αυτός να αποφασίσει.
Εσύ πες μας τι να κάνουμε, πες μας, παπά Σωτήρη,
και μεις θα σου το κάνουμε αμέσως το χατίρι.
Και ο παπάς εφώναζε θολά και πικραμένα,
εσείς να αποφασίσετε κι αφήστε με εμένα.
Σαν μπήκαν μέσα οι Γερμανοί σαν δαίμονες φωνάζαν,
γυναίκες και κορίτσα στους δρόμους ατιμάζαν.
Ξύπνα, Γκριτσόπη δικαστή, να μας τα μολογήσεις,
συ, δασονόμε Κουρούμπαλη, καλά να τα ιστορήσεις.
Ο παπά Σωτήρης Ζήσης επήρε το Σταυρό,
και μες στους δρόμους γύριζε για να εύρει τον εχθρό.
Πού παγαίνεις, ρε παπά, του λέγει ο Γερμανός,
Μέσα στις σφάξεις σέρνομαι σαν να 'μαι ορφανός.
Εσείς δεν είστε άνθρωποι, είστε κανίβαλοι, όλοι σας ξιπασμένοι,
αυτό το αποδείξατε σ' όλη την οικουμένη.
Το τραγικό το Δίστομο έπνιξε πια στο αίμα,
και τον παπά τον σφάζανε, αυτό δεν είναι ψέμα.
Δίστομο δεν υπάρχει πια, δεν έμεινε ούτε φράχτη,
δάκρυα και αίματα ζυμώθηκαν με στάχτη.

Εγκλουβή, 1945

Φωτογραφίες



Γεώργιος και Κωνσταντίνα Φραγκούλη



Ανδρέας Φραγκούλης (Γαλέλος)

© Γαλέλος 2015

Γεώργιος και Κωνσταντίνα Φραγκούλη



Γάμος Κώστα Φραγκούλη Αργεντίνια

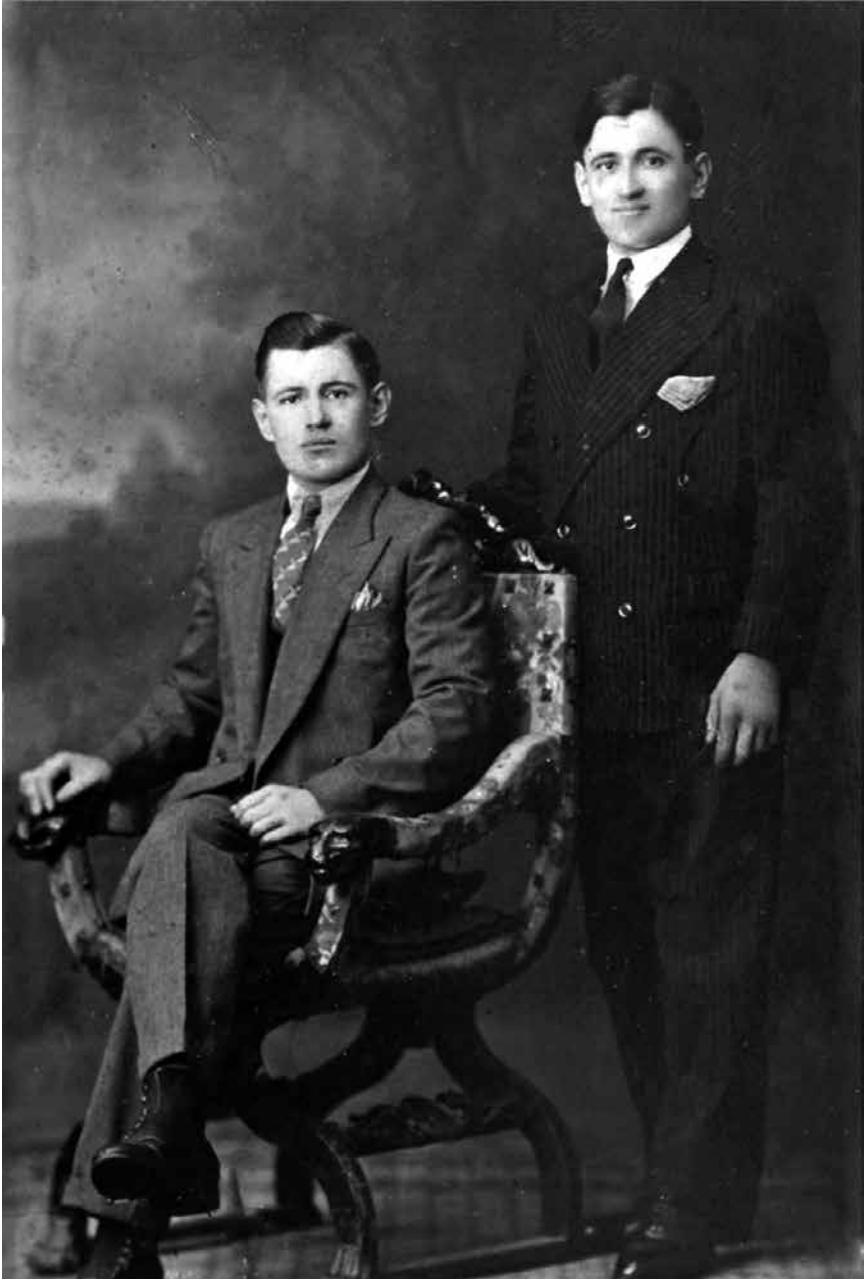


Οικογένεια Πέτρου Φραγκούλη Αργεντίνια



Πέλαδο με ζιροφι
βαλ αταρνο του φωτογραφία
114 αρε βουεσ.
10ε ρηι | φραγρει.
φιλιω με ολ.υ.8
Ε/μ.
Ανδρέας Φραγκούλης (Γαλλικός) © Γαλλικός 2025

Επαμεινώντας, Κώστας, Πέτρος, Μαγδαληνή Φραγκούλη, Αργεντινά,



Πέτρος και Επαμεινώντας Φραγκούλης, Αργεντίνα



Γάμος Μαγδαληνής και Βασιλή Φραγκούλη Αργεντίνα



Γάμος Όλγας Φραγκούλη Αργεντίνα



Αραβώνες Λάμπρος Φραγκούλη



Διονύσης και Αμαλία Στεργιώτης με παιδιά



Εν Θεσσαλίαι ανιμυφόν
 Ο κυβερνητογράφος
 Ντίνι Η. Καραμάνος

Ανεργαίη σφραγεσύντοκμυ 29 απόδη 500 Αδελφία
 Ανεργαίησυντοκμυ 29 απόδη 500 Αδελφία
 οχλυσίον εντοκμυσυντοκμυ

Καυχή 15 Μαρτίου 1920

Ανεργαίησυντοκμυ
 Ντίνι Η. Καραμάνος



ΑΡΧΙΒΗΣ ΑΝΕΡΓΩΝ
 ΚΑΥΧΗ 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1920
 Ντίνι Η. Καραμάνος



Δελτίον Ταυτότητος Γεωργίου Φραγκούδη



Βεβαίωσις ψήφου

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ἄτελῶς)

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Γουμαδίας

ΕΚΛΟΓΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ Σφυραδίας
(ἀριθμὸς)

ΒΕΒΑΙΩΣΙΣ


Βεβαιοῦται ὅτι Φραγκῶφης Γεώργιος
(ἐπώνυμον)
Ἄνδρέας

(ὄνομα) (ὄνομα πατρὸς ἢ συζύγου)

ἐψήφισε κατὰ τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς τῆς 16ης Φεβρουαρίου 1964.

Ἐν Σφυραδίας τῇ 16ῃ Φεβρουαρίου 1964

Πρόεδρος τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς



Πιστοποιητικόν Ποδητεχνίας



Πιστοποιητικόν Ποδητεχνίας

Βασιλικήν Επιτροπήν
Παρηγορέα Νησιών
Καιόντων Συνοχών

Αριθ. Πρωτ. Δ. 6

Προς τον κ. Κωνσταντίνον Συνοχών

Πιστοποιητικόν

Ο εν λόγω Κωνσταντίνος Συνοχών, Γεννηθείς τον Απρίλιον
αυτού του χρόνου, εγγράφως εγγράφως εγγράφως εγγράφως
και εγγράφως εγγράφως εγγράφως εγγράφως εγγράφως
εγγράφως εγγράφως εγγράφως εγγράφως εγγράφως
εγγράφως εγγράφως εγγράφως εγγράφως εγγράφως

- 1) Ημερ. Μαρτυρίας εγγράφως εγγράφως 1930
- 2) Ημερ. Αποδείξεως " " " " 1931
- 3) Ημερ. Αποδείξεως " " " " 1934
- 4) Ημερ. Βασιλικής Επιτροπής " " " " 1936
- 5) Ημερ. Μαρτυρίας " " " " 1941
- 6) Ημερ. Παρηγορέων " " " " 1944
- 7) Ημερ. Διευθυντηρίου " " " " 1946

Οι ανωτέρω εγγράφως πιστοποιητικόν και εγγράφως
εγγράφως εγγράφως εγγράφως εγγράφως εγγράφως

Η Επιτροπή των 3/6/49

Κωνσταντίνος Συνοχών

Πιστοποιητικόν Μεταβολών εν τω Στρατώ

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ
ΤΥΠΟΥ Α'

Πρός κατάταξιν εις τὰ Σώματα Ασφαλείας—κατάληψιν Δημοσίας ή Ίδιωτικής θέσεως—παροχην εύεργετημάτων εκ τού Νόμου)
-ΕΠΕΧΕΙ ΚΑΙ ΘΕΣΙΝ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΥ ΦΥΛΛΟΥ ΜΗΤΡΩΟΥ (Α.Φ.Μ.)

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ :	
#	
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ :	
#	
ΔΙΑΓΩΓΗ ΕΝ ΤΩ ΣΤΡΑΤΩ :	
#	

Τò 150 Στρατολογικόν Γραφείον Λευμιάδου

Πιστοποιεί,

Ότι όφραγκοίλης Γεώργιος του Αλέξανδρου
(Κεφάλαια Έπί τού τριτάτου γράμματος ή τίθηται τμήμα)
καί τής κλάσεως 1922 Α.Σ.Μ. 568 έγγε-
γραμμένος εις τò Μητρώον Άρρένων του Δήμου ή τής Κοινότητος Έξυμμου
Θ.ΐ τής Έπαρχίας Λευμιάδου του Νομού
Λευμιάδου, υπέστη εν τώ Στρατώ τας κάτωθι μεταβολάς :

- 1) 1921-24. Ουκωθέρου: βίβλιν βίβλιν του Έμπίδου Π
- 2) 1921. Ουκωθέρου: Αμύλα θρησκ.
- 3) 1922. Μάρτιος: Αθηνάσκησι π.κ. 21 24ο Ένλογμα
- 4) 1922-10. Μάρτιος: Αθηνάσκησι διαζυγίων διαζυγία μετ
- 5) 1923-10. Πανθίου: Νοσοκομείον.
- 6) 1923- Μάρτιος: Νοσοκομείον π.κ.
- 7) 1923- Πούλιος: Νοσοκομείον διαζυγίων διαζυγία μετ
- 8) 1923. Σεπτεμβρίου: Μαυρίδου 10 Ένλογμα π.κ. 24 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
- 9) 1924. Πούλιος: Απελύθη παρά το Ένλογμα 20 της

βίβλος 17 Ένλογμα βιβλιώδεια Συμφ
γνώ Α.Μ. 859/46 Αρ. Π. 5466/26.8.63.

Έκ τών άνωτέρω μεταβολών έξάγεται, ότι εξεπλήρωσεν ~~ή δέν έξεδιήσεν~~ άπάσας τας Στρατιωτικές ύποχρεώσεις του και δέν υπέχει σήμεραν ούδεμίαν Στρατιωτικήν ύποχρέωσιν ή χρηματικήν όφειλήν ~~ή τήν Στρατιωτικήν ύποχρέωσιν.~~

Τò παρόν εκδίδεται τή αίτήσει του, ίνα τώ χρησιμεύση πρός συν-
τάξιν εν τώ Στρατώ.

Λευμιάδου τή 28 Σεπτεμβρίου 1923

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
[Signature]

Ο ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΗΣ
[Signature]
ΜΠΑΚΑΝΑΚΗΣ ΚΩΝΙΝΟΣ
Έξ. ΑΝΕΓΧΟΣ ΠΕΖ-ΣΤΡΑΤΩ

Φύλλον Πορείας

Υ ΦΥΛΛΟΝ ΠΟΡΕΙΑΣ
 φέρων τὸ παρὸν ἔφεδρος (0) Παύλ. Ζηζιού

λαί ἐν περιπτώσει κηρύξεως ἐπιστρατεύσεως, χωρὶς νὰ
 μένη ἑτέραν ἀτομικὴν εἰδοποίησιν νὰ παρουσιασθῆ εἰς
 Σώμα του, τοῦτο ἔπου ἔχει τοποθετηθῆ ἐν ἐπιστρατεύ-
 ἔκτος εἰάν εἰδικὴ προκήρυξις ἢ ἄλλη δικταγὴ τοῦ
 οὐργείου ὀρίσῃ νὰ παρουσιασθῆ εἰς ἄλλο Σώμα.

οματεπώνυμον Φραγκογιάννης Γεώργιος
 ομα πατρὸς Ανδρέου

Κρημύρον Γραφολογιῶν Γραφείον
 ἰα ἢ ἔπλον (4) Παμίου 1922
 ἰσις ἐπιστρατεύσεως 2 Ζωολογίας
 κότης ἀποκτηθεῖσα εἰς τὸ στράτευμα (5) Διευθυνθῆναι
 ος ἢ Κοινότης Στρατιᾶς, προελεύσεως Κρημύρον
 Νομοῦ Κρημύρον
 ος συνήθους διαμονῆς Κρημύρον
 Δήμου ἢ Κοινότητος Κρημύρον
 Νομοῦ Κρημύρον

Πρεβύτη 20 Ἰουνίου 1925
 ὡς χορηγήσας τὸ φύλλον πορείας

Κρημύρον
 ἐπὶ ἐπίσημοις

καθ' ἣν ὁ ἐπίδοτος δὲν δύναται νὰ παρουσιασθῆ
 ἰέως ὥς ἐν τῆς ἀποσιδήσεως ἀπὸ τοῦ τέτυκτο ἐν φ
 ὅει τὸ Σώμα του ἢ ἕνεκα ἀλλεΐψεως μέσων συγ-
 ρωνίας.

ι: τότε ὀφείλει νὰ παρουσιασθῆ εἰς τὸ Φρουραρχεῖον ἢ
 ἐστινομίαν διὰ νὰ δεδαιωθῆ τοῦτο ὑπὸ τητάρχῃς ταύτης
 εβαίῳ ὁ υποφωτισμένος διὲ ὁ ἄνω ἔφεδρος εἰδῆ-
 αι οἰκονομὸν ἐνταῦθα καὶ διεστέθη τὰ ἀνχωρήθη
 ἰως εἰς τὸ Σώμα του.

Εν Κρημύρον τῆ 1925

ΕΙΚΟΝΕΣ - ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Φαίμας Ν° 2

Απολογιστικά ποιήματα

- 1) Πέντε χρόνια έσοδος 1971 Αντιπάλια και έμφυση
- 2) Ο θάνατος της Αφροίτας 1966 Αντιπάλια και έμφυση
- 3) Ο άσχημος και φαίμας 1970
- 4) Κέρματα 1969 εθιμοτυπία και έμφυση
- 5) Η Μαύρα 1970
- 6) Ο βλάστης 1965
- 7) Η παραπλοή 1971 Διηγήσεις στην Αργεντινή
- 8) Η Γαρίφα 1972
- 9) Το κάμψη 1 (1971) Διηγήσεις στην Αργεντινή
- 10) Η Πρωτοψηνά 1951
- 11) Η βίβα 1976
- 12) Οι τούρτες 1976
- 13) Ο βότανος 1960
- 14) Το παρατάρι της Καρφοράδας 1976
- 15) Η νύμφη φούρα 1966
- 16) Το κρεβάτι μου 1976
- 17) Στο χαιτό της Φυτίτου Βαρέα
- 18) Στο χαιτό της Φυτίτου Βαρέα

- 22) Βιβλιοθήκη της Γαλιανής Οριζών 1975
- 23) Η Κωνσταντή Βιβλίου 1915
- 24) Η Νύμφη Νύμφης Δοξ. Βασιλοπούλου
- 25) Ο Πύργος και φαίμας
- 26) Το μέγαλο ποίημα

Ο θένος Μην Αχρούας

Αναίστε μάρ παρα και πάλιν ραβδίζε
το καμίο σου γίνεαι δαμά ἀφουραβίζε,
Μαράνετον η̄ ᾱρτουά, μαράνετον και γειάνε
φύσον τείνε δαίτη και τείμ παραφάνε.
Φύσον παιδια και υπογειί, εμείναι σίφροντό
αυόχων θεό θεόβη της μοράζα ένα δόντι
Μέβα βε βράτε, βε βράτα, βε ἀδύμ ματάρα,
Μεγάλη είναι κείνος, είναι βαθύ τρομάρα
Μέβα βε φρόπον πέρτον, βε βε φροντα πεδουρίνα
Μαίρω τειρή σβενωζιός φε εχει φαράζιρε
εργατά βάινα μείτανε ἀμπόγια, υποβοάδον
τα νείατα μόν ἀγνήρε, πάνε για παρόδον
φύσον τα ζοίνα νιάνηρον τα παιδια τον,
χυρίσονε βε σφραμει μαράνετον η̄ καρδιόζον
Αχ, ποίος δαί τρεφν για μαρό αν τήχη μαρωλίνα
Πόν οι ποίος γαμάττονε γα τα παραγοίβον;
φύσον υφεία θενί παύρα πάν ετοι μαφανίτον
ποίος φρενι ἀπὸ γα αυτά ποίος δαί τρεζονα ρόζοαν,
τα νείατα ἀγνήρον το γυρίο και γιάδονα ματάρε,
Μαίρω βερί ἀνιδεμα ρίχρον βε σβενωζιός ε. Κηάνε

Δημοσιεύθηκε στο υπ αριθ 34/1966 Δεχ για
υμνόμεν Τ.Α.Α. Πυμάδος

Καυζιός Φραγκιάς
Εμυον βε

Η Ερηνιά

Βρέθυμα ένα βούροτυ ψηλα βίαι Αγιδονατο
Η Ερηνιά Βασιμένη ως περαιοέ έτω Μαζο
δω Κελεμδου βαι περ δημα βίαι Κοναχο Ραχου
Μεβα βίαι ανεμομο θρη ου βαι Νυχτοπουλα
Ταί πιατα θρα ριζανε Πανε βίαι ποη ιτεια
και βίαι χωρο έμειαν μοιον ταί πρώτεια
Μεβα βίαι βίαι έμειαν μοια χα δυο Νοματοι
δυο χερουαίμα βίαι με βίαι με βίαι με
Τα παλια τα χροια για τα με τα ρουχα με την
και άποφαρι εω βίαι με πανα με (Ντον) ρούπα
για σουπα
βήματα έμει φαίνεται παι έχω παραί να
Με χροια χροια βίαι βίαι με το βίαι
και αν ταί πη και ει ποσε βίαι βίαι βίαι
Με βίαι με τα ποη και βίαι με τα ρόδα

Μαϊος 1961.

Γαιφ. Α Φραγκουλης
Κοινοβιο εμειαν
Κοινοβιο εμειαν

Η τιμή των νομισμάτων

Ητανε μια μόνιμη συνουσία ορισμένων
δύο χιλιάδων φαντάνων έχοντας εις τα φεγγα
έε φια παραβία χυρίσαν αλεγεινότητα να φεμάσαν
χίλια και φέγγα φέγγα αλεγεινότητα να μβιολαβόν
τιν χίλιαν και τριφύλακον με το ποταμό πρώτα
και μετά έπει έβιωναν φαντάνων τον τριφύλακον
αλεγεινότητα χυρίσαν και έβιωναν ποταμό
το βιολαβόν έχοντας πέντε χιλιάδων
παχτάρι έβιωναν τριφύλακον τον τριφύλακον
χίλια φια χυρίσαν τα χυρίσαν αλεγεινότητα φαν
και τα ποταμό ενταν έπει τα ποταμό
και η φαν τον τριφύλακον και έβιωναν βιολαβόν
έπει έπει αλεγεινότητα τον τριφύλακον
τα ποταμό φαν έβιωναν χυρίσαν
και τα φια έβιωναν τα έβιωναν χυρίσαν
α φαν έβιωναν έπει αλεγεινότητα
έβιωναν έβιωναν τα ποταμό αλεγεινότητα τα φαν
και τα χίλια έβιωναν έβιωναν έβιωναν
αλεγεινότητα έβιωναν έβιωναν και έβιωναν
τα χυρίσαν τα έβιωναν τα έβιωναν
φαντα έβιωναν τα έβιωναν έβιωναν
έβιωναν έβιωναν έβιωναν έβιωναν
φαντα και έβιωναν τα έβιωναν το έβιωναν
τα έβιωναν έβιωναν έβιωναν έβιωναν
έβιωναν έβιωναν έβιωναν έβιωναν
έβιωναν έβιωναν έβιωναν έβιωναν
έβιωναν έβιωναν έβιωναν έβιωναν
24-7-1971

"Η Πρωτομαγιά II"

Πέρασαν χρόνια δύσκολα βίωσ Κόσμου κάμψη
τόσα καια γενήκατε ένας θεός το ξέρει

Μα πρόβα η πρωτομαγιά τον μεγάλό τον χρόνο
και βιόρπιες βίωσ βιτρογιά το χαμογέμο μόνο
Μεσ' κι πάτα μπλέχθηκε με το βάρος με το φέρε

Μα πάνω και δυκόματε αυτό τον τραγικό
Και η δύρανή βει πίκνε κείτια χαρά να ήνη
και βιόρπιες βίωσ βιτρογιά κιν' δόσ μαμούνη

Έστρώδη το τρανί μας κατόχημα βε' οχώμα
και το καλώι το γυό έβιόρις το έτομα
Όχι βερβι' άρχοντινα πτερόνια και μαχέρια

Μα μίση και μα φαμίλι και κρήμε με τα χέρια
Γέντιες κώμε και γουνιά και χόρτασε κι φύσι
βίωσ άρη των πρωτομαγιά να ιδούμε πώς θα ήνα

Κοιτα 1-5-51
Πίεσ από κρό κερό μαίε καιά λοχούδια
και βαζε το τραμμόφνο να πη και δυ' τραγούδια
Ματροβαρκίη πρόβλε και πίες καιιά ποτόβρα
Γραφεία Να δειψη από την βιτρογιά του Κόσμου όμ' βιότρη
Καν' άνω και β' δε κίωτα ποίε και καιιά κιν' οχασία
Εξυμώσιν β' η π' ηρνωε τό μαδτορα με τα' ποιά και β' σία.

1-5-1951

Ο Γερμανός και τα Βαβυλόνια
Γιατί δεν πλανούσαν Έλληνα γιατί δεν πέρσαν Βαβυλόνια
Πρωί-πρωί Μό φέρνεις Παναγία Κονιοβάνια
Ο Γερμανός μόν' έβριζα με πέντε πλουβόλια
Με πέντε πλουβόλια άραδιασμένα όλα
Και όσον γαί έφραζε όσα Πικύλοι τ'άφηνι
Αχ δι'μαίφοι δι'πόχοι
Τα πλουβόλια βυρσανε φυλά άπ'ά Κεγάλια
Αχ δι'μαίφοι δι'χαλία
Πρώτη Ρίπη πού ρίφανε οι Καροφτινιστές
Έπειτό ήταν βλασφημία αυτό ήταν μαχαίρι
Οι Γουάιμς τού χαίρι έφιναν έπί Παπατζάρι
Όχι μαζί φωνάζατε βάν τούταν Παπυρμαρί
Ή να διώξουν τού τρυφόν ή να μανα δει θα γυρνούν
Και τότε όσα μύνημα Κρυφό αυτό έπί Κοσταροίτο
Τα πλουβόλια τήσανε όσα Πράιμο διαόλαια
Έπειτό τότε άρκεται Νάσι τήσαν όσα Πικυόλια
Όσο όσα βαρβαρισία μάνησαν όσα Αράδα
Τότε έμει έφιναν αυτό όσα Κουρτίστα
Μισοκρίμα ήμ, είχεν άνδρα ήμναβίσε γάμπατε
Αυτά ήταν τα βάρβα τα Καραβάρια αυτών το χόρο
Μαί ήσαν άφραση αυτών οι Νόστινδρα ήμ το τέρο

Εξυπολει 1944

Καρ. Αρζαρκούμ
Εξυπολει Κεννάβος

Χαίρεις που ποτέ δεν πειθαίρον

Τώρα που οι θρόνοι μινιαν και πάλιν τα μυστήρια

Τώρα Πρωταίων βρέθηκε για να τον πιάσει χόλια

Φίλιππο έσ' δόν πείσανε να χαινε τα χροιά

Μα πάντοτε θα βεβαιώσω με τα γρηνα χροιά

Αυτά που τόσο αφάρατος βόχνη τα χαιρετίζεις

και τα μυστήρια κέριας ένω που διαπραταίνεις

Πότε και δώ θα υπάγομαι ούκ' εδ' ανδρώμε

Μα πάντοτε εβόν τα γρηνα χροιά θα θεωροποιώ

Τέτοιες ψυχές δόν μοι φαίνται παροδινύλα σιμνία

και μένοντε βάν βόμπετα με τα παλαιά χροιά

θα βρέμουν απίγωνα βαναζή και δώ

αφάτη και χαροχία πάλι για να ευφραίν

αφάτη φρονημάτων αφάτη νηπιών

γιατί θα τον πείσανε να δαράται δα φίλιν

Πατα κινά τον άγιντε, ποιος δ' άβουλα γρηνα

αυτά δ' άνη κινδύνει αφάτη να βυρδάν

και με τα χανδινύρα βυρδής για να τ' ανδρώποτα

Όχι ούκ' εβόν βλάθνη βλάσδι βυρδάνι βαν

Παύ πάλι βαναζαφόν όλοι οι χυριανόι βαν

και με τα κλάτα είν ψυχή βυρδραφόν τον ύδω

των ύρα δ' αν έφρεση τα ασύ βαιχών πατρίων

Πόνυρα εις ακούρα με τα μεράνη γυνώι

μανναν δόν εβούνην έβουνα τα χροιά βαν

Μοχόχα τών πινάκωντα πύλιν πανάσ' όλο φημάρ

Μα γαχ' ήμω δόν βρεθώμεν πάλι το φρηλοβουά

Μάταια χόχνη βαν άδαφρη και ημνίημω

και βαν βικαί βαν όβος ταχ' η παρφορί' αμνία

Αριθμοί από την Ιστορία του Χωριού

Για κάθε τόπο, κράτος, νομό, χωριό, απαραίτητη είναι η γενική στατιστική. Γι' αυτό θα γράψουμε για το χωριό μας, την Εγκλωβή, που πάντοτε είχε φιλοπροοδευτικές τάσεις.

Και αρχίζουμε με το 1971:

Μάρτιος 1971, Πληθυσμός 456 κάτοικοι, Άρρενες 220, Θήλειες 236. Μουλάρια 71, όνοι 29, άλογα 27, αιγοπρόβατα 510. Μετανάστευση, Αυστραλία 27, Γερμανία 20, στα καράβια 11, εσωτερικό μεταπολεμικώς 258, Ην. Πολιτείες 12, Καναδάς 7, Αργεντινή 11, Βραζιλία 2, Ρωσία 1, Ελβετία 1. Εγκλήματα 27 (1900-1971), αυτοκίνητα 5, στέρνες 24, ερειπωμένοι νερόμυλοι 3, ερειπωμένη αλευρομηχανή 1, γιατροί 3, ελαιοτριβεία 3, αλώνια 71, βόλτοι 49, οικογένειες με 1 άτομο 9, οικογένειες με 2 άτομα 30, οικογένειες από 6 και άνω 23.

Το 1914 έγινε σεισμός μεγάλος και εγκρεμίσθηκεν το σχολείο.

1920-1930 απαλλοτριώθηκαν τα μοναστήρια.

1930-1940 έφερε ο αστυνόμος Πασχαλοδημητράκης από την Κρήτη την αλωνιστική σβάρνα. Έπαψαν να αλωνίζουν με τα άλογα. Τα άλογα και τα μουλάρια εμπήκαν στο αλέτρι και εσταμάτησαν τα βόδια να οργώνουν.

1940-1950 Ιταλική κατοχή, έλλειψη τροφίμων.

Αντάρτες, τας 20 Ιουνίου του 1944 εκάηκε το χωριό.

1948 Σεισμός.

1950-1960 Μετανάστευσις: Αυστραλία-Γερμανία-Καράβια.

Έγιναν τα έργα αχόκαμπος – Στριφτούνα Μεγανόρος.

Κατεδαφίσθησαν οι τρεις ναοί Άγιος Γεώργιος, Άγιος Δημήτριος, Άγιος Χάραλαμπος.

1972 άτομα 428 — αρ. 204, θηλ. 224
1973 άτομα 422 — αρ. 200, θηλ. 222
1974 άτομα 411 — αρ. 200, θηλ. 221
1975 άτομα 403 — αρ. 203, θηλ. 210
1976 άτομα 383 — αρ. 180, θηλ. 203
1977 άτομα 374
1978 άτομα 371
1979 άτομα 360
1980 άτομα 338

Αρχαιολογικοί χώροι

Θυρίδα μάρμαρα – λιθάρια 97 πελεκητά. Λιθανόφλι μάρμαρα – λιθάρια 71 παλιόκτισμα τετράγωνο. Εκτός από τα μάρμαρα, πέτρες που είναι χωμένες στο μαγειριό 31 πέτρες πελεκημένες και κεραμίδια, υπάλληλοι-επιστήμονες 30.

1900-1920 οικογένειαι 120. Τα πολλά χωράφια στο Βουνί τα είχαν οι Ξαθείτες. Πρόβατα-γίδια 6.000. Βόδια 100, άλογα 80, δέντρα-δάση δεν υπήρχαν. Μετανάστευση εις Αμερική, αναρχία, κλεψές, φόνος, ζωοκτονίες, δεντροφθορές. Δημοτική εκπαίδευση προαιρετική, τα κορίτσια δεν πήγαιναν σχολείο. Εκκλησιές 9, μοναστήρια 2, Ασώματος Ανδρών, Άγιος Νικόλαος Γυναικών. Εκκλησΐαι Άγιος Γεώργιος, Άγιος Δημήτριος, Άγιος Χαράλαμπος, Κοίμηση Θεοτόκου, Προφήτης Ηλίας, Άγιος Δονάτος. Μεταμόρφωση Σωτήρος (Σωτήρο). Ρουχισμός, κοντοβράκια, γενικώς κάλτσες, γυναίκες και άνδρες φορούσαν μανδήλια στο κεφάλι. Αρχισαν να φυτεύονται δέντρα από δάσκαλο Καρδάρη και Βασίλειο Χαρίτο. Μετανάστες Αμερικής περίπου 100. Το κρασί είχε κρίση, έφθασε 2 δραχμάς η βαρέλα.

Ἦθη και Ἔθιμα

Γάμος τριήμερος. Ρίχτανε πολλά τουφέκια. Απαγορεύετο στην νύφη να πάγει στο σπίτι του γαμπρού. Τα ξημερώματα της Δευτέρας έριχναν τουφέκια που σήμαιναν πως ήταν η νύφη τίμια. Την Τρίτη έφκιαναν τις πίτες.

Και τώρα ένα ποίημα για τον Άγιο Δονάτο

[Εδώ ο μπάριμπα Γιώργης επαναλαμβάνει το ποίημα «Η Ερημιά»]

Η Ερημιά

Βρέθηκα ένα σούρουπο ψήλο στον Αγί' Δονάτο
η Ερημιά βασίλευε ως περακεί στο Νάτο
δεν κελαηδούσαν πέρδικες στα κοντινά Ραχούλια
μέσα στον ανεμόμυλο θρηνούσαν Νυχτοπούλια.
Τα νιάτα όλα φύγανε, πάνε στην πολιτεία
και στο χωριό έμειναν μόνον τα Γηρατεία.
Μέσα στο σπίτι έμειναν μονάχα δυο Νομάτοι
δυο Γεροντάκια βρίσκονται με βουρκωμένο μάτι.
Τα παλιά τα χρόνια φκιάναμε τα ρούχα με την Ντουλούπα
και από φαγί τη βγάναμε πάντοτε με μια Σούπα.
Σήμερα όμως φαίνεται πως έχει παραγίνει
νιες, γριές γυρίζουνε στο δρόμο με το μίνι.
Και αν τους πεις και τίποτα, σου λένε είναι μόδα
η άνοιξη με τα πουλιά και ο Απρίλης με τα Ρόδα.

Η Προίκα



«Αχ, αυτή η προίκα. Συμφορά είναι για όβλους μας».

Για πολλούς αιώνες η προίκα ήταν ένα από τα μεγαλύτερα κοινωνικά προβλήματα και είχε γίνει εφιάλτης στις φτωχές οικογένειες που είχαν κορίτσια. Η έλλειψη περιουσίας δυσκόλευε την απόφαση για γάμο και πολλά από τα κορίτσια έμεναν ανύπαντρα για να βοηθήσουν την οικογένειά τους. Από τον 5ο αιώνα μ.Χ., τα πρώτα βυζαντινά χρόνια, για τη σύσταση της προίκας συναντάμε προικιοέγγραφα, προικοσύμφωνα, λιγατοχάρτια, προικοχάρτια, ή με πολλές άλλες ονομασίες. Τα έγγραφα αυτά συντάσσονταν από ιερείς, δημόσιους νοταρίους, συμβολαιογράφους, παρουσία του γαμπρού, μέλη από την οικογένεια της νύφης και μαρτύρους οι οποίοι ήταν υποχρεωμένοι να το υπογράψουν. Το προικοσύμφωνο γραφόταν πριν από τον γάμο και περιλάμβανε με μεγάλη λεπτομέρεια όλα τα κινητά, είδη ρουχισμού, έπιπλα, πρόβατα, γίδια κ.ά., καθώς και όλα τα ακίνητα, όπως ελιές, αμπέλια, χωράφια, σπίτια κ.τ.λ. Η προίκα παραδινόταν στον γαμπρό πριν από τον γάμο.

Στην επιστολή του προς «Το Εθνικόν Συμβούλιον Ελληνίδων Γραφείον Πληροφοριών», την οποία έστειλε στις 22 Ιουλίου του 1958 ο Γεώργιος Φραγκούλης (Γαλέλος), τονίζει ότι ο κύριος σκοπός της επιστολής είναι πως θέλει να παρουσιάσει μια εικόνα του άγαμου πληθυσμού του Γυναικείου Κόσμου της επαρχίας και δη του χωριού. Αναφέρεται στο κατάντημα του γάμου ως το αισχρότερο είδος εμπορίου, και στη συνήθεια της προίκας ως βάρβαρη, αναχρονιστική και αισχρή.

Την ίδια εποχή στέλνει στην εφημερίδα «Το Βήμα» ένα γράμμα-διάλογο μεταξύ του Σεληνιώτη (κάτοικο του Φεγγαριού), του Μηνά (κάτοικο Λευκάδος) και της Μαύρας (κάτοικο Λευκάδος).

Όπως ο Λασκαράτος στα μέσα του 1800, έτσι και Γεώργιος Ανδρέα Φραγκούλης στα μέσα του 1900, με τις τολμηρές για την εποχή του μεταρρυθμίσεις, παρουσιάζεται σαν ένας πρώιμος φεμινιστής.

Η κατάργηση του θεσμού της προίκας άργησε τρεις δεκαετίες και συγκεκριμένα στην πρώτη τετραετία του Ανδρέα Παπανδρέου.

Προς

Τον κ. Διευθυντή της Εφημερίδος Το Βήμα

Κύριε διευθυντά, σας παρακαλώ, εάν νομίζετε κατάλληλο, καταχωρίσετε αυτές τας ολίγας λέξεις εις την έγκριτον εφημερίδα σας.

Διάλογος

Σεληνιώτης (Κάτοικος Φεγγαριού)

Μηνάς (Κάτοικος Λευκάδος)

Μαύρα (Κάτοικος Λευκάδος)

Κάποιος κάτοικος από το Φεγγάρι έφθασε με έναν πύραυλο στη Λευκάδα. Τον συνάντησε ο Μηνάς και η Μαύρα και άρχισαν τη

συζήτηση για την υπόθεση της προίκας του γάμου.

Σεληνιώτης: Καλημέρα, κύριε Μηνά.

Μηνάς: Γεια σου, φίλε, πούθεν έρχεσαι;

Σεληνιώτης: Ένας πύραυλος με πέταξε στη Γύρα.

Μαύρα: Πες μου να ζήσεις, Σεληνιώτη, τι γίνεται στο Φεγγάρι; Εκεί πέρα παίρνουν προίκα για τα κορίτσια; Έχω δύο κορίτσια και θέλω να τα παντρέψω εκεί. Πες μου, να χαρείς τα μάτια σου.

Σεληνιώτης: Άκουσε, κυρά Μαύρα, εμείς εκεί δεν τη γνωρίζουμε τη λέξη «προίκα», μόνο εδώ την άκουσα. Άκουσε τι προσόντα πρέπει να έχει όποιος παντρευτεί στο Φεγγάρι.

Πρώτον, εκείνος που θα παντρευτεί, είτε είναι άνδρας είτε είναι γυναίκα, θα πάρει ένα πιστοποιητικό τιμωρίας που το λέμε εμείς εκεί απάνω. Χωρίς αυτό το πιστοποιητικό δεν γίνεται γάμος.

Δεύτερον, ζήτημα οικονομικό δεν υφίσταται, ούτε για προίκα γίνεται λόγος. Εκεί υπάρχουν άφθονα τα αγαθά και δεν είναι και πολύ απαιτητικός ο κόσμος.

Κάθε ένας που θα παραστρατήσει από τον προορισμό του Γάμου, είτε είναι άνδρας είτε είναι γυναίκα, τιμωρείται αυστηρά από τον νόμο. Δεν είναι όπως είναι εδώ, που παρεξηγείται μόνο η γυναίκα άμα παραστρατήσει, και ο άνδρας είναι ελεύθερος και δεν δίνει λόγο σε κανέναν.

Μαύρα: Άκουσε, Σεληνιώτη, εδώ κανέναν άνδρα δεν ρώτησε ποτέ για πιστοποιητικό τιμωρίας. Μόνον 5% ενδιαφέρονται γι' αυτό το ζήτημα. Το 95% ενδιαφέρεται μόνο για λίρες. Όταν θα γίνει προξενιό, δεν ρωτάει ο γαμπρός τι είναι η γυναίκα ούτε ενδιαφέρεται να την ιδεί. Ρωτάει πόσες λίρες, 100-200-300 κ.λ.π. Και έτσι τελειώνει η υπόθεσις.

Μηνάς: Άκουσε, αγαπητέ Σεληνιώτη, μην ήρθες εδώ να μαγαρίσεις με μας. Σύρε να βρεις τον πύραυλό σου, να

φύγεις να πας στο Φεγγάρι όπου ήσουνα, και κει
πέρα να μη δεχθείτε κανέναν, ούτε Ρώσο ούτε Αμερι-
κάνο, γιατί θα σας κάνουν λάχανα.

Σεληνιώτης: Έφυγα κιόλας. Γεια σας.

Γεώργιος Ανδρέα Φραγκούλης
Γραμματεύς Κοινότητας
Εγκλουβής Λευκάδος

Εν Εγκλουβή, τις 22/6/58

Προς
Το Εθνικόν Συμβούλιον Ελληνίδων,
Γραφείον Πληροφοριών,
Οδός Τσώρτσιλ 29, Β' όροφος
Αθήναι

Έχομεν την τιμήν να γνωρίσουμεν προς υμάς τα κάτωθι. Κύρι-
ος σκοπός της επιστολής ταύτης είναι όπως παρουσιάσουμεν προς
υμας μιαν εικόνα άγαμου πληθυσμού του Γυναικείου Κόσμου επαρ-
χίας και δει του χωριού κυρίως δε έπειτα από το τελευταίον κατά-
ντημα που έφθασε αυτός ο γάμος να καταντήσει το αισχρότερων
είδος εμπορίου, Ένεκεν τες αιτίας ταύτης απευθυνόμενα προς υμάς
και ερχόμεθα να σας παρακαλέσωμεν όπως λάβατε την καλοσύνη
και μας γνωρίσατε εαν το καθ' υμάς συμβούλιο και εις τον τομέα
τουτον ασχολείται και ποίας εν περιλήψει ενεργείας ήδη έχει επιτε-
λέσει.

Έχομεν λόγους να πιστεύομεν ότι υπάρχουν και σήμερον Ελλη-
νίδες αί οποίαι υπήρχαν και έδρασαν πάντοτε εις διάφορους τομείς.
Γιαυτό και έχομεν την γνώμην ότι υπάρχουν γυναίκες αί οποίαι δεν
σκέπτονται μόνον πώς θα βάψουν τα νύχια τους και τα χείλια τους
αλλά να σκέπτονται να καυτηριάσουν και να χτυπήσουν αμίλητα
κάθε τι που γκρεμίζει κάθε ιδανικό, κάθε ιερό μα κάθε όσιο,

Όλος αυτός ο κόσμος βρίσκεται σε μεγάλη απόγνωση και εί-
ναι έτοιμος να θυσιαστεί σύσσωμος να γκρεμίση κάθε βάρβαρο και

αναχρονιστικό που παρουσιάζεται μπροστά του και στην προκειμένη περίπτωση την αισχρή αυτή συνήθεια της προικός και γιαυτό αποτίνεται προς υμάς Πιστεύομεν ότι θα τύχομεν απαντήσεως σας και σας ευχαριστούμε δια την καλοσύνη σας ζητούμεν συγγνώμη δια την ενόχληση μας.

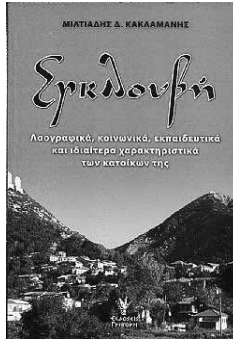
Με σεβασμό,
Γεώργιος Ανδρέα Φραγκούλης



Ανδρέας Λασκαράτος,
«Τα Μυστικά της Κεφαλληνιάς», 1856

Ο Ανδρέας Λασκαράτος γεννήθηκε το 1811 στο Ληξούρι Κεφαλονιάς. Στα μέσα του 1800, σε μια ανδροκρατούμενη κοινωνία που θεωρούσε πως η γυναίκα δεν πρέπει να έχει κάποιο δυναμικό ρόλο, παρουσιάζεται ο Λασκαράτος σαν ένας πρώιμος φεμινιστής. Στο βιβλίο του *Τα Μυστικά της Κεφαλλονιάς* αναφέρεται στις θυσίες που κάνουν οι γονείς για να παντρέψουν τα κορίτσια τους. Επίσης τονίζει πως οι γονείς πρέπει να αντιμετωπίζουν τις κόρες τους με περισσότερη αγάπη και να τις βοηθήσουν να καλλιεργήσουν το πνεύμα τους ώστε να αναπτύξουν κριτική ικανότητα και να διαλέξουν έναν σωστό σύντροφο.

Οι τολμηρές για την εποχή αυτή μεταρρυθμίσεις που προτείνει ο Λασκαράτος το 1856, έπεισαν τον δεσπότη να τον αφορίσει.



Μιλητιάδης Κακκλαμάνης, «Εγκληούβη», 2005

Η οικονομική κρίση που μάστιζε τις πιο πολλές οικογένειες του χωριού, ήταν η αιτία της μετανάστευσης στον Νέο Κόσμο, που άρχισε την πρώτη δεκαετία του 1900. Σκοπός δεν ήταν να πλουτίσουν, αλλά να μαζέψουν μερικά χρήματα και με τις αιματηρές οικονομίες τους να τα στείλουν στο σπίτι να βοηθήσουν την οικογένειά τους, να αποκαταστήσουν τα «θεριά», όπως έλεγαν τότε τις αδελφές που άφηναν πίσω.

Για να αποκαταστήσουν 4 ή 5 κορίτσια που υπήρχαν στην οικογένειά τους, ο μοναχογιός Θανάσης Κακκλαμάνης (Σινιώτης) και άτομα από τις οικογένειες του Πάνου Κακκλαμάνη, Αναστάση Κακκλαμάνη και Πάνου Κανέλλου, ξενιτεύτηκαν πολλά χρόνια. Πολλά κορίτσια έμεναν ανύπαντρες για να υποστηρίξουν τ' αδέρφια τους και να αποφευχθεί ο καταμοιρασμός της περιουσίας, όπως η Τασούλα και η Θεοδώρα Φραγκούλη (Θωμαή).



Ο ξεσηκωμός των χωριών της Ρούμελης
κατά της προίκας!

Έφτασαν μέχρι τη βασίλισσα Φρειδερίκη...

Το πρόβλημα της προίκας έγινε εκρηκτικό το 1955, όταν κάτοικοι των χωριών της Ρούμελης, με πρωτοπόρο τον Κώστα Κίτσο, υπέβαλαν υπόμνημα προς τη βασίλισσα Φρειδερίκη προκειμένου να μεριμνήσει για την κατάργηση του αναχρονιστικού θεσμού.

Συγκεκριμένα, στην επιστολή τους έγραφαν:

«Το μεγαλύτερο κοινωνικό πρόβλημα που παρουσιάζεται σήμερα εις την Ελλάδα είναι το της προικός των κοριτσιών. Το πρόβλημα δε αυτό, κατά την μεταπολεμική ιδίως περίοδο, εμφανίζεται υπό την οξυτέρα αυτού μορφήν. Η προίξ με νομισματική πλέον μονάδα την αγγλική λίραν, κατάντησε ο μεγαλύτερος εφιάλτης των εχουσών κορίτσια οικογενειών. Ως επί το πλείστον δεν λαμβάνεται υπόψιν η προσωπική αξία ενός κοριτσιού, αλλά το ποσόν των λιρών που διαθέτει και ο νέος θα ρωτήσει πρώτον τι χρηματικό ποσόν διαθέτει η κόρη και έπειτα θα ρωτήσει διά την κόρην. Διά τούτο πολλά κορίτσια αξιών μένουν στο περιθώριο της ζωής και γίνονται γεροντοκόρες και πεθαίνουν από μαρασμό, οι δε γονείς αυτών καταλαμβάνονται από απογοήτευση και απελπισία».

Οι καταγγελίες για την κατάργηση της προίκας ξεκίνησαν από το χωριό Άγιος Γεώργιος, ένα γραφικό και φτωχό κεφαλοχώρι της Ρούμελης. Πρωτοπόρος ήταν ο Κώστας Κίτσος, ένας αγρότης με τις τρεις κόρες. Η ιδέα του υπομνήματος προήλθε από μια συζήτηση που είχε με έναν συμπατριώτη του από το χωριό Λευκάδα.

«Άκουσε, Κώστα», του είχε πει. «Ήρθε κάποιος για το κορίτσι μου και μου ζητάει προίκα και δεν έχω να του δώσω. Και από πάνω είναι και ξεβράκωτος, δεν αξίζει να του την δώσω. Και η

κόρη μου μου είπε: “Πατέρα, δεν με σκοτώνεις καλύτερα από το να πάρω αυτόν για άντρα μου;” Τι να κάνω, Κώστα μου;» του είπε, αγωνιώντας για την τύχη του παιδιού του.

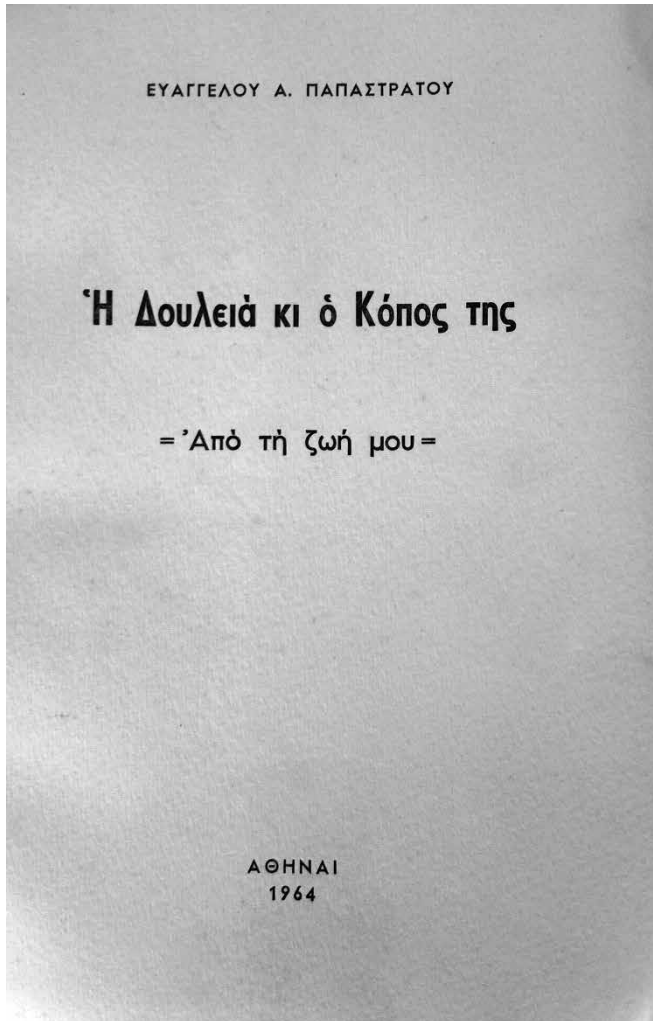
Ο Κίτσοσ του απάντησε αυστηρά και αυταρχικά πως πρέπει να τον διώξει.

«Μια κουβέντα είναι αυτή», του απάντησε, σύμφωνα με το ρεπορτάζ της εποχής.

«Αχ, αυτή η προίκα. Συμφορά είναι για όλους μας».

Αυτές οι τελευταίες κουβέντες χτύπησαν ένα καμπανάκι στον Κίτσο και τον οδήγησαν να συντάξει το γράμμα προς τη βασίλισσα, για την απαλλαγή των οικογενειών από το δυσβάσταχτο βάρος της προίκας.

**Η δουλειά και ο κόπος της
Από τη ζωή μου
Ευάγγελος Α. Παπαστράτος**



Στο μπαούλο του θείου μου Γιώργου Φραγκούλη (Γαλέλου), στο σπίτι του ξαδέλφου μου Ανδρέα, το καλοκαίρι του 2015, βρήκα καρφίτσωμένο –με ανέκδοτα έως τώρα ποιήματα– το άρθρο «Οδηγός για Γέρους», γραμμένο από τον Παύλο Παλαιολόγο, στο

Βήμα, στις 17 Οκτωβρίου του 1964. Πρόκειται για το βιβλίο του κυρίου Ευάγγελου Παπαστράτου *Η δουλειά και ο κόπος της – Από τη ζωή μου*. Ο Γεώργιος Φραγκούλης, στις 4 Νοεμβρίου του 1964, στέλνει το κάτωθεν γράμμα στο *Βήμα*, στον Παύλο Παλαιολόγο:

Κύριε,

Διαβάζοντας την εφημερίδα Βήμα είδα το χρονογράφημά σας «Οδηγός για Γέρους». Επειδή παρατήρησα ότι εκεί μέσα βρίσκεται μια πολύ μεγάλη ζωντάνια και ενώ ήμουν έτοιμος να υποβάλω παραίτηση από Γραμματεús της Κοινότητας όπου υπηρετώ, με αυτό το χρονογράφημα σταμάτησα και θα σε παρακαλέσω πολύ, επειδή δεν γνωρίζω την Διεύθυνση του Ευάγγελου Παπαστράτου, ενδιαφέρομαι δε να αγοράσω τα απομνημονεύματά τούτου γιατί ασφαλώς θα κρύβονται πολλές πραγματικότητες αλήθειες, να μου γνωρίσεις την διεύθυνση τούτου.

Πάντοτε παρακολουθώ τα χρονογραφήματά σας στο Βήμα και στον Ταχυδρόμο, τα οποία ευρίσκονται όλα στο οικογενειακό μου αρχείο, μα τούτο το χρονογράφημα μου άφησε την μεγαλύτερη εντύπωση...

Σε χαιρετώ,

Με εκτίμηση,

Γεώργιος Φραγκούλης

Έλαβα το βιβλίο 20/11/64

Το τι ακολούθησε, είναι μια φιλική αλληλογραφία του Γεωργίου Φραγκούλη (Γαλέλου) με τον κύριο Ευάγγελο Α. Παπαστράτο, μια σειρά ποιημάτων αφιερωμένων στον κύριο Παπαστράτο και η αναβολή της συντάξεώς του. Ήταν η επιθυμία του κυρίου Παπαστράτου τα ποιήματα να μην εκδοθούν.

Γραμματεús της Κοινότητας

Εγκλουβής – Λευκάδος

Γεώργιος Φραγκούλης

21/12/1964

Αφιερώνεται στον Ευάγγελο Παπαστράτο

Μέσα από κόσμους άγνωστους προβαίνει ένα βιβλίο,
και μ' έσπρωξε τόσο πλατιά στου διάβα μου το βίο.
Την ώρα που εδειλίασα μέσα στη βιοπάλη,
και το μυαλό μου χτύπαγε βαριά ανεμοζάλη,
βλέπω τον Παύλο που 'γραφε για τους γερόντους κάτι,
πάλι το ξανακοίταξα με προσοχή στο μάτι.
Για Παπαστράτο μίλαγε και για απομνημονεύματα,
κι είπα να ιδώ τι έγραψε, αληθινά ή ψέματα.
Αμέσως κάνω μια γραφή για τον Παλαιολόγο,
για το βιβλίο του 'γραψα, που 'πε καλό το λόγο.
Κάποια ημέρα ένα πρωί πήρα ταχυδρομείο,
και βλέπω να μου δίνουνε το ποθητό βιβλίο.
Αφού το διάβασα πολύ με προσοχή μεγάλη,
τότε επίστεψα καλά τι είναι βιοπάλη.
Και βρήκα μέσα θαύματα, εβρήκα και μαγεία,
δύναμη μου 'δωσε πολύ και μια ζωντάνια θεία.
Με μάγεψε τόσο δυνατά ετούτο το βιβλίο,
ούτε πως τρέχω στη ζωή στα χρόνια εξήντα δύο.
Σκόρπισε το βιβλίο σου, Κύριε Παπαστράτο,
και τον κοσμάκη ξύπνησε φέρ' τονε άνω κάτω.
Αυτό θα 'ναι στην μνήμη σου βαριά παρακαταθήκη,
και για τα όσα έκανες ο έπαινος σου ανήκει.
Όλα με λεπτομέρεια εκεί τα 'χεις γραμμένα,
κάπου όμως υστερείς, μου φάνηκε εμένα.
Για το χαρμόσυνο γεγονός που ο άνθρωπος καυχάται,
μέσα εις το βιβλίο σου αυτό δεν συναντάται.
Και τώρα εγώ την πένα μου, εδώ θα σταματήσω
και από τον Κύριο Ευάγγελο συγγνώμη θα ζητήσω.

Παπαστράτος – Σάτιρα

Ο Γεώργιος Φραγκούλης έγραψε πολλά ποιήματα και αρκετές σάτιρες. Στην κάτωθι σάτιρα προσπαθεί να κριτικάρει τον κύριο Βαγγέλη Παπαστράτο, αλλά... μόνο καλά λόγια έχει να πει γι' αυτόν και την οικογένειά του.

Παπαστράτος

Έξω ρίχνει χιόνι, στις 19 Φλεβάρη. Ποιος μπορεί να κριτικάρει;
Και πιάνω ένα βιβλίο που έγραφε αλήθεια και όχι παραμύθια.
Και πιάνω τον αντίλογο να ιδώ και να ξεσκάσω, την ώρα να περάσω.

«Ιστορία ενός φτωχού Ελληνόπουλου που πρόκοψε δουλεύον-
τας».

Η μόνιαση μες στα παιδιά κάνει θαύματα πολλά.

Αυτό εδείξανε οι Παπαστράτοι, που βγάλαν τέτοιο μονοπάτι.

Αρχίζουμε από τον Αναστάση, δεν γνωρίζει πού θα φτάσει.

Παντρεύτηκε την Χαρικλεία, άνθος τότε Καβαδία.

Έγιναν τέσσερα παιδιά από τον δικό της άνδρα
έκανε και μια κοπέλα που την λέγαν Αλεξάνδρα

και ο Βαγγέλης πρόβαλε που ήταν παλικάρι
και έκανε την μονάκριβη την κόρη του την Χάρη.

Ήτανε τόσο ταπεινή, δεν είχε ούτε σκέρτσο,
γι' αυτό και τηνε πάντρεψε με τον Θανάση Γκέρτσο.

Αυτά που 'γραψε είναι πολλά για να περάσει η ώρα
για να περάσει ευχάριστα και του χιονιού η μπόρα.

Και τώρα εκουράσαμε τον κύριο Βαγγέλη,
αυτό εμένα ασφαλώς πάρα πολύ με μέλει.

Εδώ θα σταματήσουμε και άλλα δεν θα πούμε
γιατί αργά ή γρήγορα θα παρεξηγηθούμε.

Με εκτίμηση,

Γ. Φραγκούλης

Παπαστράτος – Χορευτικά

Τσάμικο

Στου Παπαστράτου τα σκαλιά εκεί είναι όλη η εργατιά.
Τον Βαγγέλη περιμένουν, ούτε μιλούν ούτε ανασαίνουν.
Δώσ' μας, Βαγγέλη μου, δουλειά, θα μας πεθάνουν τα παιδιά.
Κι ο Παπαστράτος σαν προβαίνει, όλος ο κόσμος ανασαίνει.
Ο που 'χει την καλή καρδιά και δίνει θάρρος στα παιδιά,
όλοι θα πιάσετε δουλειά και θα χορτάσετε λεπτά.

Συρτό

Το μάθατε τι γίνηκε μες στην Ακαρνανία;
Ο Παπαστράτος έκανε καπνοβιομηχανία.
Πα να χορτάσουνε ψωμί όλοι οι εργάτες οι φτωχοί.
Ο Παμεινώντας με τον Γιάννη με τον Θάνο τον Καψάλη,
και ο Τάσος Παπαστράτος, που 'ναι πάντοτε κεφάτος.
Όλοι τους μαζί αντάμα καταφέρανε το θάμα.
Εκεί δουλεύουνε εργάτες που πεινούσανε στις στρατές.

Λαϊκό

Στου Παπαστράτου ταις δουλειές δεν έχει απεργία,
γιατί πληρώνονται καλά και ο κόπος έχει αξία.
Εκεί δεν είναι βάσανα, τον κόσμο τον προσέχουν,
και με τιμή θαυμάσια τα μεροδούλια τρέχουν.
Να ζήσει ο Βαγγέλης μας που αγαπά με πόνο,
την τόση τη φτωχολογιά. Γι' αυτό τον καμαρώνω.

Κλέφτικο

Κλαίει, θρηνεί το Αγρίνιο,
για του Σωτήρη το χαμό.
Για τη Χαρίκλεια κλαίει,
μα και ο Νώντας πέθανε
πριν ακόμα να γηράσει.
Κλαίνε χαράδρες και βουνά,
κλαίνε τον Παπαστράτο

τον Γιάννη τον πιο νιότερο
που 'χε καλό το μπόγι.
Μένει ο Βαγγέλης μοναχός
και πιάνει μοιρολόγι.

Το Βιβλίο

Αποσπάσματα από τον επίλογο του Ευάγγελου Α. Παπαστράτου

Στα 82 του χρόνια ο Κύριος Παπαστράτος λέει:

Τα παιδιά που ξεκινούν για τη ζωή, πρέπει να πιστεύουν σε κάτι – να έχουν κάποιο ιδανικό, πέρα από τον πόθο της οικονομικής επιτυχίας...

Είναι ψέμα και μεγάλο λάθος να δίνεται στους νέους η εντύπωση πως είναι αδύνατο να προκόψουν αν δε χρησιμοποιήσουν όλα τα μέσα, κι εκείνα που δεν είναι αδιάβλητα. Η τιμιότητα είναι το καλύτερο μέσο για ένα νέο που θέλει να επιτύχει στη ζωή του, αν είναι πραγματικά αποφασισμένος να δώσει όλες του τις δυνάμεις στον σκοπό που θα τάξει στον εαυτό του, χωρίς βέβαια τη μονομέρεια που μαραΐνει τα νιάτα και την ανθρωπιά του, αλλά και χωρίς να σπαταλάει τις δυνάμεις του σε πολλά και σε τίποτα και να χάνει το κουράγιο του σε κάθε φύσημα αντίξοου ανέμου...

Αποσπάσματα από το «Οδηγός για Γέρονς», γραμμένο στο Βήμα, στις 17 Οκτωβρίου του 1964

Κύριοι γέροι, δεν είστε γέροι παρά όταν εσείς αποφασίσετε να γεράσετε. Τα γερατεία αρχίζουν όταν πεις στον εαυτό σου ότι γερασες. Όταν δηλαδή παραιτηθείς από την ανησυχία και την προσπάθεια. Εθελουσία όμως έξοδος από την προσπάθεια, είναι έξοδος από την ζωή. Θα σπάσετε, θα μαραζώσετε, θα βυθισθείτε στην αθυμία.

Όταν αρχίζουν να περνούν τα χρόνια και να λιγοστεύουν οι δυνάμεις μας, είναι καλό να ξέρουμε πως σε μεγάλο βαθμό, η

αντοχή του ανθρώπου εξαρτάται από τη θέλησή του. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος για την υγεία των προχωρημένων στα χρόνια είναι το σταμάτημα, η αδράνεια. Το τέλος φθάνει πολύ γρηγορότερα για όποιον παίρνει τη στάση του ανθρώπου που δεν έχει πια να κάνει στη ζωή του, τίποτ' άλλο παρά να περιμένει το τέλος της.

Η ιδέα ότι όταν πάψετε να εργάζεστε τότε θα μπορέσετε να χαρείτε επιτέλους την ζωή σας, είναι απατηλή. Ο άνθρωπος είναι από τις μηχανές που πρέπει να βρίσκονται σε λειτουργία για να βαστάξουν. Όταν σταματήσουν, δεν ξεκουράζονται, δεν οικονομούν δυνάμεις, σκουριάζουν και καταστρέφονται...

Με την παράδοση τις σκυτάλης από χέρι σε χέρι θα προχωρήσει το έθνος μας πιο γρήγορα, για να συντομέψει την πορεία που χρειάζεται ακόμη να κάνει, ώστε να βρεθούν και πάλι οι Έλληνες στην πρώτη γραμμή του καλλιεργημένου ηθικά και πνευματικά κόσμου.

Αποσπάσματα από τη Βιβλιοκριτική 19/06/2014, από cghera

Ο Παπαστράτος γεννήθηκε το 1884 στο Αγρίνιο και έμεινε ορφανός από πατέρα σε μικρή ηλικία. Το βιβλίο πραγματεύεται ουσιαστικά όλη του τη ζωή, αλλά κυρίως τις εμπειρίες του από τότε που άρχισε να εργάζεται, στην αρχή ως παραπαίδι σε ένα μαγαζί του Αγρινίου (σε ηλικία 12 ετών) και στη συνέχεια ως κανονικός υπάλληλος.

Ο Παπαστράτος άρχισε από το μηδέν με ένα δάνειο 6.000 δραχμών (τότε) που ξεπλήρωσε στο ακέραιο. Μαζί με τα αδέρφια του, που σιγά σιγά συσπείρωσε και έγιναν όλοι συνεργάτες στην εταιρεία του, κατάφερε να δημιουργήσει μία από τις πιο πετυχημένες βιομηχανίες στην Ελλάδα με σημαντικές εξαγωγές.

Είναι λοιπόν ένα τρανό παράδειγμα πως η επιτυχία δεν είναι απαραίτητα γόνος της κομπίνας και της αρπαχτής, αλλά και ούτε απαιτεί να είναι κάποιος πλούσιος εξαρχής. Ακόμα περισσότερο δε ότι ο στόχος δεν είναι μόνο το χρήμα. Ο ίδιος στον επίλογο του βιβλίου σημειώνει: «Τα παιδιά που ξεκινούν για τη ζωή, πρέπει να πιστεύουν σε κάτι, να έχουν κάποιο ιδανικό, πέρα από τον πόθο

**ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ
ΤΗΣ ΖΩΗΣ**

**‘Οδηγός
για γέρους**

‘Οδηγός που απευθυνόταν σε νέους ήταν ο χθεσινός. Περιμένουν όμως και οι άλλοι τον οδηγό τους. Τους τον δίνει από τις σελίδες των απομνημονευμάτων του ο Εόγγελος Παπαστράτος. Δεν λείπει η αμοιβότητα από τον προσώπιτι που κρατά με άνεση το βάρος των αγδόντα δυο ετών του και από τη θέση αυτή τους λέει :

Κύριοι γέροι, δεν είστε γέροι παρά όταν έχετε αποφασίσει να γεράσετε. Τά γερασιά αρχίζουν όταν πής στάν εαυτού σου ότι γεράσας. Όταν δηλαδή παραι-

τηθής από την άνησυχία και την προσπάθεια. Έθελουσία όμως έξοδος από την προσπάθεια, είναι έξοδος από τη ζωή. Θά σπάσετε, θά μαραζώσετε, θά θυσιάζητε στην άθυμία.

Πρέπει να είναι κανείς πολύ σοφός από τη φύση του, για να συμβιβασθῆ με την αδράνεια, χωρίς να νιώση τον αντίκτυπο στην ψυχή του. Δεν αποτελούνται όμως από φιλόσοφους οι κοινωνίες των ανθρώπων. Για τους άλλους, γεροντοκτόνο είναι η δραστηριότητα.

“Όταν αρχίζουν να περνούν τά χρόνια και να λιγοστεύουν οι δυνάμεις μας, είναι καλό να ξέρουμε πώς σε μεγάλο βαθμό, η άντοχή του ανθρώπου εξαρτάται από τη θέλησή του. Είναι συνθήες πολύ μεγαλύτερη και διαρκέστερη από όσο νομίζουμε. ‘Ο μεγαλύτερος κίνδυνος για την υγεία των προχωρημένων στα χρόνια είναι τό σταμάτημα, η αδράνεια. Τό τέλος φθάνει πολύ γρηγορότερα για

όποιον παίρνει τη στάση του ανθρώπου που δεν έχει πιά να κάνει στη ζωή του, τίποτ’ άλλο, παρά να περιμένη τό τέλος της”.

Λάθος και τό άλλο : να νομίζουμε ότι η απόθεση του φορτίου της εργασίας είναι λύτρωση. Πολλοί που λένε: να πάω να εργάζωμαι για να καρῶ τις ημέρες που μου μένουν και να ζωω κι’ εγώ σάν άνθρωπος. ‘Ιδιανικό ή σύνταξη, οι οποιοδήποτε πόροι που εξασφαλίζουν τη μακαριότητα του μηδέν ποείν. Μεγάλη η πλάνη. Εισιτήριο για τό θαύλειο της ανίας και της άπαισιδοξής διασέσεως. “Η ιδέα πώς όταν πάψη να εργάζεται, τότε θά μπορούση να καρῆ επί τέλους τη ζωή του είναι άπατηλή. ‘Ο άνθρωπος είναι άπό τις μηχανές που πρέπει να βρίσκονται σε λειτουργία για να βαστάζουν. Όταν σταματήσουν, δεν ζεκουράζονται, δεν εικονομούν δυνάμεις, σκουριάζουν και καταστρέφονται”.

Τίποτα έχει άν ξεκινώντας προς μία κατεύθυνση σε ηλικία προχωρημένη, ζερείς ότι δεν θά σε πάρη η ώρα για να φθάσης στό τέλος του δρόμου σου ; ‘Υπάρχουν οι άλλοι που θά τόν συνεχίσουν. ‘Ετσι δημιουργούνται οι πολιτισμοί. ‘Ο ένας συνεχίζει όσο ο άλλος άφησε ήμτελη.

Με την παράδοση της σκυτάλης από χέρι σε χέρι “θά προχωρήση τό έθνος μας πιά γρηγορα, για να συντομώση την πορεία που χρειάζεται άκόμη να κάνει, ώστε να θρεθουν και πάλι οι “Έλληνες στην πρώτη γραμμή του καλλιεργημένου ήθικά και πνευματικά κόσμου”.

Λιγοστοί πάντα, έμπρός σε χώρες πολυεκατομμυριοχες σε πληθυσμό. Περιορισμένες οι δυνατότητες. “‘Όμως θά εξαρτηθῆ από τη δουλειά μας πρώτα, από τη βοήθεια της τύχης σε δεύτερο βαθμό τό να γίνουμε δλοι οι “Έλληνες ανθρωπινότεροι, πλουσιότεροι και ύλικά και πνευμα-

τικά”.

“Έχει κι’ άλλες ύποθήκες, σε σελίδες του ο κ. Παπαστράτος. Κοινής λήψεως αυτές. ‘Απευθυνόμενος σε γέρους και σε νέους, θά μιλήση για πίστη και ιδανικά. ‘Απαραίτητη για να θερμώνουν τόν άνθρωπο και να κρατά κατά την πορεία του σε ύψηλό τόνο την ψυχή του.

Κάτι άκόμα’ μία δύσκολη τέχνη. Για την τέχνη της τόλμης, λέγαμε χτές. Μικρότερη τάχα είναι η τέχνη της προσφοδής; ‘Από τις πιά δύσκολες. Δεν είναι άρκετό να μάθης να συγκροτήσεις τους καρπούς της προσπάθειας και της τύχης σου. “Πιά δύσκολο, άλλά εξ’ Ισου σημαντικό με τό να μαζεύη κανείς, είναι τό να ζερη και να δινη όταν και όσο μπορεί”.

Τέχνη και άρετή κοινωνική που δεν την άγνόσαν οι Παπαστράτοι κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους.

Π. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Bzmf
17-10-04

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ
ΜΥΡΣΙΝΗΣ 4
ΚΗΦΙΣΙΑ

20-12-64

Τῆ 15ῃ Δεκεμβρίου 1964

Φίλε κύριε Φραγκούλη,

Ἔλαβα τὸ γράμμα σας καὶ εὐχαριστῶ γιὰ τὶς κολακευτικὲς σας κρίσεις γιὰ τὸ βιβλίο μου.

Ἡ παρατήρησίς σας ὅτι δέν ἀναγράφει τιμὴν πωλήσεως εἶναι ὀρθή καὶ εἰς προσεχῆ ἔκδοσιν τὸ πρᾶγμα θά διορθωθῆ.

Ἡ τιμὴ πωλήσεως εἶναι δραχμαὶ 50.

Σᾶς παρακαλῶ νά μὴ μοῦ στείλετε χρήματα ἀλλὰ νά κρατήσετε τὸ βιβλίο ὡς μικρὸν ἐνθύμιον. Δι' ἐμέ εἶναι μεγάλη ἱκανοποίησις ὅτι ἐπροξένησε εὐχαρίστησιν εἰς ἓνα οἰκογενειαρχὴν βιοπαλαιστή ὅπως ἐσεῖς.

Ταχυδρομικῶς σᾶς ἀποστέλλω καὶ 3 βιβλία διὰ νά τὰ διαθέσετε εἰς τὸ Σχολεῖον καὶ ὅπου ἄλλοῦ κρίνετε σκόπιμον.

Με πολλὴν ἐκτίμηση,

Εὐάγγελος Παπαστράτος

Κύριον
Γεώργιον Α. Φραγκούλην
Ἐγκλωβήν-Λευκάδος



ΚΥΡΙΟΝ
 ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΝ
 ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ
 ΕΓΚΛΟΥΒΗΣ (ΛΕΥΚΑΔΟΣ)

ΠΑΠΑΣΤΑΤΟΣ
 ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΙΓΑΡΕΤΤΩΝ
 ΚΥΡ. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ - ΓΡΑΒΙΑΣ ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Ευχαριστώ θερμώς δι' εὐχάς σας ἀντι-
 χόλητος Εὐτυχῶς τῷ Νέῳ ἔτει.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΣΤΑΤΟΣ

Ἐξοίωσ' τὰ ἐράβαντα ἐν τῷ μεταξὺ ἐπὶ
 ἀδελφοτήτῃ μου τῆς 15ης ὑπὸ καὶ τὰ
 3 βιβλία.

ΜΥΡΕΙΝΗΣ 4

ΚΗΦΙΣΙΑ

— Γ. Ζάβαλη. Οί κρατήσεις, που γίνονται είναι νόμιμες.

του για να κερδίσει την γωνιά της λέσχης του, προστατευτική σκιά, κατά πείρας, έρ-

Βηθη 16/12/64

ΤΑ 80 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ κ. Ε. ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ



Η συμπλήρωση των 80 χρόνων του κ. Εύαγγ. Παπαστράτου, που υπήρξε ο κυριώτερος θεμελιωτής και δημιουργός της μεγάλης ομώνυμης καπνοβιομηχανίας, γιορτάσθηκε χθές με πρωτοβουλία του εργατοπαλληλικού προσωπικού της βιομηχανίας. Κατά την τελετή έχαιρέτισαν τόν τιμώνενο ο κ. Γ. Ξυδιάς εκ μέρους των εργατοπαλλήλων και οι κ. κ. Γ. Παπαγεωργίου και Κ. Μιχαλακίας εκ μέρους των παλαιών στελεχών. Ανωτέρω, στιγμιότυπο από την τελετή, την στιγμή που ο κ. Ε. Παπαστράτος εύχαριστεί τούς συγκεντρωθέντες. Δεξιά διακρίνεται ο άνεπιός του κ. Θάνας Καψάλης

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΟΡΤΑΙ



ΚΥΡΙΟΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΝ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ
Ε Γ Κ Λ Ο Υ Β Η Σ (ΛΕΥΚΑΔΟΣ)

ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΙΓΑΡΕΤΤΩΝ
ΚΥΡ. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΗ - ΓΡΑΒΙΑΣ ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Γράμματα

Μέσα στο διάβα της ζωής φυτρώσαν κάποιες αδυναμίες που σκορπάν τον πόνο πλατιά. Ξενιτιά, έρωτας, ερημιά, θάλασσα, αρρώστια, πίκρα, Μάνα. Γι' αυτό γράψαμε λίγες λέξεις για να ταις αφιερώσομε στα παιδιά μας που 'ναι στην ξενιτιά. Αυστραλία 27, Γερμανία 20, Καράβια 11, Ην. Πολιτεία 12, Καναδάς 7, Αργεντινή 11, Βραζιλία 2, Ρωσία 1, Ελβετία 1, εσωτερικόν μεταπολεμικώς 255.

Η ξενιτιά σήμερα παρά ποτέ έγινε αισθητή γιατί είναι γενική και στο χωριό μένουν μόνο οι γερόντοι.

1971



Πολλά από τα ποιήματα του Γιώργου Ανδρέα Φραγκούλη (Γαλέλου) αναφέρονται στην ξενιτιά, στους ξενιτεμένους. Ο Μπάρμπα Γιώργος γεννήθηκε, μεγάλωσε και πέθανε στην Εγκλουβή. Δεν ξενιτεύτηκε ποτέ αλλά αισθάνθηκε τη μοναξιά του ξενιτεμένου πολύ σύντομα. Ο Ανδρέας, ο πατέρας του πέθανε στις 14 Σεπτεμβρίου 1923 όταν ο Γιώργος ήταν 21 ετών. Ο Επαμεινώνδας ο αδελφός του έφυγε για την Αργεντινή το 1925. Η Λάμπρω η αδελφή του νυμφεύθηκε τον Αποστόλη Φραγκούλη (Κοκογιάννη), αλλά απεβίωσε μετά από 2 χρόνια από λεχυσύνη τις 6 Ιανουαρίου 1926, ημέρα των Φωτών. Ο Πέτρος ο αδελφός του έφυγε για την Αργεντινή το 1927 και ο Κώστας ο μικρότερος αδελφός του έφυγε για την Αργεντινή στις 5/9/1938. Έτσι, ο Μπάρμπα Γιώργης έμεινε μόνος, ξενιτεμένος στο χωριό.

Στο μπαούλο βρήκα ένα γράμμα ποίημα που έγραψε στον αδελφό του Μπίνη (Επαμεινώνδα) για τις γιορτές το 1967.

Αγαπητέ μου Μπίνη,

Χθες έλαβα την κάρτα σου αγαπητέ μου Μπίνη.
Πολύ εσυγκινήθηκα, νόμιζα θα μου κρίνει.
Και τα παλιά μας εθυμήθηκα τα τόσα περασμένα,
και είπα να πώς φθάνουνε τα έρημα τα ξένα.
Μισός αιώνας πέρασε που 'μαστε χωρισμένοι,
και σταις χαραίς, ταις λύπαις μας είμαστε σαν ξένοι.
Αχ και να 'ρχόταν μια στιγμή, πάλι ν' ανταμωθούμε,
τα βάσανα, τις πίκρες μας πάλι να ξαναπούμε.
Γιατί τώρα εγεράσαμε, γλήγορα θα πεθάνουμε.
Σ' αυτόν τον ψεύτη τον ντουριά τίποτα δεν θα κάνουμε.
Τα λίγα μόνο χρήματα είναι που δυσκολεύουν,
κάνουν να ζούμε χωριστά και πάντα μας παιδεύουν.
Τι κι αν αλλάζουμε χαρτιά, έστω φωτογραφία,
όλα αυτά μου φαίνεται, δεν έχουνε αξία.
Όλα τα εβαρέθηκα, μόνο παιδιά κι αγκόνια,
ήθελα να σμίξουμε στα τελευταία χρόνια.

Και τώρα για χαιρέτησε τη σινιόρα Ζαχαρένια,
τώρα που εγεράσαμε κι άσπρισαν μαλλιά και γένια.
Χαιρέτησε και τα παιδιά που θα είναι στην Αργεντίνα,
να ζήσουνε όλοι μια χαρά, χαριτωμένα, φίνα.
Θυμάμαι όταν ήσουνα εδώ, είχαμε λίγες γρίνες
γιατί αφήκατε μια βραδιά τα γαϊδούρια στις Κοντορίνες.
Και το μάσατε απ' το χωριό και φύγατε και οι δύο,
να πάτε να τα φέρετε, ας ήταν και λίγο κρύο.
Και με τον Κακαρέλη στη στεριά λέγατε τ' ανάργια,
όλα αυτά περάσανε και τώρα τι χαμπάρια;
Ψεύτικη είναι η ζωή, όλο καημούς και πόνους,
τι εκαταλάβαμε που ζήσαμε τόσους χρόνους;

29/12/1967

Σας χαιρετώ,
Γιώργης

Αγαπητή μου Σία,

Έλαβα το γράμμα σου, αγαπητή μου Σία.
Σου εύχομαι Χρόνια Πολλά, χαρά και ευτυχία.
Το τρανζίστορ σου εξήτησα, που θα μάζευα ταις ελιαίς,
συ μου είπες πως σε ευρήκανε μεγάλες δυσκολιές.
Λησμόνησες πως ζήσαμε απάνω στο Χαϊδάρι,
τίποτα δεν θυμήθηκες, που ο διάλος να σε πάρει.
Τόση ήταν η φιλία μας σαν την περιποκλάδα,
και γλήγορα με ξέχασες, γιατί είμαι στην Λευκάδα.
Ζήσε εσύ στα πλούτη σου μέσα στα μεγαλεία,
και μένα άσε με να ζω με την μελαγχολία.
Σου εύχομαι να 'σαι καλά, να ράβεις, να μπαλώνεις,
να βγάζεις χρήματα πολλά, ποτέ να μην τα σώνεις.
Κι εγώ θα ζήσω στο χωριό, μαζεύοντας ταις ελιαίς μου,
θα κάθομαι στο σπίτι μου, να κάνω ταις δουλιαις μου. Α
ντί για το τρανζίστορ σου θα 'χω το ραδιό μου,
και θα το ακούω μια χαρά όταν είμαι στο χωριό μου.
Τώρα όμως ως εδώ λίγο και τελειώνω,
να είσαι πάντοτε καλά μες στον Καινούργιο Χρόνο.

Θεόδωρον Καραβίτην

Γεώργιος Ανδρ. Φραγκούλης
Γραμματεὺς Κοινότητος
Εγκλουβής, Λευκάδος
Εν Εγκλουβή, τη 8-6-1959

Προς

Τον Κ. Θεόδωρον Καραβίτην, Ζήνωνος 3, Αθήναι

Κύριε, διὰ ταχυδρομικῆς επιταγῆς σας αποστέλνω τὴν συνδρομὴ μου διὰ Τὸ Κοινοτικὸ ὑπαλληλικὸν Βῆμα τοῦ ἔτους 1959. Εἰς δραχμάς 50 ἐπίσης αποστέλλω τὴν παρακάτω σάτιρα τὴν ὁποῖαν νομίζω ὅτι δὲν θα ἔχετε ἀντίρρηση νὰ δημοσιευθεῖ σε κάποια γωνιά τῆς εφημερίδος μας, καὶ τούτο γιὰ λίγη ἀμοιβή γιὰ τὴν ὑπηρεσία που ἐξετέλεσα στὴν Κοινοτικὴ ὑπηρεσία μιαν εικοσιπενταετίαν καὶ λόγῳ τοῦ ἐπικαίρου τοῦ περιεχομένου τῆς.

Με ἐκτίμησιν,
Γ. Φραγκούλης

Εἶδα, φίλε Καραβίτη, στὸ κοινοτικὸ σου Βῆμα,
τι ωραία που τα γράφεις, μα θαρρῶ πως εἶναι κρίμα.
Καὶ στὸ κύριό σου ἄρθρο, τοῦ μηνός του θεριστή,
ποιος μπορεῖ νὰ το διαβάσει καὶ νὰ μὴ συγκλονιστεῖ;
Τὴν ἀλήθεια τὴν φωνάζεις, καθαρὰ τὴν κοπανάς,
κάθε ἀρμόδιος σου λέγει, πάψε πια νὰ τσαμπουνάς.
Ἡ ἀλήθεια εἶναι μία μοναχὰ πραγματικὴ,
πως ἐμάθαν νὰ δουλεύουν τσάμπα οἱ κοινοτικοί.
Μὴ μιλάς γιὰ Ναζωραῖο, γιὰ δουλειὰ καὶ εσθιέτω.
Νηστικοί θα τὴν περάσουν, οἱ Κοινοτικοί καὶ φέτω.
Εἴκοσι πέντε χρόνια ἔχω, κάνω τὸν Γραμματικὸ,
ἔχω πλέον συνηθίσει, εἰς τῆς πείνας τὸ κακό.
Μου ἀρέσει νὰ διαβάζω τέτοια ἄρθρα σαν κι αὐτίνο,
λίγες μέρες ὅπου σκέπτομαι Γραμματικὸς νὰ μείνω.

Θεόδωρον Κωνσταντά

Εν Εγκλουβή, 4/4/1966
Κ. Θεόδωρον Κ. Κωνσταντά
111 Αθήνας

Κύριε Κωνσταντά,

Κατά πρώτον, σας εύχομαι Καλό Πάσχα. Διά Ταχυδρομικής επιταγής σας αποστέλνω δραχμές εκατόν (100) διά συνδρομήν της Εφημερίδος σας 1965 διαθέσατε δραχμαί 5 διά την αποστολήν του Φ.Ε.Κ.56/66 το οποίον με ενδιαφέρει. Σας γράφω και τους παρακάτω στίχους και εάν το νομίζετε φρόνιμον, τας δημοσιεύετε.

Ο Συνταξιούχος

Είναι μεγάλος ο μπελάς για σε Κ. Κωνσταντά,
μ' αυτό που πολεμάς να κάνεις, θα εύρεις σαμαντά.
Πολύ ενδιαφέρεσαι για τον συνταξιούχο,
αυτόνε τον πετάζανε σαν το παλιό το ρούχο.
Σε μια γωνιά το ρίχνουνε μέσα στην αποθήκη,
δεν τον θυμάται πια κανείς κι είναι μεγάλη φρίκη.
Κι αυτοί που κουμαντάρουνε, θα γίνουν συνταξιούχοι,
και θα γυρίζουν σαν και μας μ' ένα παλιό τσαρούχι.
Δούλευε όσο μπορείς, κοπάνα τα με τον τύπο,
αλλά εμείς θα τρώμε λάχανα πάντοτε απ' τον κήπο.
Αυτοί που μπαίνουν στη Βουλή δεν παίρνουνε χαμπάρι.
Κι εμάς τους παλιοσυνταξιούχους ο διάλος ας μας πάρει.
Και λένε με τα γέλια τους, τι θέλουν οι γερόντοι,
και τι μπορούν να κάνουνε αφού έχουν ένα δόντι.

Γεώργιος Ανδρ. Φραγκούλης

Γιώργο Οικονομίδη

Αγαπητέ Γιώργο Οικονομίδη,

Με τα χαρούμενα ταλέντα,

σήμερα αποφάσισα ν' ανοίξουμε κουβέντα.

Αφού με τον φίλο σου τον κύριο Μίμη Πλέσσα,

θέλετε και στο χωριό να ιδούμε λίγη ανάσα,

με τα πολλά τα γέλια της αυτή η ντόρου Ρένα,

ανάγκασε και μένα να γράψω με την πένα.

Μου φαίνεται, αγαπητέ, πως κάνετε λίγα λάθη,

και πρέπει οπωσδήποτε ο κόσμος να τα μάθει.

Στα θηλυκά εδώσατε πολύ μεγάλη αξία,

αυτό νομίζω βέβαια πως είναι ανοησία.

Τόσο που τα παινέσατε στα λαϊκά τραγούδια,

αυτίνες ενομίσανε πως είναι αγγελούδια.

Εκατό τραγούδια φκιάνετε και αν αφαιρέσεις δέκα,

τ' άλλα τ' αφιερώνετε σ' αυτήνη τη γυναίκα.

Δεν γνωρίζω πού θα φθάσετε και με τη φούστα μίνι,

τίποτε στην θέση του δεν πρόκειται να μείνει.

Η Εύα στον παράδεισο με τον Αδάμ παρέα,

όλοι μας γνωρίζουμε πως τα 'φκιασε ωραία.

Και ο Σωκράτης φαίνεται απ' τα παλιά τα χρόνια,

μες στη γυναίκα έδωσε μεγάλη καταφρόνια:

«Φρόνιμος άνδρας είναι εκείνος που ποτέ δεν έδωσε την παραμικρή εμπιστοσύνη στα λόγια των γυναικών».

Και ο Βολταίρος έγραψε κάποτε στα χαρτιά του

πως η γυναίκα είναι άπιστη, τη 'καψε την καρδιά του.

«Δεν έγινε αδικώς περήφανη στην Ιστορία η Ιθάκη,

αφού υπήρξε εκεί μια γυναίκα πιστή».

Και ο Σαμφόρ ηθέλησε κι αυτός να δώσει γνώμη

και απ' ταις γυναίκες ζήτησε αμέσως τη συγγνώμη.

«Ο Θεός αφού έπλασε τη γυναίκα από φόβο μη διαπράξει και δεύτερο λάθος, σταμάτησε».

Αυτά τα λίγα, Γιώργο μου, θε να σου γράψω τώρα

κι αυτές να μη νομίσουνε πως πήρα μεγάλη φόρα.
Και αν θέλεις, βάλε τα στην εκπομπή σου μέσα,
μα και την Ρένα ρώτησε και αυτόν τον Μίμη Πλέσσα.
Αν πάλι θα έπρεπε ο Κόσμος να μην τα μάθει,
κάνε τον κόπο ρίξε τα στων αχρήστων το καλάθι.
Τίποτε περισσότερο τούτη την εβδομάδα,
αυτά μονάχα γράψαμε και μεις απ' την Λευκάδα.
Σας εύχομαι Χρόνια Πολλά για τον Καινούργιο Χρόνο
και σταματάει η πένα μου εδώ και τελειώνω.

*Γεώργιος Ανδρέου Φραγκούλης
τέως Γραμματέυς Κοινότητος
Εγκλουβής Λευκάδος
Συνταξιούχος
29/12/1967*

Μερικά Οικογενειακά Σημειώματα

Ο ξάδελφός μου Ανδρέας Φραγούλης (Γαλέλος) βρήκε ένα σχολικό τετράδιο θαμμένο σ' ένα παραμελημένο μπαούλο του πατέρα του, ξεχασμένο στο υπόγειο του σπιτιού. Στις πρώτες λίγες σελίδες ο μπάρμπα Γιώργος γράφει «Μερικά Οικογενειακά Σημειώματα – Κατά Παράδοσιν». Προσπάθησα να διατηρήσω την ορθογραφία και στίξιν του αρχικού κειμένου, γραμμένου από τον Γιώργο Ανδρέα Φραγκούλη (Γαλέλο).

Κατά Παράδοσιν.

Ο Ιωάννης εγέννησεν τον Ιωάννην ο οποίος έλαβεν σύζυγον την Μαριώ. Είχαν δε αδελφόν ονόματι Φίλιππον ο οποίος ενημφεύθει στο Καλαμίτσι σώγαμπρος και εγέννησεν τον Κόκολο εξού και οι συγγενείς Φραγκουλαίοι. Ο Ιωάννης και η Μαριώ εγέννησαν τον Αναστάσιον τον Σκορπίον ο Σκόρπιος εκριμνίσθη από μια ελιά του Βασίλη Βανδώρου που ετίναζεν και απέθανεν. Ο Αναστάσιος έλαβεν γυναίκαν την Αναστασάν αδελφήν του Ιωάννη Κόγκα. Είχαν δε και αδελφήν ονόματι Γιαννού λαν που έλαβεν σύζυγον ο Πάνος Κουτσοπάνος. Ο Αναστάσιος εγέννησεν τόν Σπύρον, Θωμάν, Ανδρέαν Ζαχαρενίαν. Η Ζαχαρένια επαντρεύτικε Πηγαδισάνο. Ο Σπύρος εγέννη σε τον Γεράσιμον, Ηλίαν, Ασπασίαν, ο Θωμάς εγέννησεν Χρήστον, Ακακίαν, Τασούλαν, Επαμεινώνδαν, Βαγγελούλα, Θεοδώρα, Ιωάννην, Δήμον Σπύρον. Ο Ανδρέας ελαβεν σύζυγον την Χριστίνα από Νικολή εγέννησεν Λαμπρων, Γεώργιον, Επαμειωνταν, Πέτρον, Κωνσταντινον. Από πάντοτε η οικογένεια αυτή ήταν φτωχή. Ο Αναστάσιος πάντοτε πήγαινε στην Στεριά. Εδώ τα Κουντούρια τα φτιάνανε τρία και τα φόρτωναν στα ζώα. Ο Αναστάσιος ήρχισεν να φορτώνει από 6 δεμάτια ορτά όπως έμαθε στην στεριά. Αργότερα άρχισε από μια γίδα και έφτασε τα 150 πρό βата και εκ του Γάλακτος ονομάσθη Γαλέλος. Κάποτε εζήτησεν αυγά να τηγανίση η γυναίκα του Αναστασά και επειδή ήφερε μόνον δυο αυγά δεν ήφερε και δικό

της ο Αναστάσιος επήγε στη φωλιά και τα έσπασε όλα και κάτι είπεν η Αναστασιά και πέταξεν την κανάταν και την χτύπησε στο κεφάλι μετά από ένα χρόνο απέθανεν. Ο Αναστάσιος απέθανεν το 1915 πρίν απο τον απο κλεισμό. Ο Ανδρέας και αυτός εργάσθη βαριά όταν επούλησεν την σταφίδα αγόρασε εδώ κτήματα διάφορα απεβίωσε όμως παθών από αποπλησία το 1923 τας 14 Σεπτεμβρίου την ημέρα του Σταυρού. Έκτοτε έμεινε η οικογένεια και η Λάμπρω ενυμφεύθει τον Αποστόλη Κοκογιάννη μετά δύο έτη απεβίωσεν από λεχοσύνη τας 6 Ιανουαρίου την ημέρα των Φωτώναι 1926. Κατά παράδοσιν υπήρχε ένας παλιότερος ονόματι πεντεκότης είχε τα λακομάτια στά μνηματια εξού καί του πεντεκότι λακοματια. Το κτήμα που είναι ό λόγκκος άνωθεν της Παναγίας τα έδωσεν αυτός.

Άνωθεν της εκκλησίας υπήρχεν πλάκα με τα ονόματα αυτού και ενός Κουβέλη ως τών πρώτων ίσως ιδρυτών αυτή κατεστράφη από κάποιον Σταυρίδη Φραγκούλη. Ο Πέτρος, Επαμεινώντας και Κώστας ανεχώρησαν δια την Νότιον, ο Επαμεινώντας το 1925 ο Πέτρος το 1927 ο Κώστας το 1939. Εις τα αρχεία της οικογενείας εβρέθησαν ένα συμβόλαιο απο το 1719 ως προικοσυμφωνον κάποιας Διαμάντω που επήγεν στην οικογένεια Παλέρτα έπαιρνε ένα κτήμα στη θέση Πλατανιά.

Η Αμαλία έφυγε για Αυστραλία τας 7-2-1969 από το χωριό.

Η Αμαλία εστεφανώθηκε 21-9-1962

Η Βασιλώ εστεφανώθηκε τας 15/10/1965

Η Λέτα εστεφανώθηκε τας 29/10/1965

Αριστέα έφυγε τας 14-7-1939 δια Αργεντινή

Ο Κώστας έφυγε τας 5/9/1938 δια Αργεντινή

Λάμπρω έφυγε από εδώ 17-5-1970 και εστεφανώθηκε 6-1-1973 ώρα Ελλάδος

1 μ.μ. ώρα Αυστραλίας 9 μ.μ.

Ο Ανδρέας εγεννήθη 1864 απεβίωσε 14-9-1923

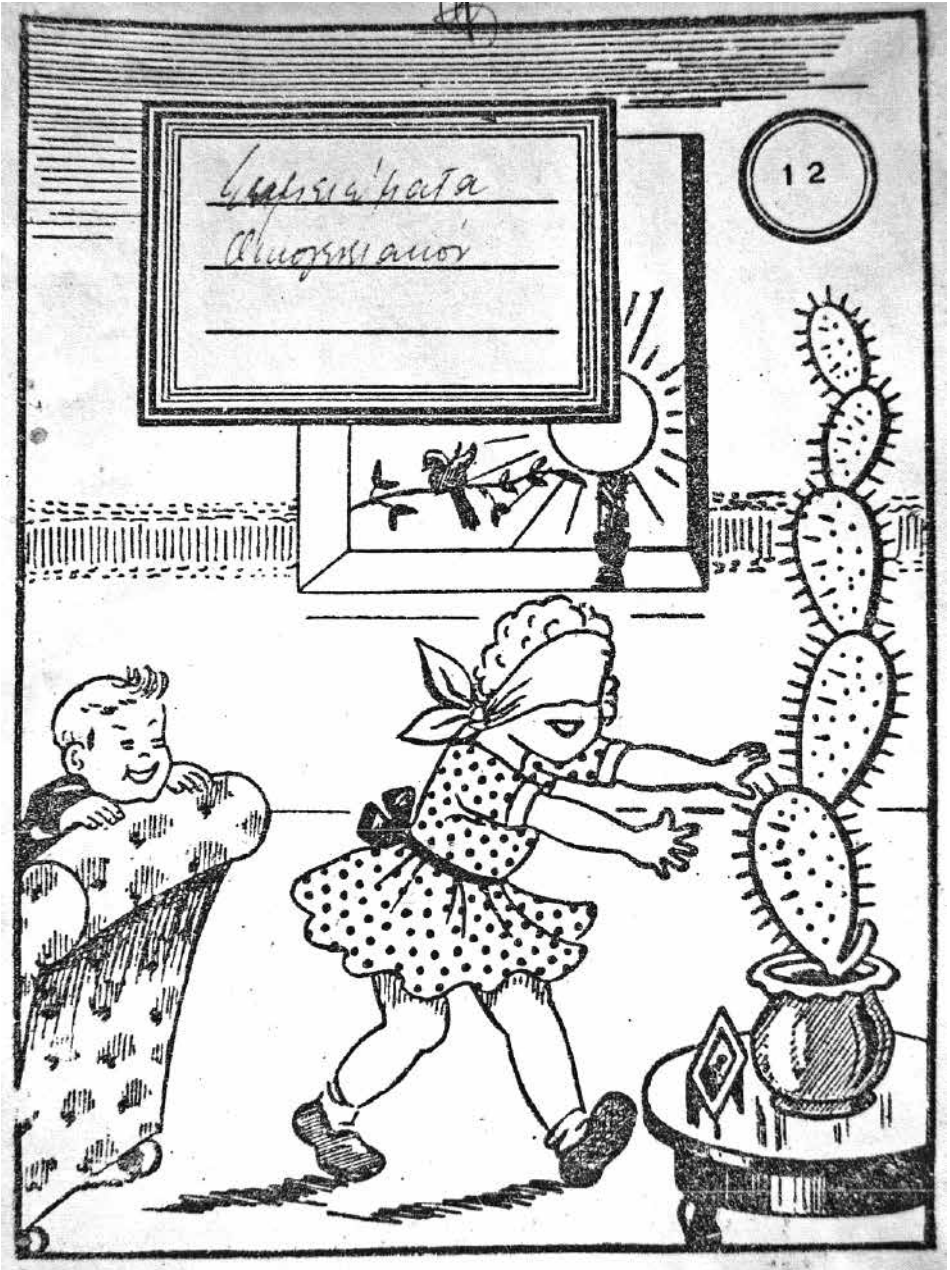
Λαμπρω εγεννήθη 1900 απεβίωσε 6-1-1925

Γιώργος εγεννήθη 1902

Επαμενώντας εγεννήθη 1904
Πέτρος εγεννήθη 1906
Κώστας εγεννήθη 1909
Κωνσταντίνα εγεννήθη 1907

Ο Γάμος έγινε 14-11-1929
Μαγδαλινή εγεννήθη 25-8-1930
Αμαλία εγεννήθη 18-10-1931
Κονδίλω εγεννήθη 23-12-1932 Απεβ. 25-12-32
Ανδρέας εγεννήθη 7-7-1934
Βασίλω εγεννήθη 1-5-1935
Χριστίνα εγεννήθη 1868 Απεβίωσε 23-6-1951
Νικολέτα εγεννήθη Σεπτέμβρη 1940
Λαμπρινή εγεννήθη 30-11-1944
Δημητράκης εγεννήθη 13-7-1046
Η Μαγδαλινή έφυγε δια Αργεντίνα
τον Δεκέμβριο 1965
Ο Ανδρέας έφυγε δια Αθήνα 1963

4-12-1973 ήρθε η Μαγδαληνή από Νότιο
με τον Βασίλη, Παναγιώτη και Βέτη έφυγε 17 Ιανουαρίου
1974, τον Απρίλιο 1974 ήρθε ο Κώστας και η
Φωτεινή και έφυγαν τας 20 Μαΐου 1974.
4-9-70 πέθανε Μαρία Καραμέλα
....
23-6-71 έχασα το ράδιο



- o Andriani, sjsmily 1864 aab. 14-9-1923
- Latipen m 1920 n 6-1-1925
- Kauppi, sjsmily 1902
- Suopala, ? 1904
- Ullon, n 1906
- Kuula, n 1909
- Kuulala, sjsmily 1907
- o Laipio, sjsmily 14-11-1929
- Marttunen, sjsmily ~~1888~~ 25-8-1930
- Ajala, n 18-10-1931
- Kordijärvi, n 22-12-1932 aab 25-12-32
- Andriani, sjsmily 7-7-1934
- Berger, m 1-5-1935
- Heikkinen, n 1868 aab 23-6-1951
- Miettinen, sjsmily keuhkotaukko 1948
- Leppänen, sjsmily 20-11-1944
- Orvola, sjsmily 13-7-1946
- A. Marttunen, sjsmily 'Admiral' Apollon
- o Järvelin, 1956
- o Andriani, sjsmily 'Admiral' 1963

4-12-1973 ημερίδα Μαγνησίας Νότια
 με τον Βασίλη Τσικαλίδη και Γεώργιο Σέγγε (7 Ιανουαρίου
 1974, στο Αγγελάκι 1976 ημερίδα Ακρόπολις με τον
 Γεώργιο Σέγγε και Ελένη Βασιλάκη 20 Μαΐν 1974
 4-9-70 ημερίδα Μαγνησίας 15-9-70 Κιόλας Σίχουρας Πέλο
 23-10-70 Μαγνησίας 23-10-70 Κιόλας Σίχουρας Πέλο
 12-12-70 Πέλο 22-12-70 Ακρόπολις 11-4-71
 Πέλο 10-13-4-71 Τάρι 1000 αμ 17-4-71 Ακρόπολις 1000
 25-5-71 Σέγγε ημερίδα Ακρόπολις 6-23-6-71 Έφαλα
 το Πέλο 27-6-71 Ακρόπολις 5. Πέλο 5.
 14-8-71 Ακρόπολις 1000 - 4-9-71 Πέλο 500 αμ 26-12-71
 Ακρόπολις 1000 - 10-4-72 Ακρόπολις 500 13-4-72 Ακρόπολις 500

ΠΡΟΠΑΙΔΕΙΑ ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΜΟΥ

$1 \times 1 = 1$	$2 \times 1 = 2$	$3 \times 1 = 3$	$4 \times 1 = 4$	$5 \times 1 = 5$
$1 \times 2 = 2$	$2 \times 2 = 4$	$3 \times 2 = 6$	$4 \times 2 = 8$	$5 \times 2 = 10$
$1 \times 3 = 3$	$2 \times 3 = 6$	$3 \times 3 = 9$	$4 \times 3 = 12$	$5 \times 3 = 15$
$1 \times 4 = 4$	$2 \times 4 = 8$	$3 \times 4 = 12$	$4 \times 4 = 16$	$5 \times 4 = 20$
$1 \times 5 = 5$	$2 \times 5 = 10$	$3 \times 5 = 15$	$4 \times 5 = 20$	$5 \times 5 = 25$
$1 \times 6 = 6$	$2 \times 6 = 12$	$3 \times 6 = 18$	$4 \times 6 = 24$	$5 \times 6 = 30$
$1 \times 7 = 7$	$2 \times 7 = 14$	$3 \times 7 = 21$	$4 \times 7 = 28$	$5 \times 7 = 35$
$1 \times 8 = 8$	$2 \times 8 = 16$	$3 \times 8 = 24$	$4 \times 8 = 32$	$5 \times 8 = 40$
$1 \times 9 = 9$	$2 \times 9 = 18$	$3 \times 9 = 27$	$4 \times 9 = 36$	$5 \times 9 = 45$
$1 \times 10 = 10$	$2 \times 10 = 20$	$3 \times 10 = 30$	$4 \times 10 = 40$	$5 \times 10 = 50$

$6 \times 1 = 6$	$7 \times 1 = 7$	$8 \times 1 = 8$	$9 \times 1 = 9$	$10 \times 1 = 10$
$6 \times 2 = 12$	$7 \times 2 = 14$	$8 \times 2 = 16$	$9 \times 2 = 18$	$10 \times 2 = 20$
$6 \times 3 = 18$	$7 \times 3 = 21$	$8 \times 3 = 24$	$9 \times 3 = 27$	$10 \times 3 = 30$
$6 \times 4 = 24$	$7 \times 4 = 28$	$8 \times 4 = 32$	$9 \times 4 = 36$	$10 \times 4 = 40$
$6 \times 5 = 30$	$7 \times 5 = 35$	$8 \times 5 = 40$	$9 \times 5 = 45$	$10 \times 5 = 50$
$6 \times 6 = 36$	$7 \times 6 = 42$	$8 \times 6 = 48$	$9 \times 6 = 54$	$10 \times 6 = 60$
$6 \times 7 = 42$	$7 \times 7 = 49$	$8 \times 7 = 56$	$9 \times 7 = 63$	$10 \times 7 = 70$
$6 \times 8 = 48$	$7 \times 8 = 56$	$8 \times 8 = 64$	$9 \times 8 = 72$	$10 \times 8 = 80$
$6 \times 9 = 54$	$7 \times 9 = 63$	$8 \times 9 = 72$	$9 \times 9 = 81$	$10 \times 9 = 90$
$6 \times 10 = 60$	$7 \times 10 = 70$	$8 \times 10 = 80$	$9 \times 10 = 90$	$10 \times 10 = 100$

•••••



Γενεαλογικά Δένδρα

Αναστάσιος Ιωάννου Φραγκούλης (1828-1916)

Ο πρώτος Γαλέλος

Στο «Μερικά οικογενειακά σημειώματα – Κατά παράδοσιν», ο μπάρμπα Γιώργος Φραγκούλης γράφει:

«Ο Ιωάννης και η Μαριώ εγέννησαν τον Αναστάσιον τον Σκορπίον. Ο Σκόρπιος εκριμνίσθη από μια ελιά του Βασίλη Βανδώρου που ετίναζεν και απέθανεν. Ο Αναστάσιος έλαβεν γυναίκα την Αναστασάν, αδελφήν του Ιωάννη Κόγκα. Είχαν δε και αδελφήν ονόματι Γιαννούλαν, που έλαβεν σύζυγον ο Πάνος Κουτσοπάνος. Ο Αναστάσιος εγέννησεν τον Σπύρον, Θωμάν, Ανδρέαν Ζαχαρενίαν. Η Ζαχαρένια επαντρεύτηκε Πηγαδισσάνο. Ο Σπύρος εγέννησε τον Γεράσιμον, Ηλίαν, Ασπασίαν, ο Θωμάς εγέννησεν Χρήστον, Ακακίαν, Τασούλαν, Επαμεινώνδαν, Βαγγελούλα, Θεοδώρα, Ιωάννην, Δήμον Σπύρον. Ο Ανδρέας έλαβεν σύζυγον την Χριστίνα από Νικολή, εγέννησεν Λάμπρον, Γεώργιον, Επαμεινώνδαν, Πέτρον, Κωνσταντίνον...»

Τόση ιστορία κρυμμένη σε λίγες προτάσεις, γραμμένη σε ένα σχολικό τετράδιο και θαμμένη σ' ένα παραμελημένο μπαούλο, ξεχασμένο σ' ένα υπόγειο. Τόση ιστορία με πολλές ερωτήσεις, πολλά παρατσούκλια χωρίς ονόματα και αλλά πολλά ονόματα αγνώστων. Ο Ιωάννης εγέννησεν τον Ιωάννην. Ποιος είναι ο Ιωάννης; Ποιος είναι ο Σκορπιός; Ποιος είναι ο Αναστάσιος; Ποια είναι η Μαριώ;

Ο Αναστάσιος Φραγκούλης του Ιωάννου και της Μαριώς είναι ο πρώτος Γαλέλος.

Γράφει ο μπάριμπα Γιώργος Γαλέλος:

«Από πάντοτε η οικογένεια αυτή ήταν φτωχή. Ο Αναστάσιος πάντοτε πήγαινε στην Στεριά για δουλειά».

Η Αγγλική Κατοχή κράτησε στην Εγκλουβή από το 1810 έως το 1864.

Γράφει ο μπάριμπα Χρήστος Θωμαΐς:

«Το 1897 με την επιστράτευση του Ντελιάνη οι Εγκλουβησάνοι άκουσαν τον δάσκαλο του χωριού να λέει “Μόνοι μας δεν θα τα καταφέρουμε γιατί οι Τούρκοι είναι πολλοί. Αν όμως είχαμε τους Εγγλέζους βοήθεια”. Μα τότε ήταν η βαρβαρότης και η καταπίεσις των Εγγλέζων που ο Αναστάσιος Γαλέλος του απαντά “Τρία παιδιά έχω, το ένα κληροτός, τα δύο έφεδροι, ένα να μη γυρίσει, παρά να ματαϊδώ Εγγλέζους”».

Ο Αναστάσιος παντρεύτηκε την Αναστασία Φραγκούλη (Κόγκα) και απέκτησαν τέσσερα παιδιά, τους Σπύρο, Θωμά, Ανδρέα και Ζαχαρένια. Η οικογένειά τους διακρινόταν στο χωριό για την εργατικότητα, την εξυπνάδα και τη δραστηριότητά τους. Τα παιδιά τους και τα εγγόνια τους ήταν από τα πιο καλοαναθρεμμένα του χωριού. Αντιμετώπισαν τη φτώχεια της οικογένειας με εργατικότητα, τιμιότητα και αγάπη. Ο Σπύρος Αναστασίου Φραγκούλης είναι ο πρώτος Καραμέλας. Ο Θωμάς είναι ο πατέρας των Θωμααίων και ο Ανδρέας με τους απογόνους του παρέμειναν στα Γαλελάτα και συνέχισαν με το όνομα «Γαλέλος».

Ο Αναστάσιος γεννήθηκε, μεγάλωσε και πέθανε στην Εγκλουβή το 1916, πριν από τον αποκλεισμό.

Αναστάσιος Ιωάννη Φραγκούλης (Γαλέλος)
(22/1/1828-14/12/1916):

Γονείς:

Ιωαννάκης Γεωργίου Φραγκούλης (16/2/1791-4/11/1831)
και η Μαρία Πέτρου Γληγόρη (15/8/1798)

Αδέλφια:

Ιωαννούλα Ιωάννου Φραγκούλη (1824)
Ιωάννης Ιωάννου Φραγκούλης (8/6/1832)

Σύζυγος:

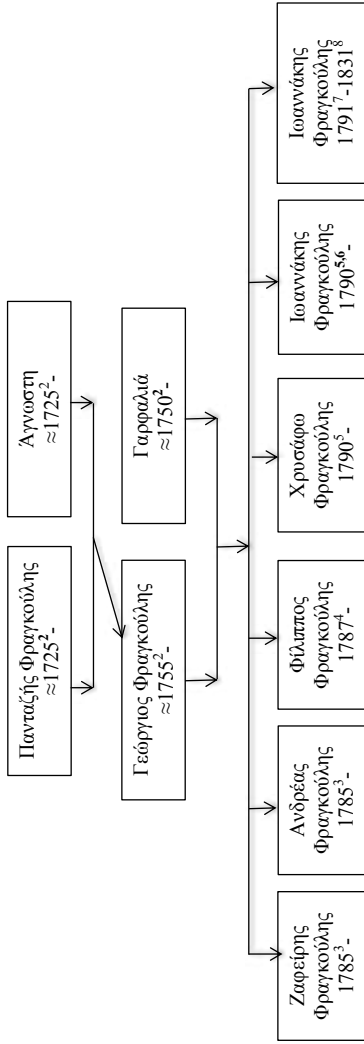
Αναστασία Σπύρου Φραγκούλη (Κόγκα)

Παιδιά:

Σπύρος Φραγκούλης (Καραμέλας) (1859-1930)
Θωμάς Φραγκούλης (Θωμαής) (1862-1947)
Ανδρέας Φραγκούλης (Γαλέλος) (1864-1923)
Ζαχαρένια Φραγκούλη (1870-1917)
(Η Ζαχαρένια παντρεύτηκε στους Πηγαδησάνους)

Σχεδιάγραμμα: 1-1 Προπάτορες

Απόγονοι Πανατζή Φραγκούλη¹.



1: Οι Γαλέαζοι, Θωμαζοί, Καραμελίοι και πολλοί άλλοι είναι απόγονοι του Πανατζή Φραγκούλη

2: Πότε γεννήθηκε ο Πανατζής Φραγκούλης και ο υιός του Γεώργιος δεν μπόρεσαμε να βρούμε. αν όμως χρειάζομαστε 30 χρόνια για κάθε γενιά τότε ο Γεώργιος γεννήθηκε περίπου το 1755 (το 1785 εβάπτισε τα δυο παιδιά του) και ο πατέρας του το 1725

3: «Τού αυτού 7 (1785 Σεπτεμβρίου) εβαπτίσθησαν οι δύο υιοί του γεργιάτη φραγγούλη ποτε πανταζή. Ονομα το ένα ζαφείρης και το άλλο ανδρέας. Ανάδοχος χριστοδόουλος Φραγγούλης».

(Βιβλίο βαπτίσεων του ναού Αγίου Δημητρίου 1773-1826)

4: «1787 Νοεμβρίου 14 Εβαπτίσθη ο υός του γέργου φραγγούλη του ποτέ πανταζή, ονόματι φιλίππος. Ανάδοχος ο χριστοδόουλος φραγγούλης του γέργου. »

(Βιβλίων βαπτίσεων του ναού Παναγία 1774 - 1822)

Ο Φίλιππος, ψευδώνυμο Πεντακότης (είχε πέντε κόρες στα λακομάτια) παντρεύτηκε στο Καλάμιτσι την Κατερίνα Μακρυγιώρη του Σπυρου και εγεννησαν την Αναστασία, τον Βασίλη, την Πανορία και τον Νικόλαο

5: «1790 Ιανουαρίου 9 Εβαπτίσθησαν τα παιδιά του γεργιάτου φραγγούλη του ποτέ πανταζή το θυλικόν ονόματι χρυσάφο το αρσενικόν ονόματι Ιωαννάκης. Ανάδοχος ο σπύρος φραγγούλης του αναστάσι.»

(Βιβλίων βαπτίσεων του ναού Παναγία 1774 - 1822)

6: Η Χρυσάφο και ο Ιωαννάκης ήταν δίδυμα και βαφτίστηκαν τις 9 του Ιανουαρίου το 1790. Ο Ιωαννάκης πρέπει να πέθανε στον χρόνο γιατί το έκτο παιδί του Γεωργίου και της Γαρουφαλιάς βαφτίστηκε τις 16 του Φεβρουαρίου το 1791 και ονομάστηκε Ιωάννης.

7: «Τη αυτή ημέρα (1791 Φεβρουαρίου 16) Εβαπτίσθη ο υός του γεωργίου φραγγούλη του ποτέ πανταζή ονόματι Ιωαννάκης. Ανάδοχος ο σπύρος φραγγούλης του αναστάσι.»

(Βιβλίων βαπτίσεων του ναού Παναγία 1774 – 1822)

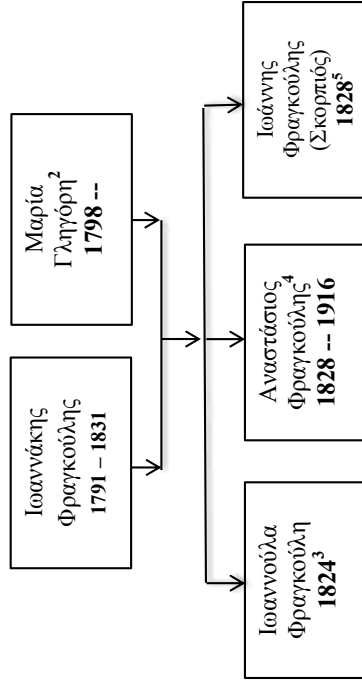
8: Ο Ιωάννης είναι ο πατέρας του Ανασταίου του πρώτου Γαλέλου

«Ο Ιωαννης Φραγκουλης του Γεωργακη, 35 ετων πέθανε απο θερμη το 1831 Νοεμβριου 4.»

(Φακελος #006 { 1823-1839} βιβλίων βαπτίσεων, γαμων, θανάτων του ναού Παναγία.)

Σχεδιάγραμμα: 1-2 Προπάτορες

Απόγονοι Ιωαννάκη Φραγκούλη¹ (16/2/1791 – 4/11/1831).



1: Οι Γαλελαίοι, Θωμαίοι, Καραμελαίοι και πολλοί άλλοι είναι οι απόγονοι Ιωαννάκη Φραγκούλη και της Μαρίας Γλυγόρη.

2: «1798 Αυγούστου 15. Εβαπτίσθη η θυγάτηρ του Πιέρου γλυγόρη ποτε Δημήτρι ονόματι Μαρία. Ανάδοχος Σπύρος στεριώτης.»

(Βιβλίο βαπτισμάτων του ναού Αγίου Δημητρίου 1773-1826)

3: «1824 Εβαπτίσθη η Θηγατέρα του Ιωάννου φραγγουλη του ποτε γεωργίου ονοματι Ιωαννούλα.»

(Φακκέλος #006 του ναού Παναγία 1823 - 1839)

Η Γιαννούλα παντρεύτηκε τον Πάνο Φραγκούλη (Κουτσοπάνο) και εγέννησαν τους Γιώργη, Δημήτρη, Χριστίνα και Τασούλα.

4: «1828 Εβαπτίσθη ο υιος του Ιωάννου φραγγουλη του ποτε γεωργίου ονοματι Αναστάσιος»

(Φακκέλος #006 του ναού Παναγία 1823 - 1839)

Ο Αναστάσιος Φραγκούλης (Σούτσος) άρχισε από μια γίδα και έφτασε στα 150 πρόβατα και εκ του γάλακτος ονομάσθει

Γάλατος.

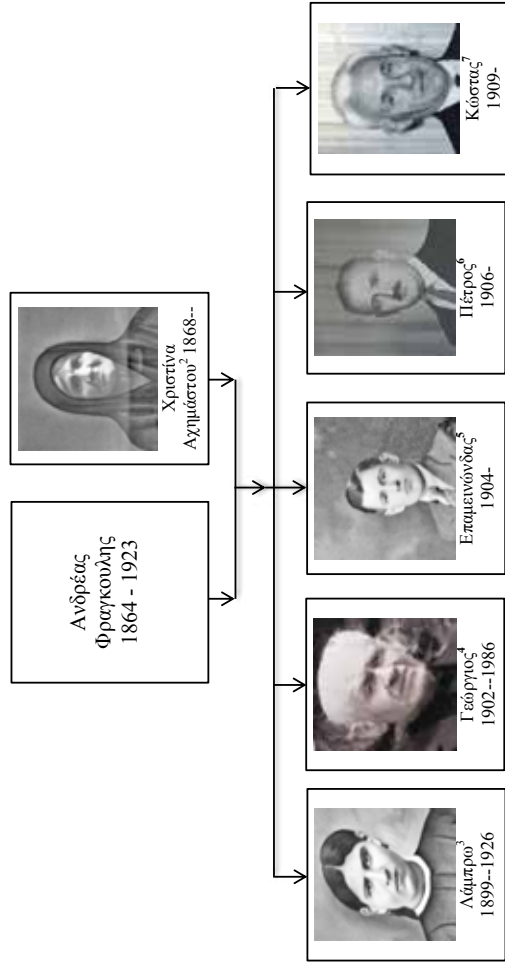
5: «1832 Ιουνίου 8 Εβαπτίσθητο παιδί του Ιωάννου φραγγουλη του ποτε γεωργίου ονοματι Ιωάννης.»

(Φακκέλος #006 του ναού Παναγία 1823 - 1839)

Ο Σκορπιός πέθανε νέος, άγαμος τινάζοντας μια ελιά του Βασιλή Βανδώρου.

Σχεδιάγραμμα: 1.4 Γάλεαίτοι

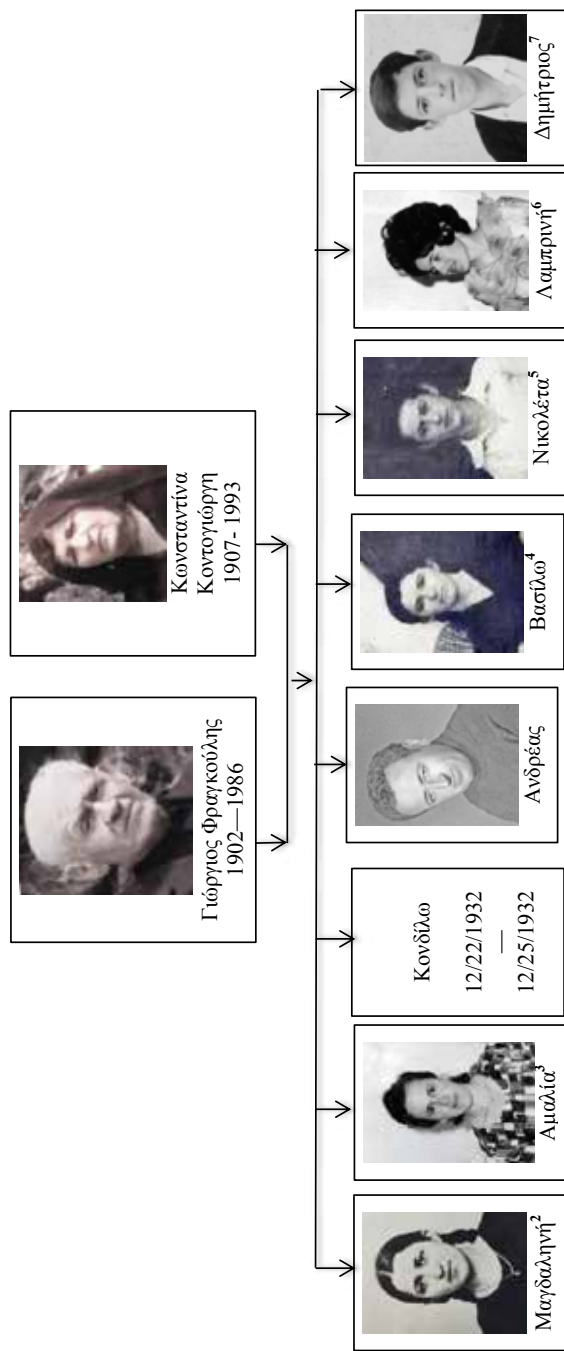
Απόγονοι Ανδρέα Φραγκούλη¹.



- 1: “Ο Ανδρέας και αυτός εργασθή βαριά. Όταν απούλησεν την σταφίδα αγόρασε εδώ κτήματα διάφορα. Πέθανε όμως παθών από αποπληξία το 1923 τας 14 του Σεπτεμβρίου την ημέρα του Σταυρού.” (Γράφει ο Μπαρμπά Γιώργος Φραγκούλης, Γαλιέλος)
- 2: Ο Ανδρέας Φραγκούλης του Αναστασίου (1864--1923) παντρεύτηκε την Χριστίνα Αχμιάστου (1868—23/6/1951) του ποτέ Σιμού από Νικολή.
- 3: Η Λάμπρο ενυμφεύθη τον Αποστόλη Φραγκούλη (Κοκογιάννη). Μετά δυο έτη απεβίωσεν από λεχασύνη στις 6 Ιανουαρίου ημέρα των Φώτων το 1926.
- 4: Ο Γιώργος παντρεύτηκε (14/11/1929) την Κωνσταντίνα Κοντογιώργη του Θεμιστοκλή και της Γιάννας και δημιούργησαν μία πολυμελή οικογένεια. Τα παιδιά τους, Μαργαρίτη, Αμαλία, Κονδύλω (22/12/1932—25/12/1932), Ανδρέας, Βασίλω, Νικολέτα, Λαμπρινή και Δημήτρης.
- 5: Ο Επαμεινώνδας έφυγε για την Αργεντινή το 1925. Παντρεύτηκε τη Ζαχαρένια Σκλήρου και απέκτησαν μια κόρη την Όλγα.
- 6: Ο Πέτρος έφυγε για την Αργεντινή το 1927. Παντρεύτηκε την Αριστέα Βανδώρου και απέκτησαν δύο παιδιά, την Έλλη και τον Άγγελω
- 7: Ο Κώστας έφυγε για την Αργεντινή τις 5/9/1938. Παντρεύτηκε τη Φωτεινή Γκότση, δεν απέκτησαν παιδιά.

Σχεδιάγραμμα: 1.4 Γαλελαίοι

Απόγονοι Γεωργίου Φραγκούλη¹



- 1: Ο Γιώργος παντρεύτηκε (14/11/1929) την Κωνσταντίνα Κοντογιώργη του Θεμιστοκλή και της Γιάννας και δημιούργησαν μία πολυμελή οικογένεια
- 2: Η Μαγδαλινή έφργε για την Αργεντινή τον Φεβρουάριο του 1956. Παντρεύτηκε τον Βασίλη Φραγκούλη Γραφειο Μπαρμπα Γιώργος Γαλέλος. «4-12-1973 ηρθε η Μαγδαλινη απο Νοτιο με τον Βασίλη. Παναγιωτη και Βετη εφργαν 17 Ιανουαρη 1974»
- 3: Η Αμαλία παντρεύτηκε τον Διονύσιο Στεριώτη. Έφργε για την Αυστραλία στις 7 του Φεβρουαρίου του 1969.
- 4: Η Βασίλω παντρεύτηκε τον Χρήστο Λογοθέτη.
- 5: Η Λέτα παντρεύτηκε τον Ηλία Κοντογιώργη.
- 6: Η Λαμπρινή εφργε για την Αυστραλια στις 17/5/1970 και παντρεύτηκε τον Γεώργιο Δρίζο.
- 7: Ο Δημήτριος Φραγκούλης παντρεύτηκε τη Γιαννούλα Κούρτη.

*Γάμος Αναστασίου Φραγκούλη-Γαλιέλου και
Αναστασίας Φραγκούλη-Κόγκα*

Οι εκκλησίες στα χωριά κρατούσαν δικά τους ξεχωριστά βιβλία για βαπτίσεις, γάμους και θανάτους. Οι πράξεις αυτές αργότερα αντιγράφονταν στα γενικά βιβλία στη Λευκάδα.

Η ακόλουθος ληξιαρχική πράξις γάμου Αναστασίου Φραγκούλη-Γαλιέλου και Αναστασίας Φραγκούλη-Κόγκα στις 8 Νοεμβρίου του 1853 είναι από τα βιβλία της Λευκάδος.

Αριθ. 106.

Αγία Μαύρα τη 29. Εικοστή ενάτη Νοεμβρίου 1853 Ν.

Κατάστρωσις της ακολούθου σήμερον ληφθείσης πράξεως.

Έτος χίλια οκτακόσια πενήντα τρία Νοεμβρίου 8 παλαιόν, χωριόν Εγκλουβή, μετά την προκήρυξιν και άδειαν του αρχιερέως, ημέρα Κυριακή εις την οικίαν του Σπύρου Φραγκούλη ποτέ Αναστάσι παρ' εμού του υποφαινομένου εφημερίου του Ιερού Ναού της Υπεραγίας Θεοτόκου της Κοιμήσεως, ιερολογήθη το μυστήριον του πρώτου γάμου εις τον Αναστάσι Φραγκούλη ποτέ Ιωάννου ετών είκοσι πέντε μεταξύ της Αναστασίας θυγάτηρ του άνωθεν Σπύρου ετών είκοσι τρεις αμφότεροι του άνωθεν χωριού, παρόντων των μαρτύρων Ιωάννη Φραγκούλη ποτέ Γεωργίου ετών τριάντα πέντε, και Ηλία Φραγκούλη ποτέ Χρήστου ετών τριάντα εξ, αμφότεροι του άνωθεν χωριού.

Η παρούσα πράξις υπογράφεται παρ' εμού και των μαρτύρων οι δε νυμφίοι είναι αγράμματοι.

Σωφρόνιος Ιερεύς Κοντοπρίας εφημέριος.

Ιωάννης Φραγκούλης ποτέ Γεωργίου μαρτυρώ.

Ηλίας Φραγκούλης ποτέ Χρήστου μαρτυρώ.

Εξαχθέν από του πρωτοτύπου

Σωφρόνιος Ιερεύς Κοντοπρίας εφημέριος

Ληξιαρχική Πράξις Γάμου
 (Αναστασίου Φραγκούλη- Αναστασίας Φραγκούλη)
 1853, Νοεμβρίου 8

= Σω Σελαιῶν
 Αἰλιανῶν.

Ἐγὼ Μαύρα τῆ 29. ἡμοσὶ ἐνάτῃ ἰουλιανῆς 1853. ἡμερ. 17.
 Καλαβρυκοῖς τῆ ἀποστόλου σήμερον ἀπεφάσθησαν ἐξελίξαι.
 Ἐὐλοῦς Χάρις δαλακίσιον ἀνὰ τὴν λαβίαν ἰουλιανῆς δὲ αὐτῶν ἀποστολῆς.
 Ἐγὼ ἀποστολῆς μετὰ τῆ ἀποστολῆς ἐξελίξαι τῆ ἀποστολῆς.
 ἡμέρα ἡμερῶν 93 ἢ οἰκίαν τῆ Ζούρα φραγκούλης καὶ ἄλλοι
 παρ' ἐμοῦ τῆ ὑπογραφομένη ἐπιγραφῆ τῆ ἀποστολῆς ἰουλιανῆς

Ἰωάννου τῆς Κοιμίστου, ἐπεφάσθησαν ἐπιγραφῆ τῆ ἀποστολῆς ἡμοσὶ 93
 τῆς Ἀναστασίας φραγκούλης καὶ ἰουλιανῆς ἐπὶ τῆ ἀποστολῆς μετὰ τῆ
 Ἀναστασίας δὲ αὐτῶν Ζούρα, ἐπὶ τῆ ἀποστολῆς ἀποστολῆς
 τοῦ ἀποστολῆς Χάρις, ἀποστολῆς τῆ ἀποστολῆς ἰουλιανῆς φραγκούλης
 καὶ ἰουλιανῆς ἐπὶ τῆ ἀποστολῆς αὐτῶν, ἐπὶ τῆ ἀποστολῆς φραγκούλης
 καὶ Χάρις ἐπὶ τῆ ἀποστολῆς, ἀποστολῆς τῆ ἀποστολῆς Χάρις.
 Ἡ ἀποστολῆς ἀποστολῆς ἀποστολῆς παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆ ἀποστολῆς
 οἱ οἱ ὑπογραφομένη ἀποστολῆς ἀποστολῆς.

Σωφροσύνη φραγκούλης καὶ ἰουλιανῆς ἐπιγραφῆς.
 Ἰωάννης φραγκούλης καὶ ἰουλιανῆς ἀποστολῆς.
 Ἠλίας φραγκούλης καὶ Χάρις ἀποστολῆς.
 Ἰωάννης ἐξαχθεὶ ἀποστολῆς ἀποστολῆς.
 Σωφροσύνη φραγκούλης καὶ ἰουλιανῆς ἐπιγραφῆς
 = Σω Σελαιῶν
 Αἰλιανῶν.

Ληξιαρχική Πράξις Αποβιώσεως
(Αναστασίου Φραγκούλη)

Αριθμός
Πράξεως
16

Όνομα και επώνυμον
αποβιώσαντος
Αναστάσιος Φραγκούλης

Σήμερα την δεκάτην τετάρτην του μηνός Δεκεμβρίου του έτους_χιλιοστού ενεακοστού δεκάτου έκτου ημέραν της εβδομάδος Τετάρτην και ώραν τετάρτην Μ.Μ. Ενεφανίσθη ενώπιον εμού του Προέδρου Εγκλουβής Ληξιάρχου της κοινότητος Εγκλουβής της Επαρχίας Λευκάδος ο Ανδρέας Φραγκούλης ετών 54 Επαγγέλματος γεωργού και εδήλωσεν ότι σήμερα περί ώρα 9 Π.Μ. εις Εγκλουβήν απεβίωσεν ο Αναστάσιος Φραγκούλης, έγγαμος, κάτοικος Εγκλουβής επαγγέλματος γεωργού ετών 90 ένεκεν πολυχρόνου νόσου.

Και αφού εβεβαιώθημεν περί της αποβιώσεώς του συνετάξαμεν την παρούσαν πράξιν εν τω Ληξιαρχικώ καταστήματι επί παρουσία των μαρτύρων Βανδώρο και Φωτίου_Φραγκούλη κατοίκων Εγκλουβής ήτις αναγνωσθείσα εις τον δηλώσαντα και τους μάρτυρας υπεγράφη παρά πάντων και εμού.

Ο ΛΗΞΙΑΡΧΟΣ

Δ. Κοντογεώργης

Ο ΔΗΛΩΣΑΣ

Αγράμματος

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Βανδώρος

Φ. Φραγκούλης

Αριθμός Πράξεως

11

Όνομα και επώνυμον
αποβιώσαντος
Φραγκούλης Ανδρέας
Αναστασίου

Σήμερον την δεκάτην πέμπτην του μηνός Σεπτεμβρίου του έτους χιλιοστού ενεακοστού εικοστού τετάρτου ημέραν της εβδομάδος Δευτέραν και ώραν 11 Π.Μ. Ενεφανίσθη ενώπιον εμού του Προέδρου Εγκλουβής και Ληξιάρχου της κοινότητος Εγκλουβής της Επαρχίας Λευκάδος ο Φραγκούλης Γεώργιος ετών 22 Επαγγέλματος γεωργός και εδήλωσεν ότι χθες 14 Σεπτεμβρίου περί ώρα 6 Π.Μ. εις την οικίαν του απεβίωσεν ο πατήρ του Ανδρέας Φραγκούλης Αναστασίου επαγγέλματος Γεωργός Ετών 60 ένεκεν ημηπλησίας.

Και αφού εβεβαιώθημεν περί της αποβιώσεώς του συνετάξαμεν την παρούσαν πράξιν εν τω Ληξιαρχικώ καταστήματι επί παρουσία των μαρτύρων Ευαγγ. Καραμπουίκη και Σπυρ. Μάστορα διδασκάλου ήτις αναγνωσθείσα εις τον δηλώσαντα και τους μάρτυρας υπεγράφη παρά πάντων και εμού.

Ο ΛΗΞΙΑΡΧΟΣ

Κοντογεώργης

Ο ΔΗΛΩΣΑΣ

Αγράμματος

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Ε. Καραμπουίκης

Σ. Μάστορας

1924

Ἐπιθὲτος Πράξεως	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΡΑΞΙΣ ΑΠΟΦΩΣΕΩΣ	Σημειώσεις
11	<p>Σήμερον τὴν <u>δευτέρα οὐρανίου</u> τοῦ μηνὸς <u>Σελίου</u> <u>βορέως</u> τοῦ ἔτους χιλιοστοῦ ἀνεκκομιστοῦ <u>εὐαγγελίου</u> <u>ἑλείου</u> ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος <u>δευτέρα</u> καὶ ὥραν <u>11^{ην} π.μ.</u> Μ. ἀνεπαρόχη ἐνόπιον ἑμοῦ <u>Παυλῆον Γρηγορίου</u> Ἀρχιερέου (*) <u>Γρηγορίου</u> τῆς Ἐπαρχίας <u>Μυτιλήνης</u> <u>δὲ</u> ὁ <u>Ἰωάννης Βουργῆ</u> ἐτῶν <u>22</u> ἐπαγγέλματος <u>Ἰωάννης</u> καὶ ἐζήλωσαν ἐπὶ <u>χθὲς 14 Σελίου</u> περὶ ὧραν <u>6 π.μ.</u> εἰς (*) <u>καὶ οὐρανίου τῶν</u> ἀπεβίωσαν (β) <u>ὁ καλεῖται Ἀνδρέας Θεοφάνης</u> <u>Ἰωαννῆσιον</u> ἐπαγγέλματος <u>Γρηγορίου</u> ἐτῶν <u>60</u> ἔνεκον <u>ἀνασπαστῆς ἡμι-</u> <u>κορυφίου</u></p>	
* Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον ἀποβιωσαντος		
<p><u>Ἰωάννης</u> <u>Ἰωαννῆσιον</u> <u>Ἰωαννῆσιον</u></p>	<p>καὶ ἀφοῦ ἐθεοαἰώνημεν περὶ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ συντά- ξαμεν τὴν παροῦσαν πρᾶξιν ἐν τῷ Διημερικῷ καταστά- ματι ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν μαρτύρων <u>Εὐάγγελου Μαργαρίτου</u> <u>Ἰωάννου τοῦ Ἰωάννου Μιλλάκου</u> <u>διελευθερίου</u> ἵτις ἀναγνωσθεῖσαν εἰς τὸν θηλώσαντα καὶ τοὺς μάρτυρας ὕπεγραψαν παρὰ πάντων καὶ ἑμοῦ (*).</p> <p style="text-align: center;">Ο ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ</p> <p style="text-align: center;"><u>Γ. Κολλυμύρης</u></p> <p style="text-align: center;">Ο ΔΗΛΩΣΑΣ ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ</p> <p style="text-align: center;"><u>Ἰωάννης</u> <u>Εὐάγγελος</u> <u>Μιλλάκος</u></p>	<p>* Ὄνομα τοῦ ἐθεοαἰώνιστος τὸ πιστοποιητικὸν ἔχει</p>
	<p>(*) Τοῦ Δήμου ἢ τῆς Κοινότητος. — (β) Εἰς τὸ χωρίον ἢ τὴν ἀνορθὴν δατῶν. — (γ) Ὄνομα ἐπώνυμον καὶ κατοικία ἀποβιωσαντος, ἑγγαμῶς ἢ ἀγαμῶς. — (δ) Ἡ ὑπεγράφη παρ' ἑμοῦ μόνον, τοῦ θηλώσαντος καὶ τῶν μαρτύρων θηλωσάντων ἄνευ τῶν γραμμάτων.</p>	

**Ληξιαρχική Πράξις Γεννήσεως
(Γεωργίου Φραγκούλη Γαλέλου)**

Την 29 Μαρτίου μηνός 1902 εν παιδείων
Αρσενικόν το οποίον προσέφερε ο Ανδρέας
Φραγκούλης του Αναστασίου μετά της συζύγου
του Χρηστήνας θυγατρός του ποτέ Σήμου
Αχήμαστου από χωρίον Νηκολή, Εις το
οποίον ο Ανάδοχος του Γεώργιος Κούρτης του
Ιωάννου από το παρόν χωριό έδωσε το
όνομα Γεώργιος. Εβαπτίσθη την (1) του
μηνός Απριλίου του έτους 1902.

Ο εφημέριος Σπυρίδων Κοντογιώργης
(Αντίγραφον από τα βιβλία της Εκκλησίας
Παναγίας 26-5-72)
Γεώργιος Φραγκούλης

100

Τὴν 29 Μαρτίου Μηνὸς 1902 ἐν παλαιῇ
Αρσινῶν τὸ ὅποιον προσέφερον ὁ Ἄνδρας
φραγγῶν, τῶ Ἀρσινῶν μετὰ τῆς ἐπίσης
τῶ χρονοῦντα θογαῖος τῶ ποτὶ ἐν φῶν
Ἀχρῶματα θὰ ὁ χροῖον Μηνῶν. ἔ' 26
ὁ παῖον ὁ Ἀρσινῶν τῶν Γεωργίον Κορυθῶν τῶν
Ἰωάννη Ἀδὸ τῶ παρὸν χροῖον ἔδουε τὸ
ὄνομα Γεωργίον... ἔ βασιλεύον τῆ (1) τῶν
Μηνῶν Ἀρσινῶν τῶν ἐλα(1902) --


ὁ κυβερνῶν ἐπιπέδων Γεωργίον Κορυθῶν
Εἰς
(ἀντιγραφήν ἀπὸ τῶν ἐπιπέδων ἐκ τῶν
Παναγίας 26-5-1972
Γεωργ. Φραγγῶν

Ληξιαρχική Πράξις Αποβιώσεως
Γεωργίου Φραγκούλη Γαλέλου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

ΛΗΞΙΑΡΧΕΙΟ ΕΣΚΛΟΥΒΗΣ



Α Π Ο Σ Π Α Σ Μ Α
ΛΗΞΙΑΡΧΙΚΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ ΘΑΝΑΤΟΥ

ΑΡΙΘ. ΠΡΑΞΕΩΣ 5 ΤΟΜΟΣ 3⁹ ΕΤΟΣ 1986


ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΔΗΛΩΣΕΩΣ 20 Αυγούστου 1986

1. Ονοματεπώνυμο αποβιώσαντος Γεωργίου Φραγκούλη
2. Όνομα πατέρα Ανδρέας
3. Όνομα μητέρας Χριστίνα
4. Το Γένος ή επώνυμο πατέρα —
5. Τόπος γεννήσεως Εμφουβή Έτος γεννήσεως 1902
6. Υπηκοότητα ελληνική Εθνησκευμα Χ: 0
7. Οικογενειακή κατάσταση: έγγαμος ή άγαμος
8. Όνομα συζύγου Κωνσταντίνος το γένος Σαββαντίνης
Κωνσταντίνος
9. Τόπος αποβιώσεως Εμφουβή
10. Χρονολογία αποβιώσεως: ημέρα 20 μήνας Αυγ.
Χρ. 1986 έτος χιλ. 19 επισημ. 1986
11. Αιτία θανάτου επ. αιτία
12. Αύξοντας αριθ. Μ. Αρρένων 14
13. Αύξοντας αριθ. Δημοτολογίου (οικ. μερίδας) 267/1
Εμφουβή 20. 5. 1987

Κον. Β. 27 Α ΝΕΟ 1. 06 3. 081

Νº 004932

Ο Ληξιαρχος
(Υπογραφή)
Γεωργίου Φραγκούλη



© Γαλέλος 2015

Πίνακας Περιεχομένων

Σε αυτούς που χάσαμε νωρίς	5
Λάμπρω Ανδρέα Φραγκούλη.....	5
Κωνσταντίνος Μπακόπουλος	6
Σπύρος Δημητρίου Φραγκούλης Θωμαής	7
Σπύρος Θωμά Φραγκούλης Θωμαής	8
Until That Day	9
Χαιρετισμός του ΔΣ του Πολιτιστικού Συλλόγου Εγκλουβής και του ΔΣ του Συλλόγου των Απανταχού Εγκλουβησιάνων «Ο Προφήτης Ηλίας»	10
Αντί προλόγου	11
Αυτόφωτο αστέρι.....	11
Ο Τίτλος του Βιβλίου	12
Σημείωμα του Θωμά Φραγκούλη (Θωμαή)	13
Η ζωή του Γεωργίου Ανδρέα Φραγκούλη (Γαλέλου).....	14
Ποιήματα	17
Της Ξενιτιάς ο Πόνος.....	17
Ο Θρήνος της Αγροτιάς	18
Ο Αποχωρισμός του Ξενιτεμένου	19
Η Ερημιά.....	20
Η Μάνα.....	21
Ο Συνταξιούχος.....	22
Το Παράπονο του Συνταξιούχου.....	22
Η Πραγματικότητα (Τα Χελιδόνια).....	23
Η Γυναίκα.....	24
Το Πανηγύρι.....	26
Η Πρωτομαγιά.....	27
Ασώματος	28
Οι Τσοπάνηδες.....	29
Ο Τζιτζικας.....	30
Το Παράπονο της Κεντρομάδας.....	31
Το Σχολείο μας.....	32
Για το Χαμό του Νίκου	33
Θεριστική βολή.....	34

Ο.Τ.Ε.....	35
Ο Γυρισμός Α'	36
Ο Γυρισμός Β'	36
Ο Γυρισμός Γ'	37
Ο Γυρισμός Δ'	37
Ο Γυρισμός Ε'	38
Το Τελευταίο Μοιρολόγι.....	40
Ο Ξένος	42
Η Κύπρος.....	42
Γιατί δεν παν στην Εκκλησιά;	
Γιατί δεν παίρνουν Βάγια;.....	43
Ο Γκρώσης και τα Βάγια	44
Ιταλική Κατοχή (1944).....	45
Τάσος και Μαρία στο χορό του Ησαΐα.....	46
Αλκιβιάδης και Ρεγγίνα	47
Χαρίλαος και Αγγέλω	48
Παμειώντας Τσιρίπας.....	48
Το Άλογο του Τσιγκριάρη.....	49
Μινώταυρος	49
Η Αρρώστια	50
Ο Ηλίας το Καλό Παιδί.....	51
[Αηδόνια δεκατέσσαρα]	51
Χρόνια Πολλά.....	53
Καημένε Ήλιε μου	53
Καλή σου μέρα.....	53
Λεβέντη μου.....	54
Εύπνα, Μάτια μου	55
Τη Γη να κάνω σκόνη.....	56
Οδυσσεύς και Πηνελόπη.....	56
Η Μίνι Φούστα.....	57
Για το χαμό του Φιλίππου Βανδώρου.....	58
Σ' αυτούς που ποτέ δεν πεθαίνουν.....	58
Στον Άρχοντα της Ελλάδος, Κωνσταντίνο Β'	61
[Μαύρο μαντάτο έφθασε...]	
Για το Χαμό του Παύλου, Βασιλιά των Ελλήνων	62

Στον Αριστοτέλη Ωνάση.....	63
Το Πολυτεχνείο	65
Το Δίστομο	69
Φωτογραφίες	72
Ε Ι Κ Ο Ν Ε Σ	79
Αγοραπωλησία Αμπελιών 1920	79
Βιοτικό Σημείωμα	79
Δελτίον Ταυτότητας Γεωργίου Φραγκούλη.....	83
Βεβαίωσις ψήφου.....	84
Πιστοποιητικόν Πολυτεκνίας.....	85
Πιστοποιητικόν Μεταβολών εν τω Στρατώ	86
Φύλλον Πορείας	87
Ε Ι Κ Ο Ν Ε Σ – Π Ο Ι Η Μ Α Τ Α.....	88
.....	103
Αριθμοί από την Ιστορία του Χωριού.....	104
Αρχαιολογικοί χώροι.....	105
Ήθη και Έθιμα	106
Η Ερημιά.....	106
Η Προίκα	107
«Αχ, αυτή η προίκα. Συμφορά είναι για όλους μας».....	107
Διάλογος.....	108
Ανδρέας Λασκαράτος, «Τα Μυστικά της Κεφαλλονιάς», 1856.....	111
Μιλτιάδης Κακλαμάνης, «Εγκλουβή», 2005.....	112
Ο ξεσηκωμός των χωριών της Ρούμελης κατά της προίκας!	113
Αφιερώνεται στον Ευάγγελο Παπαστράτο	118
Παπαστράτος – Σάτιρα	119
Παπαστράτος	119
Παπαστράτος – Χορευτικά	120
Το Βιβλίο.....	121
Γράμματα	127
Μερικά Οικογενειακά Σημειώματα	134
Κατά Παράδοσιν.....	134
Γενεαλογικά Δένδρα	144

Γάμος Αναστασίου Φραγκούλη-Γαλέλου και Αναστασίας Φραγκούλη-Κόγκα	152
Ληξιαρχική Πράξις Αποβιώσεως (Αναστασίου Φραγκούλη) ...	156



οσελότος
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Βατάτζη 55, 114 73 Αθήνα | ΤΗΛ.: 210 64 31 108
ocelotos@ocelotos.gr | www.ocelotos.gr

ISBN 978-960-564-808-4



9 789605 648084 >